

MÁJUS KIRÁLY. NŐJE.

Irta
Dr. Czumbel Lajos

1934.

MÁJUS KIRÁLYNŐJE

ELMÉLKEDÉSEK SZÜZ MÁRIÁRÓL

7724

IRTA:
Dr. CZUMBEL LAJOS

NAGY-HAJÓS RAJZAIVAL

1934.

„MINERVA“-NYOMDA NYOMÁSA, BAIA-MARE – NAGYBÁNYA

NIHIL OBSTAT.

GULIELMUS KOMKA
CENSOR DIOECESANUS

Nr. 448/1934.

Imprimatur.

Satu-Mare, die 24. Martii 1934.

L. S.

STEPHANUS
EPISCOPUS

I.

MI NEKÜNK SZÜZ MÁRIA?

Az év tavasza köszönti az ujszövetség évezredeinek **tavaszát**: ez a májusi ájtatosság Virágból, imádságból, érzésből májusfát fonunk és azt odahelyezzük hódolatunk **jeléül** annak kapujába, aki legáldottabb volt az asszonyok között.

Elmondhatnám, hogy mi volt életében: *szeplőtelen*. Egy darab az elveszett paradicsomból. Azért hűséggel jött hozzá hódolni a természet. Lábnyomát megcsókolták a virágok, kis ablakára rászállottak szeliden az éneklő madarak.

Elmondhatnám, hogy mi volt ő még a földi életében: *anya*. Isten kicsi fiának édesanyja. Azért kis szobájába angyalkák járnak be szolgálni, és szavát engedelmesen lesi a testet öltött Isten.

Elmondhatnám, hogy mi ő mostan az égből: *királynő*. Az Isten jóttevő jobbjának irányítója, rózsaeső az inségeseknek: Betegek gyógyítója, szomorúak vigasztalója, kegyelmek osztogatója.

Mindezt nem mondom el. Azt sem mondom el, hogy micsoda Szűz Mária hitünk rendszerében: mi ő a Hiszek-egyben. Nem mondom el, hogy mi ő a misekönyvünkben, zsolozsmánkban, imádságos könyvünkben. Nem hozom fel magasztalásának gyöngyszemeit a szentírás tengerének

mélységeiből, nem fonok koszorút feje körül a szentatyák diszcimeiből.

Azt akarom elmondani, hogy micsoda szerepet játszik Szűz Mária a mi életünkben. Mi volt ő és mi ő még mindig nekem. Betekintek a magam lelkébe, az öntudatomba, az emlékezetembe; megvizsgálom életem tényeit, kutatom érzéseimet, és megkeresem, hogy *milyen helyet foglal el Szűz Mária a szívemben, az életemben.*

Át akarom érezni, hogy milyen ür is maradna életemben, ha nekem Szűz Máriám nem lenne.

1. Mi nekünk Szűz Mária? **A legszebb név.**

Sokan Máriáról kapják nevüket. Ez az első emberi név, amelyet fülükbe csengeni hallanak, amikor megkeresztelik őket a templomban. Akkor még nem értik, mennyi érzelmi kincs van ebben a névben elrejtve, de megértik később, amikor nyiladozik már az értelmük; megértik, hogy ennek a névnek mindenféle kicsinyített, becéző formájával őket akarják a szülők szeretni. Mennyi szülői szeretet aranyozta be ezt a nevet, amióta, mint Szűz Mária öröksége, csendül a világon! Mennyi gyöngéd érzés csókolta körül ezt a nevet! Hiszen ez a legelterjedtebb név a világon: így hívják a kisleányunkat, a testvérünket, az édesanyánkat. Ezt a nevet mondotta ki rajongó szeretettel az ifju, amikor szive választottjához először mert bizalommal szólni.

Mikor aztán a földi szeretet tüzében ez a név ragyogó lett, mint a gyémánt, beleillesztettük a mennyei szépségű nő koronájába, hogy a csillagok fölé emeljük. Ezerszer hívtuk e néven Szűz Máriát. Szívünk minden hurja megmozdult, amikor ez a név: Mária, megpendült benne. Tisztelet, rajongás, szeretet, ragaszkodás, bizalom, hálaadás . . . mind csókolt egyet e név gyémántján, amíg csak a legszentebb névvé nem lett, amelyet valaha tisztán emberi lény viselt a világon.

2. Mi nekünk Mária? **Az első szép kép.**

Minden háznál — ha csak *egy* szent kép is van — van egy Szűz Mária-kép. A gyermek régen gyönyörködik benne. Szereti és most már figyel reá, kérdez. Az anya magyaráz. És a gyermek a Mária-kép előtt érti meg először, hogy van tulvilág és ott is szeretnek bennünket; onnan is vigyáznak reánk. Ilyen értelemben lesz Szűz Mária először a mennyország ajtaja: az az ajtó, amelyen keresztül a gyermek bepillant egy másik világba.

A szegények is gyermekek. A Mária-kép nekik is a szegények bibliája. A középkorban drágák voltak a könyvek; szegények nem juthattak hozzájuk. De helyettesítette őket a templom képsorozata, amely hitünk fő igazságait színesen állította a nép elé. Ez volt a szegények bibliája. Ilyen szegények bibliája a Mária kép: mert az egyszerű ember a Mária-kép előtt tanulja meg leghamarabb vallásunk fő igazságait. Itt nyer életet a Betlehem, a Golgota. Itt érti meg a gyermek és szegény, hogy aki Istennel szenved életében, koronát kap majd a mennyben.

Mi is lenne, ha nekünk Máriánk nem lenne?

3. Mi nekünk Szüz Mária? **Az első imádság.**

A legszebb imádság mindenkor a Miatyánk marad. Ez az Ur imádsága. A Miatyánkban mégis a gyermeki szív előtt tulságosan elvont kötelességek merülnek fel: Isten nevének megszentelése, országának eljövetele, Gyermeki gondtalanságában messzire esik tőle a mindennapi kenyér gondolata . . . De az Üdvözlégység nem egyéb, mint köszöntés, mint hizelgés, amely természettől olyan jól áll a kedveskedésre született gyermeknek. Azért nem csoda, ha akárhány gyermek legelőször az Üdvözlégységet tanulja meg. Ezt az imádságot még anyánk térdén tanultuk meg mindnyájan. Ez az az imádsámoly, ahonnan közelebb van hozzánk az ég, mint bárhonnán máshonnán. Az Üdvözlégység Máriából tanulta meg sok ember az imádság fogalmát. De bizonyos, hogy mindenki belőle tanulta meg az imádság édességét. Ez a mi ártatlanságunk korában igazi angyali üdvözlés volt olyan értelemben is, hogy azt földi angyalok imádkozták. Ezt az imádságot dalolta lélkünkbe a hajnali harangszó, ezt a nevet sugta fülünkbe, mint ezüstcsengésű békét az estharang.

Mi lenne, ha nekünk Máriánk nem lenne?

4. Mi nekünk Szüz Mária? **Az első ideál.**

Jött az iskola. És az iskolában Szüz Máriáról beszéltek nekünk a legszebben. Földi arcát sohasem láthattuk, mégis megszerettük. A ő kedvéért imádkoztunk, az ő kedvéért voltunk jók, maradtunk tiszták. Tőle kértünk bocsánatot, ha vétettünk. Az ő képéhez, szobrához hoztunk virágokat. Kicsi kacsónknak ez a csokor virág volt az első áldozata. Az ő énekeit daloltuk a legnagyobb lelkesedéssel. A kis lányok első áldozáskor őt utánozták, amikor fátyolt, koszorút tettek a fejükre; neki akartak leginkább tetszeni a gyöngyvirágos kis fiuk.

A legelső ájtatos társulat, amelybe beléptek az iskolás gyermekek, régen a Mária-kongregáció volt. Így tehát Szűz Máriának tették le az első hűségi fogadalmat. Ez volt az első eljegyzés, az első életreszóló frigy. Érmét, skapuláróját boldogan hozdoztuk. Mit is akasztanánk gyermekeink szíve fölé, ha Szűz Máriánk nem lenne? És mivel tölténénk meg gyermekeink szépséget szomjazó lelkét, ha Szűz Máriát nem tudnánk nekik odaadni? Igaz, van Istenünk; van emberré lett Istenünk is; de Szűz Máriát, aki tisztán ember, mint mi, hamarább elérjük, könnyebben szeretiük. A gyermek minden emberek közül a gyermeket és az anyát tudja legjobban szeretni. Szűz Mária pedig anya és mert szűz, örök, hervadhatatlan gyermek.

Mi is lenne, ha nekünk Szűz Máriánk nem lenne?

5. Mi nekünk Szűz Mária? A templomban a legmeghittebb sarok.

Ha a templomba belépünk, mindjárt látjuk, hogy van egy oltár, amely mindnél virágosabb. Rajta felmagasztalva a legnagyobb bizalmat ébresztő, jóságosan mosolygó szent. Az Üdvözlégyeknek, a rózsafüzéreknek, a loretói litániáknak, a karénekeknek a hőse. Oltáráról mindig jóillat árad, nemcsak a virágokból, amelyek elötte el nem hervadnak, hanem azért is, mert a lélek megérzi az imádságnak, a sóhajoknak, a bizalomnak tömjénfüstjét, amely Szűz Mária oltárát mindig körüllegi. Mikor a templomba belépünk, először az Oltáriszentségben rejtőző Ur Jézust köszöntjük, de azután Szűz Mária oltára, képe, szobra előtt pihenünk meg huzamosabban. Tőle válnak el a távozók is legkésőbbben, legnehezebben. Itt hallatszik a legtöbb sóhajlás, itt buggyan ki a legtöbb könny.

Mi is lenne, ha Szűz Máriánk nem lenne?

6. Mi nekünk Szűz Mária? Künn a világban a legszebb emlékmű.

Erdőn, mezőn, utak keresztezésénél, hegyek közt elszórt kis kápolnáknak mindenütt találkozunk vele. Jámbor városokban minden utcasarkon ott mosolyog a szobra. Rómában például ezernyi. De bármennyi is lenne, mindenik előtt ott ég az örökmécs, ott diszlik az üde virág, jelezve azt, hogy őt itt el nem apadó, ki nem alvó, el nem hervadó, hűséges, örök szeretettel szeretik.

Nem is tudom, mi kedvesebb neki és nekünk: Erdőkben fatörzsekre illesztett egyszerű képei, vadonok mé-

lyén megbujó, szegény emberektől összerótt kápolnái, vagy felséges dómjai a városok legszebb terein? Ugy látszik, mégis inkább az utak zajától félreeső szentélyei, amelyekben kegyelmeket osztogatva hajlik le hozzánk csodatévő keze. Itt keletkeznek aztán a bucsujáró helyek. A bucsujárás mutatja meg igazán, hogy Szűz Mária tisztelete meghódította a külső világot. Emberek ezrei haladnak hangos énekszóval, lelkes hitvallással. Szűz Mária neve betölti a hegyeket és a völgyeket; szárnyára kapja a zugó harang, erdők tisztásain este örömtüzek gyulnak, az emberek ilyenkor egyetlen boldog családban forrnak össze a Szűzanya védőszárnya alatt.

Ha csak a bucsujárások, a hangos Szűz Mária-ünnep hiányoznának életünkből, mennyi édes emlékezés maradna el gyermekkorunkból, mennyi lelki gyógyulás felnőtt korunkból, mennyi vigasztalás öregkorunkból!

Mi is lenne, ha nekünk Szűz Máriánk nem lenne?

7. Mi nekünk Szűz Mária? **Családi szentélyünk örök mécsese.** Csendünk, magányosságunk megosztója. Gondoljunk csak a rózsafüzérre. Pihenésünkben, éjszakai álmatlanságunkban, unalmas betegségünkben a felvidítő regény; az éjszaka világítótornya; a betegség magányosságában meglátogató anya, testvér, barátnő. Vigasztaló és gyógyító. Napi robotunk után az igézetesen ragyogó csillagos ég. Jákób létrája, melynek tetején megnyílik az ég és beragyogja sötétségünket. Az égből angyalok jönnek le és megváltanak elhagyatottságunktól. Azután visszamennek megint az égbe: ahány gyöngyszem fut végig ujjunkon és lelkünkön, annyi angyal röppen vissza az égbe, hogy megvigye anyánknak jóakaratomkat, mentse hibáinkat, bemutassa imádságunkat, elmondja szükségünket. Most már bizton alhatunk, ha kő van is fejünk alatt, mert ez a hely Béthel, Isten háza és a mennyország kapuja.

Mi lenne, ha nekünk Szűz Máriánk nem lenne?

8. Mi nekünk Szűz Mária? **Szivünk szentélyében bizalmasunk.**

Neki tárjuk fel szivünk fájó titkait. Anyánk, akihez bajunkban biztosan folyamodunk. Az első és az utolsó menedék. Minden kicsi ügyünk nagy megértője. Oktalan kéréseink okos helyreütője. Legszebb gondolataink sugalmazója, kétséges időknek tanácsadója.

Papunk, akinek először gyónjuk meg, ha vétkeztünk, és akinek utján várjuk a bocsánatot. Ha a kísértésben

helytállunk, őérette van legtöbbször: őt nem akarjuk elveszíteni. Így lesz őrzőangyalunk, akinek puha keze visszatart a mélységtől. Ő a talizmán, mely megment a veszélyben.

Ő az Istenhez visszavezető út: a legutolsó az elfelejtett imádságok közül, a legelső az ébredő reménységek közül.

Mi lenne, ha nekünk Szűz Máriánk nem lenne?

9. Mi nekünk Szűz Mária? Halálunk óráján lelünk megmentője.

Abban a nehéz órában tegyék elénk az ő jóságos képét, adják reánk megszentelt érmét, adják kezünkbe rózsafüzérét, hogy kétségbe ne essünk, ha visszatekintünk elfecsérelt életünkre, számtalan bűneinkre. Amikor a nagy leszámolás előtt állunk és érezzük, hogy életünk hivatását nem töltöttük be, mint a kinzó sötétből előderengő reszketeg fény fog megjelenni, hogy megvigasztaljon az az emlékezés, hogy hiuságos életünk, sorozatos hűtlenségünk mellett volt mégis valami jó életünkben: valamikor bensőségesen szerettük Szűz Máriát. Most Szűz Mária lesz az az ajtó, amelyen át az igazságos Isten elől elme gyünk az irgalmas Istenhez. Mikor a kárhozatban végleg elmerülni látszunk, megjelenik a Stella Maris a sötét habokon és kinyújtja felénk jóságos életmentő kezét.

Mi lenne, ha nekünk Szűz Máriánk nem lenne?

A mi vallásunknak az a befejezett tökéletessége, hogy nekünk nemcsak atyánk van: a jó Isten, aki teremtett és fenntart minket, hanem anyánk is van. Ő köt össze bennünket az édesatyánkkal. Tőle tanuljuk meg a gyöngédséget, a lovagiasságot; ő ad vallásosságunkba kedvességet, szivességet, ennek a szónak a legszebb magyar értelmében. Őneki köszönhetjük, ha az Istennek anyás gyermekeivé nevelődünk. Mennyire boldog lehet a mi egyházunk, hogy van Szűz Máriája. Hiszen a szülői ház is csak addig igazán otthon, tűzhely, menedék, paradicsom, amíg anyánk él benne.

Láttam egy megható jelenetet Fiumicinoban, ebben a kis olasz tengerparti falucskában. Amikor a Tirrheni-tenger bőszen tombolt, akkor a halászasszonyok mind odasereglettek, nagy sirással, kis templomuk elé. A templom a tengerparton állott, és ajtaja a tenger felé nézett. Benn a főoltáron szeliden állott a falu védőszentje: Szűz Mária, mint a tenger csillaga. Az asszonyoknak volt okuk

sírni: még az este kimentek férjeik a tengerre, rozoga kis halászbárkáikon, halászni. Régen haza kellett volna térniök, de elverte őket valahová a vihar és most viharral, vésszel küzködnek, ha még egyáltalában életben vannak. De miért nem volnának? A jámbor asszonyok bizalma óriási: kinyitják a templom ajtajának mindkét szárnyát, hogy az ő pártfogójuk láthassa onnan az oltár magasságából elveszett férjeiket, vigyázza utjaikat, egyengetse hazatérésüket.

Gyermeki bizalmukat meg is jutalmazta az Ég: még az éjszaka leszállta előtt hazaérkeztek a halászok, mind egy szálig, sértetlenül.

Készítsünk mi is templomot Szüz Máriának a szivünkben. És ha a szegénység, a szomorúság vagy a kísértés viharával küzködünk, nyissuk ki a szivünk ajtaját hadd lássa meg vergődésünket, szánja meg szenvedésünket és anyai kezével igazítson haza bennünket.

II.

SZÜZ MÁRIA, ANYÁNK

Nem a szokásos pompázó értelemben mondjuk itt anyáknak Szűz Máriát. Nem lelkünk égi oltalmazóját látjuk ma benne. Arra az anyaságra, amelyet most tisztelni kívánunk, nem elég jogcím anyás jósága, amellyel az égből lelkünkre felvigyáz; nem elég jogcím az a megbizás sem, amellyel Krisztus Urunk a keresztről szent János apostol személyében – a szentatyák véleménye szerint – mindnyájunkat beajánlott: „Asszony, ime a te fiad“ (Jn. 19. 26.) Itt valóságosabb, testszerinti anyaságról van szó. Mi mindnyájan, akik az egyháznak tagjai vagyunk, tagjai vagyunk Krisztus testének. (I. Kor. 12. 27.) Ő a feje annak a titokzatos testnek, amelynek mi is tagjai vagyunk. Ehhez a testhez, ha nem is tény szerint, de kötelesség szerint hozzátartozik minden ember. Aki tehát az egyház és az emberiség fejének testi anyja, az titokzatos értelemben testi anyja a fejhez tartozó tagoknak is. Természetesen ez az anyaság nem mehet olyan messze, mint Krisztus Urunkkal szemben, akit Szűz Mária e világra szült. Földi életében testünknek gondviselője sem lehetett. Nem táplált és nem ruházott bennünket. De amit meg nem tett földi életében, azt megteheti és meg akarja tenni most az égből.

Különös -- így olvasom egy öreg jámbor német

papnak, Alban Stolznak a naplójában, hogy csak most jut nekem eszembe egy gondolat: Szűz Mária az ő földi életében mindenekelőtt háziasszony volt: főzött, mosott, ruhákat készített, javított, fűtésről gondoskodott, beteget ápolt. Azért talán éppen ilyen ügyeinkben kellene őt legelső sorban segítségül hívni.

Ezt akarjuk megszívlelni és azért ma eltávolítjuk a Szüzanya feje körül a csillagfüzért, lába alól kivesszük a holdat; megkérjük, hogy mennyei dicsőségének palástja helyett öltön egyszerű háziruhát, szálljon le a mennyei boldogságból a siralom völgyébe, jöjjön el a mi konyhánkba, tekintsen be éléskamránkba, nézze meg ruhaszekrényeinket, legyen türelme meghallgatni panaszainkat, hiányainkat, azután segítsen szerezni tüzelőfát, hogy gyermekeink ne dideregjenek; rongyos családtagjainknak kerítsen ruhát; ápolja, míg munka után látunk, betegeinket; adjon nekik orvosságot, gyógyulást.

Meglehet, hogy Szűz Mária tiszteletének ez a módja ujjnak tűnik fel valaki előtt; meg is ütközhet valaki azon, hogy Szűz Máriát dicsőségének trónjáról egy szűk konyha szegénységébe hívjuk le. Mindazonáltal látni fogjuk, hogy ezzel a tisztelettel Szűz Máriának igen kedves, magunknak pedig hasznos dolgot művelünk.

I. Igen kedves dolog lehet a Szüzanyának, ha családunkban családanyai szereppel tiszteljük meg.

Ezzel először is felidézzük egy igen kedves emléket. Kétségtelen, hogy Szűz Mária földi életében nagyon szívesen volt háziasszony. Nem tulozunk, ha azt mondjuk, hogy Szűz Mária kiválasztásában háziasszonyi kiválóságának is szerepe. Nem szeplőtelen tisztaságáért választotta ki a jó Isten minden nő közül arra a páratlan méltóságra, hogy a földreszállandó Istennek legyen az édesanyja. Hiszen ez a tisztaság kiválasztásának nem oka, hanem eredménye volt: Azért kellett őt Jézus Krisztus megváltásából már előre részesíteni és a büntől megóvni, mert így követelte ezt istenanyai méltósága. Ugyanezt jórészt elmondhatjuk erényeiről is. Kellett mégis valaminek lenni, ami reá irányította a jó Isten kiválasztó szemét. Ez a valami, nem lehetett más, minthogy – mindent egybevéve – Szűz Mária alkalmasabbnak látszott minden más nőnél arra, hogy az isteni Gyermekek szülője és nevelője legyen. Ez a nevelői munka pedig a Gyermekek testi gondozásával kezdődött. Kétségtelen tehát, hogy Szűz

Mária olyan értelemben is áldott volt az asszonyok között, mert mindeniknél kiválóbb háziasszony volt. És ez felelt meg az isteni Gondviselés terveinek, amely az Isten Fiának gyermekéveiben egyesíteni kívánta a szegénységet a jól-ellátottság megalégedett boldogságával. Márpedig szegénységben is jó ellátást adni, ez a kiváló háziasszonyok művészete.

Ennek a háziasszonyi erénynek Istentől való előrelátása meghozta Szűz Máriának a legmagasabb méltóságot; viszont annak gyakorlása meghozta neki a legteljesebb boldogságot. Mert boldogítók voltak ennek az erénynek közelebbi és távolabbi eredményei. Közelebbi eredménye volt, hogy a Boldogságos Szűz látta szorgoskodásának hatását: a kis Jézus derült, jóltáplált, egészséges arcát, csinos, háziszőtt ruhájának kedvességét; szent Józsefnek megalégedését. Ezt a háziasszonyi tevékenységet a földi boldogságnak bőssége aranyozta be.

De minden jól elvégzett munkát szorgalmasan jegyezték ott fenn az angyalok is. Hiszen Szűz Mária nemcsak imádságáért, nemcsak szenvedéséért, hanem munkájáért is nyerte az égi koronát. Azért kedves dolgot művelünk a Szüzanyának, ha háziasszonynak hívjuk meg, mert ezzel emlékeztetjük arra az utra, amelyen ő az égbe jutott.

Ha Szűz Mária szerette a háziasszonyi teendőket földi életében, bizonyára szívesen segít ezen a téren az égből is. A föld és az ég nincsenek elszakítva teljesen egymástól. Azért mondotta a mai kornak kedves szentje, Liziói szent Teréz, hogy ha ő majd bemegy mennyei dicsőségébe, megkéri a jó Istent, hogy mennyei boldogságának egy részét a földön járva töltsse el. Földi életében imádkozott az emberiség szerencsétlenségeiért: szenvedőkért, bűnösökért, mert egyebet értük nem tudott tenni; de majd az égből valóságos rózsasőt fog bocsájtani a földre; az Isten jótéteményeit, mint virágesőt fogja hullatni a földi szenvedésekre. A sok — nem egyszer csodálatos — imádság-meghallgatás, amelyhez szent Teréz közbenjárása juttatta az embereket, bizonyítja, hogy a jó Isten teljesítette szentjének kívánságát.

Vajjon Szűz Mária nem jár így le a földre? és ha igen, nem jár-e le elsősorban, hogy mint háziasszony pótolja a hiányokat és enyhítse a szenvedéseket? Egy kis történetet mondok el: Egy szegény, valamikor jobb na-

pokat látott özvegyasszony halt meg és árván hagyta három kis gyermekét: a 14 éves Juliskát és a kisebb Tónikát és Bandikát. A kis család gondja a zsenge gyermekleányra háramlott. És megvoltak szépen. Mindennap levelet irtak az édesanyjuknak, akiről tudták, hogy él fenn az égben. A levélben ilyenek is voltak: Ma ettünk először salátát. Vagy: Ma elővettem a Bandika tavaszi ruhácskáját; még egészen jó. Máskor: Ma megstoppoltam a Tónika kávészinü harisnyáját. – A gyermekek meg voltak győződve, hogy ez érdekli az édesanyjukat. Azt hitték, hogy éjjel, amikor ők alusznak, az asztalra kitett levelet elolvassa az édesanyjuk. Gyermeki együgyűségükben úgy gondolták, hogy az édesanyjuk ilyenkor leszáll nesztelenül az égből, körüljár a házban, mindent megnéz, elolvassa a levelet és hoz mindent, amit benne kértek. – És nem volt ezeknek a gyermekeknek igazuk? Lehet-e teljes a boldogsága az égben egy anyának, ha a jó Isten nem mutatja meg neki árváinak sorsát, és nem ad neki módot arra, hogy rajtuk segítsen? Hiszen az emberek szive az Isten kezében van, és ő arra irányítja, amerre akarja. Vajjon az Isten, aki a legédesebb szülő, nem fordítja-e szívesen jóemberek szívét az árvák felé, ha egy megboldogult édesanya kéri őt erre?

Az égi anya Szűz Mária, és mi vagyunk az ő földönmaradt árvái. Minden kis ügyünk: egészség, ennivaló, ruha, érdekelni fogja, és kéri a jó Istent, hogy lehessen az égből is anyánk. Az anyai gondoskodás pedig testi igényeinknek kielégítésével kezdődik: az anyai jóság felkelő napja testi gyámolításra szoruló gyermekek életét sugározza be. A királynőnek lehetnek ezerszámra cselédei; mégis egy jogáról nem mond le: kicsiny gyermekének közvetlen kiszolgálója kíván lenni, és boldogabb a bölcső mellett, mikor kisededének szolgálója lehet, mint a trónon, ahol milliók hódolatát fogadja.

II. Itt egy újabb ok arra, hogy Szűz Mária kedves, ha őt családanyának hívjuk meg, mert akkor *mint anyát tiszteljük*; de egyben ez a tisztelet **reánk nézve is a leghasznosabb**. Az anyaság a nőnek legnagyobb méltósága; de egyben a legnagyobb áldás a világon.

Az anyáról tudni kell, hogy ő az első és az utolsó menedékhely, ahova fordulunk. Kérhetünk minden más embertől tanácsot, segítséget, de legkisebb ügyeinket, legbelsőbb bajainkat, legegységibb vágyainkat csak neki mondjuk el.

Hozzá megyünk ezekkel, mielőtt bárkinek másnak említést is tennénk, és hozzá megyünk legutoljára megint, miután mindenki másban csalódtunk. Fejedelmek megtisztelték édesanyjukat azzal, hogy hódolattal tették lábaihoz minden gazdagságukat és minden dicsőségüket; de sohasem tisztelheti meg az ember az édesanyját jobban, mint mikor tőle kéri legegyszerűbb emberi igényeinek kielégítését. Adhatok koronát az édesanyámnak; ezzel nem tisztelem úgy meg, mintha arra kérem, hogy egy gombot varrjon fel a ruhámra.

Egy német város polgármesterének fiától hallottam a következő esetet: Többen voltak testvérek abban a korban, hogy már az egyetemre kellett menniök tanulni idegen városba. Elindulásuk előtt azt mondta nekik az édesapjuk, a derék polgármester: „Fiaim, bármi érjen is benneteket abban az idegen városban, ahol sok rossz példát fogtok látni; könnyelmű kártyaadósság, korai szerelem . . . ne forduljatok soha idegen segítség után, mert tudjátok meg hogy a ti édesapátok a ti legjobb barátok.” — De ahol az édesapához sem mer valaki többé bizalommal közelíteni, ott is megmarad még egy utolsó menedékhely: az édesanya.

Minden bizalom megtiszteli a Szüzanyát: ha kérünk tőle tanácsot, vigasztalást, segítséget a kísértésekben . . . de talán mindennél jobban megtisztelve érzi magát, ha kérünk tőle egy darab kenyeret. Örvend, ha beszélünk neki életünk folyásáról; ha elmondjuk neki nagyszerű terveinket, jó elhatározásunkat, sikereinket, vagy bukásunkat; de talán mégis csak melegebbnek érzi a viszonyt közte és köztünk, ha bevezetjük konyhánkba, megmutatjuk neki éléskamránkat, beavatjuk ruhaszekrényünk szomorú titkaiba.

Ezzel a gyakorlattal tiszteletünk Szüz Mária iránt *mélyül* is, és *szélesedik* is.

Mélyül, mert nagyobb bizalmat tételez fel mibenünk; és *mélyül*, mert nagyobb hatalmat tételez fel Szüz Máriaiban. Ne gondoljuk ugyanis, hogy Szüz Mária tiszteletének ártunk vele, ha őt lehozzuk a mindennapi életünk forgatagába; ha nemcsak szellemi, erkölcsi, hanem anyagi cselekvést is kérünk tőle. Nem lesz szentségtörés Szüz Máriát segítségül hívni a kenyérsütéshez, a ruhakészítéshez, a mindennapi élethez szükséges közönséges, egyszerű dolgok beszerzéséhez. Hiszen lám, a jó Isten is

megteszi ezt. Nem mondta Krisztus Urunk, hogy a menyeyei Atya táplálja az ég madarait és ruházza a mezők liliomait? (Mt. 6, 26). Milyen szép az, amit a jó Istenről mond el a 146. zsoltár: „Énekeljétek az Urnak hálaadással, zengjétek hárfán a mi Istenünknek, ki beborítja az eget felhőkkel és a földnek esőt készít. Ki a hegyeken szénát teremt és füvet az emberek szolgálatára. Ki megadja élelmüket a barmoknak és a hozzákiáltó hollófiaknak.” (Zsolt. 146. 7–9). Nem kívánja-e az Isten, hogy tőle kérjük a mindennapi kenyeret? Mert egyedül ő tudja azt megadni nekünk. Pedig mennyi – emberi szemnek alantas – munka kell a kenyér előteremtéséhez! Kell hozzá napsütés, eső, szél; dolgozni kell a kenyeret teremtő Istennek sárban, vízben; az ő munkatársaival, a természet sok lakójával együtt repeszteni, porhanyósítani, turni kell a földet. Közre kell működnie a szántóvető egyszerű emberrel. Benne van az ő munkája az őrlésben, dagasztásban, kemence-fűtésben. Ha Isten mindezt a munkát el nem végzi, a mezőn nem terem buzaszem, még a kész buzaszemből sem lehet édes kenyér. Mindezt pedig Isten nem tartja lealázónak. Hanem ellenkezőleg, prófétája útján arra szólítja fel az embereket, hogy ezért magasztalják, ezért nevezzék Urnak, ezért tartsák Istennek. Mert ez isteni kiváltság: mindenben dolgozni, hogy minden függjön tőle. Ez az isteni mindenhatóság, amelyből fakad életünk és annak legelső eltartása. Táplálék, ruha, az isteni mindenhatóság legelső gyümölcsei.

Szüz Máriát az imádkozó mindenhatóságnak szokták nevezni. Mert imádságával meg tudja indítani azt az isteni mindenhatóságot, amelytől minden jót kaptunk. Ha tehát arra indítja, hogy adjon nekünk táplálékot, ruhát, akkor az Isten tevékenységének zsongéiban vesz részt. Énekeljétek azért a mi Urnőnknek hálaadással, zengjétek hárfán a mi Anyánknak, mikor kenyeret, ruhát ad az emberek szolgálatára!

Ezzel szélesedik is a Szüzanya tisztelete. – Meg kell értenünk, hogy a jó Isten sokszor csak azért hagy bennünket szenvedni, hogy meg ne feledkezzünk róla. Mert a jószerecsében könnyen elbizakodik az ember és azt hiszi, hogy önmagának elégséges. A szenvedés azonban az az olajsajtó, amely kisajtolja az emberből az imádság jóillatu olaját. Minden szükség közül pedig a legkönynyebben észrevehető, sokszor a legkevésbé tűrhető a

testi inség. Azért mikor testi inségünk mélységéből kiáltunk Szüz Máriához, megvan a legbiztosabb és egyben a leggyakoribb ösztön az ő tiszteletére. Ilyen ügyekből van legtöbb a világon; azért akinek körébe ezek az ügyek utalva lesznek, annak lesz mindenkor legtöbb ostromlója. Innen van, hogy a jó Isten gondviselése, ha valamely szentet különösen meg akar dicsőíteni a földi vándorok előtt, akkor ilyen legközönségesebb ügyek védőjének szemeli ki. Innen van szent Antalnak világszerte nagy népszerűsége: szerez kenyeret, ruhát; ápol beteget, megtalál elveszett tárgyat, becsületet; szerez férjet szegény leányoknak, állást az árváknak stb. Így mindenütt ott van: olyan lesz, mint a levegő, amely nélkül élni sem lehet. Ezért van emelkedőben szent Józsefnek a tisztelete a mai korban, mert szent József elsősorban a szegénységnek enyhítője. Pedig ebből van manapság legtöbb.

Igy kell tisztelnünk Szüz Máriát is. Háztartásunk hiányainak fedezésére elsősorban is hozzá forduljunk. Láttuk, hogy ezzel igen megtiszteljük Szüz Máriát, azért neki kedves dolgot művelünk.

De azt is megértjük azonnal, hogy a tiszteletnek ilyen módjával magunknak igen hasznos dolgot művelünk. Mert ahhoz, hogy ez a gyakorlat nekünk igen hasznos legyen, két feltétel kell: legyen meg nálunk a testi inség, és Szüz Mária részéről a biztos segítség.

Hogy inség van, azt fájdalmasan tudjuk, hogy segítség jön, arra csak kísérletet kell tennünk, és mindjárt tapasztaljuk.

III.

SZÜZ MÁRIA ÉS A TESTIMUNKA

Mondá az Ur Ádámnak: „Orcád veritékével eszed a kenyeret, miglen visszatérsz a földbe, melyből vétettél.“ (I. Móz. 3,19) Ezzel az emberiség sorsává tette a munkát, és pedig a testi munkát, amely veritéket ver ki az arcra, de kenyeret szerez. Csak kevesen vonhatják ki magukat a testi munka törvénye alól, de ezen kevesek legjava is sóvárogva tekint a testi munkára, amely ha keserves is, mégis atyai örökségünk.

Atyai örökségünk. És ha büntetésből is szabta ki reánk az Isten, ez a büntetés csak Ádámra nézve lehetett megtorló büntetés, reánk, utódaira nézve javító büntetés, amely épen azért minden nehézsége mellett is azokat, akik megadással veszik magukra, kell, hogy felemelje, kell, hogy boldogítsa.

Mennyire istentelen és embertelen tehát a pöffeszkedő gazdagok felfogása, amely a testi munkát csak robotnak, rabszolgaságnak, baromi sorsnak tekinti. Tudtukon kívül ebbe a hibába esnek a gazdagokra acsarkodó proletárok is, mert mikor a testi munkát a szellemi fölé magasztalják, sőt egyedüli munkának tartják, minden eszközzel mégis szabadulni akarnak tőle.

Az Isten Lelke pedig magasztalja a testi munkát.

Amikor a példabeszédek könyvében „az erős asszonyt“, a minden dicséretre méltó nőt állítja szemünk elé, akkor különös erényének mondja a jól végzett házi munkát: „Gyapjat és lent keres, és munkálkodik önkezei ügyességével. Olyan, mint a kereskedő hajója, messziről hozván kenyeret. És éjjel fölkel, és élelmet ad háza népének, és eledelt szolgálóinak. Megszemléli a mezőt, és megveszi azt, kezei munkájából szőlőt ültet.“ (Péld. 31, 13–16).

Ha volt valaha asszony, aki ezt a legmagasabb magasztalást megérdemelte, akkor kétségtelenül a Boldogságos Szűz Mária volt az. Azért ma tisztelni kívánjuk őt, mint a kézzel való munkának védőszentjét. Nem lesz szentségtörés, ha aranypalástja helyett háziszőttes munkásruhában képzeljük el, és királynői hatalmának jogára helyett guzsallyal, vagy seprővel diszitjük fel kezét. Azután mélységes hódolattal szemléljük házi munkája közben, hogy elvigyünk magunkkal valamit a názáreti kis házból, ami többet ér a paloták kincsénél: a testi munka nagybecsülését.

I. Előző elmélkedésünkben láttuk, hogy a **Bold. Szűz Mária kitűnő háziasszony** volt. Értett hozzá minden más asszonynál jobban, hiszen jórészt ez volt kiválasztásának oka; és szerette, mert hiszen ez volt földi és tulvilági boldogságának utja. A nőnek házimunkája – valóságos kis egyetemessége a mindenféle munkának. Különösen Keleten, ahol a nőnek sokkal nagyobb szerepe van a testi élet szükségleteinek előteremtésében, mint minálunk. Ezt mutatja a Példabeszédek idézett helye is. Van ebben szellemi munka is, testi munka is. Van cselédi munka, mezei munka és ipari munka. Van kereskedői munka, van papi, lelki munka.

Figyeljük meg csak a Boldogságos Szűz Máriát mindegyik munkái közben:

Szűz Mária *tanul*, mikor az Istennek élő, nyitott Bibliájából olvas: a kis Jézusnak csodálatos életmódját figyelni meg; amikor mélyértelmű szavain elmélkedik.

Szűz Mária *tanít*, mikor nagy alázatossággal veszi magára azt az Istentől kitűzött hivatást, hogy az örök Bölcseségnek irányítsa első lépéseit a földi életben.

Szűz Mária *ügyvéd*, amikor a kis Jézusnak apró ügyeiben közvetít a családfőnél, aki a végső ítéletet ki mondó bíró a családban.

Szűz Mária *orvos*, mikor aggódva virraszt a kis nyo-

szolya fölött és forró teát készít erdők, mezők gyógyító fűveiből.

Szüz Mária *pap*, mikor a kis Jézus kezét imára kulcsolja és tekintetét égre irányozza.

Szüz Mária *kereskedő*, mikor okos számitással igyekszik fenntartani a mérleget a kis család szerény bevételei és a házi kiadások között.

Szüz Mária *cseléd*, mikor seprőt, vagy főzőkanalat vesz a kezébe. És itt álljunk meg ájtatos elmélkedésre. A festők szeretik a Bold. Szüz Máriát szent József műhelyében, az egész szent család jelenlétében ábrázolni. Szent József, a mester, fur, farag, a kis Jézus fadarabkákkal játszik, vagy későbbi éveiben tanul szent Józseftől, segít is neki, Szüz Mária pedig guzsalyán ül és fon. Nem egy képen kis angyalkák is láthatók, akik kedves pajtásként játszanak a kis Jézussal együtt. Milyen szépen van ezzel kifejezve a gyermeki játék szentsége! De az angyalkák bizonyára eljöttek megtisztelni a testi munkát is, és pedig a fonásnál kevésbbé mutatós, kevésbbé művészi, vászonra való testi munkát: a főzést is. Szent Domonkos életében olvassuk, hogy egyszer angyalok jöttek le az égből, elfoglalták az egészen üres konyhát, és nagy sürgés-forgással pompás ebédet készítettek az éhező szerzetes-családnak. Igen kedves képet festett erről Murillo. Miért ne képzelhetnénk el, hogy az angyalok, mint kis kukták, ott segítenek a konyhában a főző Szüz Máriának? Ha ez a csoda, amelyet olyan szívesen gondol el a keresztény lélek, valamikor csakugyan megtörtént, bizonyos, hogy csak kivétel volt. Az isteni Gondviselés hétköznapijain Szüz Máriára maradt a főzés, a takarítás, mosás, kenyérsütés munkája. A cselédek szent Nothburgát tartják védőszentjüknek. Miért ne volna elsősorban Szüz Mária a cselédi munka védőszentje?

A házi munka mellett *mezei munkát* is végzett Szüz Mária. Volt nekük földjük? Nem valószínű. De bizonyára volt kis kertjük. Ezt a kicsiny teret valószínűségi paradicsommá kellett varázsolni a szorgalomnak. A kertben dolgozni az asszony feladata volt. Szívesen képzeljük el Szüz Máriát kiskertjében, nemcsak a virágaiban gyönyörködni, hanem veteményeit is öntözni, vagy gyomlálni. Örülünk annak a gondolatnak, hogy az egész természet igyekezett jól viselkedni; hiszen urnője kezének érintését érezte ma-

gán. Az Isten is megáldotta ezt a munkát, amelyből kis Fiának ebédje készült.

De még egy harmadik-féle testi munkát is végzett a Bold. Szüz Mária: *ipari munkát*. Ő fonta, szőtte az egész családnak szükséges ruhát. Keleten ez ma is így van még: az asszony gondja a ruha előteremtése, különösen szegény családokban. Akkor pedig, amikor még nem voltak gyárok, csakis a nők szorgos keze teremtette meg a szükséges ruhát. Krisztus Urunk keresztrefeszítése előtt levették róla varratlan, egydarabban szőtt felsőruháját és olyan szépnek találták a katonák, hogy nem darabolták fel, hanem sorsot vetettek reá, kié legyen (Mt. 25, 37.) Ez a ruha bizonyára Szüz Mária keze munkája volt.

Vannak, akik a szenteket csak imádságba merülten szeretik látni. Ezek nem szívesen borulnának le hódolattal egy Mária-kép előtt, amelyik a Bold. Szüz Máriát aláztos munkájának szerszámával ábrázolná. Mások a Boldogságos címet tagadnák meg Szüz Máriától, ha a köznap munkáiban verejtékezni látnák.

II., Ezeknek egyiknek sincsen igazságuk, mert kimutatjuk, hogy: 1. **a testi munka méltóságos**, 2. **szent**, 3. **boldogságos**.

1. A munka **méltóságot ad**, mert a legfőbb lény: Isten van benne. Minden munkánk megvalósulása egy isteni tervnek. Egy részlete annak a szindarabnak, amelyet Isten lelke tervezett meg. Egy darabkája annak a műnek, amelyen Ő dolgozik.

Ehhez a munkához ad Isten *gondolatot*, akarom mondani formát, mintát. Minden munkánk az Isten műveinek utánzása. Az építő, a kőműves, sőt még a téglahordó is utánozza művében azt az Istent, aki fölemelte a sziklák falait; aki megépítette az égen csillagokból a nagy katedrális. Tőle tanul a szabó, mikor elegáns művekben önti ki a lelkét, mert Isten az, aki felruházta a mezők liliumait és az ég madarait, úgyhogy Salamon minden dicsőségében nem volt olyan szép, mint egy ezek közül. Tőle vesz mintát és anyagot a szücs, mert szőrmét a fázós virágokra és prémet a hóban bolyongó vadakra mesteri kézzel teremtett az Isten. Még a rostás is az ő remekét lesi el, amelyet már a gyermek is megcsodál a szitakötő szárnyán, vagy a póknak a napsugárban csillogó hálóján.

Isten *akarata* is benne van a munkában. Azt akarja tőlünk, hogy dolgozzunk. Mert Isten mindeneket arra al-

kotott, hogy dolgozzanak. Neki tétlen műve nincs. Dolgozik a víz, amikor mint hó, jég sziklákat repeszt és dob le a hegytetőről; amikor mint patak megőrli a követ. Dolgozik a patak fővénye, amikor mezőket termékenyít meg és embereket táplál. Dolgozik a levegő, akár békességben, amikor növényt, állatot, embert éltet; akár mint süvítő szél, amely kiszámíthatatlan hasznos munkát végez.

Isten az Ő munkáltató akaratát beléjehelyezte a dolgok természetébe. Ezt az akaratot látod érvényesülni a rügyező fák, virágzó rétek szinte feszező, zsibongó, türelmetlen kibontakozásában, ez az isteni akarat zsong a hangyák, méhek csodálatos szorgalmában, ez dalol a madarak fészeképítésében; ez száll a rovarok röptében. — Az embernek pedig, aki szabad, Isten erkölcsi parancsban szabta meg akaratát a munkához: „Hajtsátok uralmatok alá a földet, uralkodjatok az ég madarain és a tenger halain.” (I. Móz. 1, 28).

De Isten nemcsak tanítómesterünk a testi munkában, mikor mintát ad elénk; nemcsak munkaadónk, mikor munkáltató akaratát köti reánk, hanem *munkatársunk* is, amikor velünk együtt dolgozik. Mert nincsen a teremtményeknek semmiféle működésük, amelyben Isten velük együtt ne működne. Enélkül az isteni közreműködés nélkül nem lehet semmiféle cselekvés a világon. Ezt bizonyítja a bölcsélet, tanítja a hittudomány, hirdeti Krisztus Urunk is. Amikor a zsidók üldözik azért, mert szombaton gyógyított meg egy inaszakadtat, azt mondotta nekik: „Az én Atyám mindezideig munkálkodik, én is munkálkodom”. Ezért a zsidók „még inkább életére törének, mivel nemcsak hogy megszegte a szombatot, hanem az Istent is Atyjának mondotta, egyenlővé tévén magát az Istennel” (Ján. 5, 17–18).

Mi nem tesszük magunkat egyenlővé az Istennel, hanem igenis, amikor dolgozunk, új címen gyermekeivé leszünk az Istennek, mert általa és vele és benne dolgozunk.

2. A munka nemessége még jobban kitűnik, ha megszívleljük annak **szentségét**.

Nincsen egyetlen szent, aki nem szerette volna és nem gyakorolta volna szívesen a testi munkát. Nincsen egyetlen rendalapító, aki bizonyos mértékben elő nem irta volna azoknak, akik a tökéletességre törekesznek. A világ Megváltója azért is lett iparos, hogy visszaszerezze

az élettelen teremtményeknek azt az erőt, hogy nemcsak az értelmünkön keresztül, hanem a velük érintkező kezünkön keresztül is Istenhez vezessenek. Szent Tamás sokat tanult a feszület előtt, de Boldog Höss Crescentia sokat tanult a szövőszék előtt.

A kézzel való munkáról is el lehet mondani azt a dicshimnusz, amelyet a nagybőjti prefáció zeng el a böjtről: „a rossz hajlandóságokat kiirtja, az értelmet felemeli, erényt ad és jutalmat.”

Kiirtja a rossz hajlandóságokat: a büszkeséget, amely minden bűnnek alapja. Egy seprünyél a kézben hamarabb kelt aláztatosságot a lélekben, mint egy fejezet Kempis Tamásból az aláztatosságról. Mikor szent Alajost seprüvel látták forgolódni a folyosón, biztos volt, hogy várja látogatóba biboros nagybátyját.

Kiirtja, jobban, mint a szellemi munka, a restséget, amely rossz hajlandóság pedig közismerten az ördög párnája.

Ha pedig ennek a kettőnek szöges ellentéte a testi munka, akkor a leghatalmasabb irtószere a többi rossz hajlandóságnak is. Hiszen a hét főbűn között ez az első és az utolsó, és e kettőnek szövetkezése kelti fel a többieket is: a szellemieket, mint az irigység és harag, a testieket is, amilyenek a bujaság, torkosság, fősvénység.

A testi munka *fölemeli az elmét*. Könnyit rajtunk, valósággal emelgeti lelkünket az elvégzett kötelességnek tudata. A testi munka nyomában tisztaság, rend kél, élet fakad, fejlődés támad, mindez pedig közelebb visz az Istenhez, aki tisztaság, élet, tökéletesség.

Erényt ad. Az erény ugyanis lelki erő. A lélek ereje pedig nő az önmegtágadástól, magunk legyőzéséből, már pedig ezt jelenti a testi munka. A rossz hajlandóságok kiirtása után üdén jelennek meg lelkünk televényében az erények nemes virágai.

Jutalmat ad: a munka boldogságát.

3. Mert **boldogság** a testi munka. Hiszen boldogság gyermeke és boldogság szülője. *Boldogság gyermeke.* Isten ugyanis a testi munkát először nem büntetésül szánta, hanem eredetileg a földi paradicsom boldogságának egy darabjává tette. „Vivé tehát az Uristen az embert és helyezé őt a gyönyörűség paradicsomába, hogy mivelje és őrizze azt”. (I. Móz. 2, 15). A munkának csak a sikertelensége a büntetés. De ezt részben levette róla a meg-

váltás. Mindjárt is megadja az Isten a tisztos, jószándékkal végzett testi munkának azt a legnagyobb sikert, hogy örök boldogságot lehet szerezni vele. Rodriguez szent Alfonz segítő testvér volt a jezsuita rendben és ott egész életében a szabómesterséget folytatta. A halálos ágyon kérte, hogy adják kezébe varrótűjét. Boldogan fogta kezébe még utoljára a testi munkának ezt a szerszámát és azt mondotta a körülállóknak, hogy ez a tű az a kulcs, amellyel ő meg fogja nyitni a mennyországot.

A jószándékkal végzett munka megváltott munka, azért annak itt a földön is megvan a maga *jó eredménye*: fönntartja az egyes embert, a családot, a társadalmat.

Valami nemes önérzet fakad abból, amikor látja az ember, hogy a két keze munkája ad megélést a családjának, mosolygást gyermekei szemébe, megelégedést és ragaszkodást hitvese szívébe.

Mikor I. Ferenc császár schönbrunni állatkertjébe új állatokat hozatott, elment azokat megnézni egy tábornok is. De nem ismerte ki magát a parkban, azért egy emberhez fordult, aki ott gyomlált. Kertésznek nézte, pedig a császár volt. Ez szívesen vállalkozott arra, hogy elvezeti a tábornokot az állatkerthez, és jóleső érzéssel dugta zsebre a hatost, amelyet a tábornoktól kapott. Utközben azonban a tábornok – nagy rémületére – megismerte a császárt. Persze kérte a bocsánatot. A császár nagy boldogsággal mondta: „No, tábornok ur, megmutattam az állatkertet. De a hatost, azt nem adom vissza: Ez az első keresményem az életben.”

Nagy boldogság az: kenyeret keresni a munkával. De a kereset boldogsága csak vetés, amely akkor válik aratásra, amikor szeretteinkben, akik belőlünk élnek, megsokszorozódik a munkán szerzett öröm.

Nem tudom, mi lenne, ha egy éjszaka a Szűz Mária oltárán kicserélnék a képet az angyalok. Ha elvinnék a mennyország királynőjét és helyébe állitanák a názáreti család háziasszonyát. Ha aranyhimzésü ruha helyett egyszerű kék köténnyel öveznék alakját és kezébe jogar helyett seprőt helyeznének. Sokan idegenkedve néznék ezt a képet, mert szokatlan volna. Mások megvetéssel fordulnának el, és megtagadnák a tiszteletet egy cselédtől. Pedig ilyen volt Szűz Mária, mikor az istenanyaságot gya-

korolta. Ezt pedig gyakorolni több, mint az istenanyaság dicsőségét élvezni.

Aki eddig figyelmen kívül hagyta Szűz Móriában a munkásnőt, most barátokkék meg ezzel a neki új képpel.

Aki eddig megvetette a kézzel dolgozó nőt, most legyen kénytelen hódolattal meghajolni előtte.

Aki eddig szégyelte a maga munkás sorsát, most eszméljen reá annak méltóságára.

Aki eddig lélekölőnek tartotta a kézi munkát, lássa be, hogy az lelket szépít, mert szent.

Aki eddig a boldogság ellenségének nézte a testi munkát, ezentul találjon benne boldogságot.

Aki eddig gyakorolta, békéljen meg vele. Aki eddig kerülte, térjen meg hozzá.

Anyánk sorsa volt. Azért tiszteljük meg érte, mondván:

Szűz Mária, a testi munka királynője, könyörögj érettünk.

IV.

SZÜZ MÁRIA ÉS A TERMÉSZET

Egy német papnak kedves könyvében van egy fejezet: Maria im Grün, Mária a zöldben. Verőfényes nyári napon, amikor a déli időszak titokzatos csendje ül a természetre, az erdő mélyén egyszerre csak halk suttogás támad. A fák ágai tisztelettudóan huzódnak félre az erdei ösvény szélén, hogy utat adjanak az érkezőnek. Mert érkezik a természet királynője, a Boldogságos Szűz. Ruhája hófehér, öve égszínkék, arca ragyogó; diadalmas a járása, haja mint aranyhullám omlik el vállain. A kis virágok lehajolnak, hogy áhítatosan csókolják meg a lábnyomát. És a Szűz megy egyenesen az erdő tisztásán álló kis kápolnához. Itt magától szétnyílik előtte a vasrácsos ajtó, ő bemegy, rámosolyog az oltáron levő képére, amelyet egyszerű emberek hite ihletett, megigazit az oltáron egypár virágcsokrot, amely nem régen került ide. Az erdő, amilyen hosszú és széles, egyszerre zugni kezd: hire megy a Szűz látogatásának; és az erdő lakói jönnek csodát nézni. A kápolna ajtajánál kíváncsiskodik egymás mellett a róka és a nyul; de ma nem ellenségek, hanem egyenlő érdeklődéssel lesnek be a kápolnába. A kápolna ablakán egymás mellett gubbaszt az ölyv és a vadgalamb, és szemlélik, hogy mi történik ott az oltár körül. A Szűz

egy kissé megpihen, elmélkedik, aztán visszaindul. Az erdő jóságai egy szempillantás alatt szétrebbenek; ezer irányban futnak el, de mindegyik boldog, mert látta királynőjét és élvezte áldott közelségét.

Alig lehetne költőibben kifesteni azt a nagy igazságot, hogy Szűz Mária és a természet között bensőséges rokonság van.

A természet szereti Szűz Máriát és Szűz Mária szereti a természetet, ezen fogunk ma elmélkedni, hogy Szűz Máriának tisztelete megtanítson bennünket a természet mélyebb megértésére, és a természetet felhasználjuk Szűz Mária gyöngédebb tiszteletére.

I. A természet szerette Szűz Máriát.

Ott kell kezdenünk, hogy Isten a látható világot, amelyet egy szóval természetnek nevezünk, az embernek szolgálatára rendelte. Ez a szolgálat nemcsak annyit jelentett, hogy a természet adjon az embernek táplálékot, ruhát, hajlékot, oltalmat, szerszámot, fegyvert, hanem a természetnek hivatása van az ember eszéhez és szívéhez is. Az ember *eszéhez*, amikor „az egek kibeszélik Isten dicsőségét“ (zsolt. 48, 2.) és így bennünket Istenhez emelnek. Az ember *szívéhez*, amikor a természet szépségei bennünket gyönyörködtetnek.

Gyönyörködtető hivatását a paradicsomban teljesítette a természet tökéletes módon. „Plántálta vala pedig az Uristen a gyönyörűség paradicsomát kezdettől, melybe helyezé az embert, kit alkotott vala.“ (I. Móz. 2, 8.) Képzületünk legélénkebb színeivel festhetjük ki ezt az elvesztett világot. A fák az ember fejére virágfüzért hullattak, lehajtották ágaikat, hogy pompás gyümölcsöket elérje; a fák alatt a pázsiton ezerszínű virágok illatoztak, a szivárvány pompájában tündöklő pillangók szálltak körülöttük, az aranypont görgető folyókban ezüstpikkelyű halak uszkáltak, az eget betöltötték a dalos madarak, az erdők, berkek sűrűjéből előjöttek mind az állatok, hogy hizelkedve rajongják körül a teremtés koronáját. Minden csupa szépség, csupa jószág, csupa békesség. Csak barát van, nincs sehol ellenség.

Ezt az ősi barátságot ember és természet között az ősi bűn zavarta meg. Azóta lett átkozott a föld, hogy csak tövist és bojtortjánt teremjen (I. Móz. 3, 18).

De ahol a bűn hatalma megtorpant, ott Isten feltámasztott egy-egy darabkát az elveszett paradicsomból.

Szent János apostolon nem fog a méreg, szent Pált nem bántja a mérges kígyó, Primus és Felicianus vértanuk lábaihoz, mint szelid ebek, kedveskedve ültek le az oroszlánok, Nolai szent Paulinus menekülése közben egy régi fal odvába bujik, és egy pók hirtelenül beszövi a bejáratot és ezzel eltereli az üldözők gyanuját. Arlesi szent Fortunatus holttestét a lerini szigetekre viszik, és azonnal megszűnik az öldöklő pestis. Isten nagy szentjeinek szolgálnak a vadállatok is. A prófétáknak hollók hoznak enivalót, Remete szent Antalnak oroszlánok ásnak sirt, szent Egyedhez egy nőstényszarvas jár el hűségesen, szent Ferencet pontosan költögeti reggel egy sólyom, szavára megjuhászodik a gubbiói farkas. Csodatévő szent Gergely parancsára földbetüzött pálcájánál megáll az áradás; megindul a hegy, hogy helyet engedjen egy épülő templomnak.

Szüz Mária nemcsak szent volt, hanem malasztal teljes. Egyedül ő mentes az ősi büntől. Azért méltó és igazságos, hogy a jó Isten mentesítse a bűnnek következményeitől is. Ha egyik-másik nyomoruságunkat el is szenvedte velünk együtt, ez nála nem a bűn büntetése volt, hanem az isteni Gondviselésnek más számítása.

Szabad azonban elgondolnunk, hogy a természet nem lett sem mostoha, sem ellenséges Szüz Máriával szemben. Köztük mélységesebb volt az összhang, mint a természet és a legkiváltságosabb szent között. Márpedig hányan jártak úgy végig a világon, mintha a paradicsomban sétálnának!

Szüz Máriához kedvesnek kellett lennie a természetnek!

És most képzeletünkkel kifesthetjük a kettejük boldog együttélését. Mikor hajnalodott, a napnak első sugarai szeliden kopogtak a názareti háznak kis ablakán. Szüz Mária ébred, kinyitja a kis ablak zsaluit és, azonnal beáramlik a hajnal fénynyalábja, játszadozik a még szunynyadó gyermek bölcsője fölött, mintha gyertyát gyujtana szentül az ő oltára fölött. Mert ez volt az Ur Jézusnak eredeti oltára. A kis ablak párkányára leszállt a harmat és végigcsókolta a cserépvirágokat, amelyek hűségesen álltak ott őrt, mintha templomi virágok volnának. A kis ablakra leszállanak az énekes madárkák is, hogy ott zengjék el hajnali dicséretüket a Teremtőnek, aki most egy parányi gyermek rózsaszínű testecskéjében pihen. A szellő

is bekéredzik és mint orgona zeng a madárkák zsolttáraihoz.

Mikor az anya kiviszi gyermekét a kis kertbe és végigcirógatnak minden virágot, azok nagyot nőnek örömben, kinyitják kelyhüket és fűszeres illattal kedveskednek. A ligetben előbujnak a mókusok, nyulak, hogy pajzán játékkal kedveskedjenek. A távozó vándormadarak alább szállanak és bucsut füttyentenek. A hegyek balzsamos, hűs szellővel üzik el a dél rekkenő hőségét. A názáreti kutban lelkesen buzog fel a víz, amikor a Szűzanya korsóját belémeríti. — Így szabad azt nekünk gyermeki lélekkel elképzelni.

Szűz Mária pedig *megáldja* ezeket a teremtményeket. Érezzük, hogy azóta nekünk is mások lettek. Mintha nem kopott volna le róluk Szűz Máriának mosolya, mintha rajta illatoznék még kezének érintése, mintha el nem fogyott volna még róluk Szűz Mária áldása.

Azért mi is úgy teszünk, mint a szerelmesek: Üzenetet küldünk a szálló felhővel, a repülő madárral, a messzire ragyogó csillaggal, és üzenetet várunk tőlük.

Ha Kelet felől fúj a szellő, ha vándormadarak zaja hallik, ha kis dalos énekel az ablakunk alatt, megkérdezzük tőlük, hogyan él az édesanyánk; nem üzent-e velük? Szeretjük, simogatjuk, jóltartjuk őket, azután mi is elküldjük üzenettel. Menjenek, szálljanak, beszéljenek a mi hűségünkről, hódolatunkról, örömeinkről, bajainkról, szükségünkről — az édesanyánknak. Szárnyukra tüzzük imádságunkat és így kedvesebb lesz a Szűz Máriának

Szivesen vállalják, hiszen sokszor helyettünk is beszélnek. Itt is megtörténik, hogy „egy szál virág szebben beszél, mint a legszerelmesebb levél“. A természet vágyódik Szűz Máriához: vigyük el hozzá. Képei, oltárai, szentélyei, különösen a virágoknak és Szűz Máriának hónapjában ne legyenek virág nélkül. Szent Ágátha szűz és vértanu szülővárosában, Cataniában minden nap kap a sirjára egy csokor fehér virágot. Meg is érdemli: évekket ezelőtt az ő szüzi fátyola állította meg a mindent elperzselni kész tüzes lávát. Ő mentett meg tehát minden virágot. Szűz Mária is megmentette az elvadulástól a természetet. Magának mentette meg, de úgy, hogy nekünk is maradt még belőle. Adjunk neki belőle tizedet, és melléje egy egész szívet. Örülni fog neki; mondjuk is meg mindjárt, hogy miért.

II. Szűz Mária is szerette a természetet.

Ezt legelőször is abból tudjuk, hogy az ő szent Fia, az Ur Jézus is nagyon szerette a természetet. Anya és gyermek emberi tulajdonságaikban, izlésükben igen hasonlítottak egymáshoz. Hiszen az Ur Jézus egyedül csak Szűz Máriának gyermeke volt. Ebben különbözött minden más embertől. Az Ur Jézus pedig rajongója volt a természetnek. A pusztákat, a magányos hegyeket, a folyók partját, a tavak tükrét kereste fel legszivesebben. Ha pedig igaz, hogy a száj a szív bőségből beszél, akkor az Ur Jézusnak csordultig telve volt a szive a természet ezernyi apróságaival. Nem tud egy mondatot mondani, hogy ahhoz aranykeretként ne használná a természet valamely képét, mozzanatát. A mezők, hegyek, források, a szántás, vetés, aratás, csürökbegyűjtés épen úgy szerepel, mint a szőlő, a gyümölcsfa, fügefa, a tyúk és fiai, a veréb, a sas, és minden egyéb, ami ragyogott, élt, dalolt Palesztina földjén és egén.

A természetet Jézus és Szűz Mária együtt tanulták megismerni, tehát együtt tanulták megszeretni is. A természet szeretetét épen úgy az anyánktól tanuljuk, mint az imádságot.

Szűz Mária *ma is megmutatja*, hogy szereti a természetet. Hol osztja kegyelmeit legszivesebben? A természet magányától megszentelt helyeken. Paradicsomi helyeken, ahol „az Ur Isten jár vala a szellőn délután” (I. Móz. 3, 8). Következő elmélkedésünkben beszélünk majd Szűz Máriának híres kegyhelyeiről. Itt lakik ő szívesen, ide vár haza minket, kik fáradozunk és terhelve vagyunk.

Csak magától értetődik, hogy a Szűz Máriának legkedvesebb *ájtatosságok* is a természet ölén keletkeztek.

A rózsafüzér a pusztába kivonult remeték kavicszemeiből alakult ki, amelyekkel megszámlálták a Szűzanya tiszteletére mondott Üdvözlégyeket.

A loretoi litánia, amint a neve is mutatja, Loreto kegyhelyén, tehát Babérligetben született, vagy erősödött meg, és innen hódította meg a világot.

A májusi ájtatosság elterjedése Neri szent Fülöp óta számítódik. Ez a szent római pap kivitte gyermekeit, majd ezek szülőit is, a szabadba, virágos rétre, erdő szélére, és ott hevenyészett oltár előtt imádkoztak, énekeltek a

szent Szűznek tiszteletére, aki a történelem tavasza és a világ virága volt.

A skapuláré, Szűz Mária vállkendője a Kármel-hegyi remeték, a kármeliták révén terjedt el az egész világon.

Az Urangyalát is bizonyára a remeték imádkozták először, amikor a szabadban elszórtan imádkoztak és elmélkedtek, miglen délben, vagy este összehívta őket a harang szava, hogy szük élelmüket vegyék.

Különös ok arra, hogy Szűz Mária a természetet szerette, az a nagy *hasonlóság*, amely kettejük között található. Szűz Mária és a természet is szűz is és anya is.

A természet *szűz*. Tiszta, szeplőtelen. Méltán övezi az égnek mocsoktalan kékje, mint a Szeplőtelen Fogantatást. A természetben mintha a templomban járnánk. Van benne öröklámpa: az égen ragyogó csillagok. Van benne oltár: a hatalmas hegyek, amelyek lábához olyan szent félelemmel járul az ember, mint a miséhez kezdő pap, amikor imádkozza: Bemegyek az Ur oltárához; de oltár benne a legkisebb fűszál is, mert az Isten áldozatos, magát nekünk adó szeretetének szent helye. Van benne szószék: hiszen minden aprósága az Isten követe, próféta, mert magyaráz nekünk. Amióta Krisztus Urunk a természetből vette hasonlatait az isteni örök igazságok megmagyarázására, azóta meg különösen is alkalmas a természet minden kicsiny tárgya, hogy nagy igazságok megtestesítése legyen. Van ebben a templomban kereszt-kut, mert aki a természet ölén él, az könnyen megőrzi eredeti ártatlanságát; annak mennyegzős ruhája be nem szennyeződik, mécsé ki nem alszik. Rossz emberek nem szeretik a virágot; aki tehát szereti azt, rossz ember nem lehet. De van ebben a templomban gyóntatószék is. A tékozló fiu is künn a természetben ismerte meg bűneit, ott buggyant ki belőle a bánat könnye, ott fakadt fel benne a megtérés reménye; és végül künn a természetben ment elébe az édesatyja, ott bocsájtott meg neki és ékesítette fel az örökösök diszeivel. Szent a természet, mert szentté tesz. Innen van az, hogy a szentek olthatatlan vágygal kíváncsítottak utána. Ki volt szentebb, mint Szűz Mária? Tehát a természet után kinek volt forróbb a vágya, és mikor benne érezte magát, kinek volt nagyobb a boldogsága?

*Any*a is a természet. Táplál, erősít, kedvre derít.

Táplál, amikor termi nekünk az izes kenyeret, a ne-

mes bort, a zamatos gyümölcsöt. Táplál, mikor ipari munkánkhoz nyerstermékeket: fát, ércet, szenet szolgáltat.

Erősít. Megerősíti a kenyeréért küzdő embert, mikor gépeihez hajtóerőt ad neki: vizesést, meleget, villamosságot. De megerősíti a lelki békéjéért küzdő embert is, mikor megvigasztalja és fölemeli. A sebzett vad is a természetbe menekül sebével, és ott gyógyul meg. Az ember is szive sebével a természetbe menjen. A régi monda szerint Anteus, valahányszor párviadalában földresujtották, mindenkor még nagyobb erőre tett szert, mert földanyájával érintkezett. Minden ember egy-egy Anteus, akit erőssé tesz a természet-anyával való érintkezés. Az összes emberek közül legtöbbet birnak el a föld gyermekei, a természet fiai.

Kedvre is derít a természet-anya. Nem anya az, aki nem játszik gyermekével; aki nem csihol ki örömet szivéből. A természet lám, ilyen jóságos anya: természete, hogy öröme hangoljon. Még a hideg harmatcsepp is, még a keserü könny is ragyog, ha reásüt az Isten nap-sugara.

Mikor voltunk mi a legboldogabbak? Gyermekkorunkban. Ennek a nagy, gyermeki öröme, ha nem is teljesen, jórészt mégis az a magyarázata, hogy akkor benne éltünk a természetben. Legragyogóbb emlékeink közé tartozik ez a barátságos együttélés az Isten szép világával. Öregségünkben, amikor nem lesz már fogékony a szivünk arra, hogy a jelen melegét megérezze, gyermekkori emlékeink kincsei fognak melegséget csalni a lelkünkbe. Hunyó szemünk is felderül, mikor gondolni fogunk arra az időre, amikor beszélgettünk a gomolygó felhőkkel; barátkoztunk a gólyával, a galambokkal; amikor órákig néztük el a fecskék, a pókok munkáját; amikor láncot készítettünk a gyermekláncfűből, puskát a bodzából, sipot a fűzfából.

Kicsinységükért ne vesse meg ezeket a dolgokat senkisémm: Isten iskolájának első leckéi voltak, alapjai a földi és örök boldogság tudományának. Ebben az iskolában a természet volt a tanítónőnk. El lehetne mondani róla: bölcsesség széke, jótanács anyja, örömünk oka, hajnali szép csillag, betegek gyógyítója, szomorúak vigasztalója . . . de akkor vesszük észre, hogy ezek a Boldogságos Szűz Mária címei.

Ámbár azt hiszem, nem bánja, ha a természetet is

feldiszitjuk velük. Hiszen a Szentírás viszont a természet címeit szerette Szűz Máriára alkalmazni: ő a Jessze törzséből való vessző és gyökeréből felfakadt virág (Iz. 11,1); ő a hajnal, a nap, a hold; ő a galamb és a gerlice; ő a zárt kert és a kertek kutforrása, élővizek kutja; fenköltése felér a Libanon minden fájával; szépségének leírására nem elég a természet minden kívánatossága: gránátalma, nárdusz, jóillatu nád, fahéj, mirrha és aloe minden drága kenettel, lépesméz, tej és tömjén. (Én. én.) Az Énekek Énekének eme becéző címeit a Szentírás első értelemben bizonyára nem Szűz Máriára értette; de az Egyház nem habozik azokat őreá alkalmazni; és mikor így tesz, azt hiszi, hogy nem vét a Szentírást szerkesztő Szentlélek szándékai ellen.

Igy lesz Szűz Mária és a természet között valóságos „communicatio idiomatum”: tulajdonságok közössége, hogy aki az egyiket szereti, a másikat is okvetlenül szeresse. Nemcsak, hanem ami sokkal több: egyiket szeresse a másikért, és egyiket a másikban.

Milyen mélységes értelme is volt annak az egyszerű embernek, aki Szűz Máriát kivitte a zöldbe. A hegyek köveiből épített neki kis kápolnát, szobrot faragott az erdő fájából, vagy megfestette képét a mezők virágainak színeivel. Aztán a méhek szorgalmából gyült gyertyát odaállította az oltárra. A föld agyagából virágvázat formált és belé helyezte vadvirágok és illatos ágak közé a maga szívét.

A természetet odaadta Szűz Máriának és Szűz Máriát a természetnek. Az egyiket megszentelte, a másikat megtisztelte.

A kapu pedig, amelyen keresztül az Urnő az ő paradicsomába lép, és a kapu, amelyen át a paradicsom az ő Urnőjéhez hódolni siet, maradjon mindenkor az embernek szive.

V.

SZÜZ MÁRIA ÉS A MAGÁNY

„Mondá pedig az Ur Ábrahámnak: Menj ki a földről és rokonaid közül és atyád házából, és jőjj ama földre, melyet mutatok neked.“ (I. Móz. 12, 1). Hozzánk is így szól a boldogságunkért aggódó Isten; és az a hely, amelyet megmutat nekünk, ahová ki kell vándorolnunk, a — magány.

A magány menekvés a bűnnek egyiptomi rabságából, *a magány megtalálása az Istennek, a magány iskola* az örök bölcseségnek. Akit szeret az Isten, arról ismét elmondja: „Azért ime énhozzám édesgetem és a pusztába viszem őt, és szívére szólok.“ (Oz. 2, 14). A magány szülte a szenteket és termelte a boldog embereket. A pusztában jelent meg az Isten égő csipkebokorban Mózesnek, itt készült Mózes 40 évig isteni küldetésére; magányban élt Krisztus Urunk is 30 esztendeig, amíg nyilvános életére elkészült. Es akkor is, amikor már kilépett a világ színe elé, a pusztában mondotta el legszebb beszédeit; szive a magas hegyeket, a tó hallgatag tükrét, olajfakertek mélyét, az egyedülletet kereste. Legbuzgóbb apostola, szent Pál is, 3 évig készült nagy munkájára Arábia pusztáiban; és tevékenységének is talán legáldottabb

ideje az volt, amikor caesariai és római börtönének magányából írta leveleit hiveihez.

A nagy szerzetesrendek alapítóiról mondják az ismert latin verset: Montes Benedictus, valles Bernhardus, oppida Franciscus, magnas Ignatius urbes. Szerzeteseinknek települő helyül szent Benedek a hegyek zord tetejét, Szent Bernát az eldugott völgyeket, szent Ferenc a kis városok széleit, szent Ignác a nagyvárosokat válogatta ki. De ez utóbbi is Manresa sziklabarlangjában kapta az isteni világosságot és úgy akarta, hogy minden jezsuita rendház a nagyvárosok forgatagában is egy-egy Manresa legyen, ahol a zárda elzárkozottsága, a gyakori imádság és lelkiismeretvizsgálás meghozza a szükséges magányt.

A magány *nem mindig kedves* az embernek. Nem szeret magára maradni, mert fél attól, hogy magát megtalálja, hogy egyszer bele kell néznie lelkének tükrébe és úgy fogja találni, hogy ez a lélek rut. A világ is tulságosan leláncolja az embert. Különösen a mai világ követeli őt egészen magának. A mai emberről mondotta valaki, hogy úgy él, mint a *vándormadár*, – mindig uton; úgy él, mint a *béka* – mindig traccs között; úgy él, mint az *egér* – mindig idegen helyiségekben.

Mi pedig ki akarunk menni mégis a pusztába és vezetőt keresünk. Ez a *vezetőnk* legyen a boldogságos Szűz Mária.

I. A szent Szűz különösen kedvelte életében a magányt. Háromféle magányt is gyakorolt: a szív magányát, a száj magányát és a hely magányát.

1. *A szív magánya* abban áll, hogy felszabadítjuk a szívet minden teremtménytől, és egészen odaadjuk azt az Istennek. Mintha Istenen kívül nem volna semmi ezen a világon, amit szeretni érdemes. „Mert mim vagyon az égben és tekivüled mit akartam a földön?” (Zsolt. 72, 25.) A szív magánya mindenkinél jobban megvolt a Bold. Szűz Máriában. Isten két főparancsolata: Szeresd a te Uradat, Istenedet . . . Szeresd felebarátodat . . . nemcsak az ember minden kötelességét foglalja magában, hanem ha eleget tesznek neki, minden boldogsághoz is elégséges. Szűz Mária igazán nem kereshetett semmit Istenén kívül. Hiszen neki a gyermeke a felebarátok képviselője volt. Es amikor Istenét szerette, gyermekét találta meg benne; mikor pedig, mint anya, gyermekén csüggött, egyben Istenéért rajongott.

2. *A száj magánya* a hallgatás gyakorlása. Szűz Mária szeretett hallgatni. A tizenkét éves Jézus szavairól mondja a szentírás: „Anyja meg a szívében tartja vala ezen igéket.” (Lk. 2,51) Nehéz nem beszélni, amikor tulcsordul érzelemtől az ember szíve, mert hiszen a száj a szív bőségből beszél. A Szüzanyának telve volt a szíve csordultig egy nagy titok boldogságától, a legnagyobb örömtől, amely asszonyt érhet, és mégsem beszél róla senkinek. A nagy titkot rokona, Erzsébet, a Szentlélek Istentől tudja meg, jegyese, szent József pedig az angyaltól. Beszédesebbek lettek az égiek, mint a földi nő: Szűz Mária, mert az Isten az ő ajkának magányával akarta eltakarni a Gyermek származását.

3. *A hely magánya* is megvolt Szűz Mária életében. Hiszen a világnak nem volt akkor utolsóbb tartománya, mint Galilea. Ennek is legjelentéktelenebb falucskája volt Názáret, amint apró házaival meghúzódott a völgyben. Ezen apró házak közül is a szegényesebbek közé tartozott szent József háza. Még ebben a házban is talált a szent Szűz egy legeldugottabb apró kis szobát, amelyet ajkának csendjével és szívének elmélkedésével szentelt meg. Itt találja őt az angyal egyedül, imádságba merülten. Bizonyára neki is volt kiskertjében egy magányos fügefája, mint Nátánáelnek, amely alatt, a kőkerítésen belül, elmélkedett az Isten országáról (Jn. 1,48). Ha kiment Názáretből, szerette a vadliliomos mezőket, felkereste a hallgatag hegyeket, egyedül, ahogyan szent Fia is szeretett imádkozni.

Ma is a magányos helyeket szereti a Boldogságos Szűz. Ilyen helyekre hívja meg tisztelőit, ilyen helyeken ad legszivesebb kihallgatást, ilyen helyeken szeret tenni csodát. Hires kegyhelyei mind remeteségben fakadtak fel. Mária Remetének, Maria Einsiedeln-nek a neve is elárulja, hogy remeték rejteke. Lourdes a Pyrreneusok legvadabb zugában rejtőzködik, Gennazzano Italia gesztenyeerdőinek mélyén búvik meg. Loreto babérligetek árnyas ölén, Mária Pócs homsivatag közepén, Mária Radna, Csiksomlyó, bércei erdők koszorujában huzódik meg. És így sorban valamennyi elkerüli a nagy országutakat, elfut a nagy városok közeléből és a legmélyebb csend zugaiba menekül, ahol zavartalanul szállhat le a Szűz, hogy áldott lába nyomán kegyelmi források fakadjanak.

II. Neked is mondom, testvérem, hogy kérd anyád kezét és menj ki vele a magányba.

Neked is három magány kell, hogy megtaláljad boldogságodat: a szív magánya, a száj magánya és a hely magánya. Keresd előbb a hely magányát, mert ebben könnyen megtalálod a másik kettőt. Mert látod, aki magányos helyen van, hallgatni kényszerül. Es aki elszakította a lábát és a száját a világtól, az hamar elszakítja tőle az eszét is és szívét is.

Szeresd tehát a magányos helyet. Hegyek tetejét, erdők sűrűjét, folyók partját, tavak tükrét, puszták csendjét. De nem is kell olyan messzire menned mindenkor: ott van a templom félhomálya, a temető elnémult kertje, kiskertednek egy zavartalan zuga, egy lakatlan szoba a házában, vagy a szobában egy elcsendesült sarok. Még ha egy világ lármája venne is körül, egy tekintet az égre, egy rövid fohászima, a rózsafüzér magasba szálló illata elégséges ahhoz, hogy kiszakítson környezetedből és elbedvarázsoljon egy másik világot. A szentek nagy mesterek voltak abban, hogy amíg a piszkos földön járt a lábuk, az égben időzött a szívük; és amíg a munka szerszámait forgatta a kezük, örök igazságokon csüngött az elméjük.

Menj ki a magányba, és a magány *három dolgot fog neked adni: társaságot, bölcseséget, békességet.* Társaságot, hogy megjutalmazzon azért, hogy önkéntesen választottad a hely magányosságát és kerülted a társasélet vigasztalását. Bölcseséget azért, mert le tudtái mondani az emberi bölcsesség hiu ígéiről. Békességet azért, mert teremtett dolgokban nem kívánt megpihenni a szived.

1. A magányosság meghozza a legjobb *társaságot.*

Numquam minus solus, quam cum solus. Sohasem vagyok kevésbé egyedül, mint mikor egyedül vagyok, mondotta bölcsen a magányosság nagy rajongója, szent Bernát. Az ember a magányban mindenekelőtt megtalálja önmagát. A világ valósággal ellopja az embert önmagától. Annyit beszél a világ nekünk mindig másról, annyira mutogat, ajánl rajtunk kívül levő dolgokat, belőlünk is annyira csak a felszint, csak a testet tolja előtérbe, hogy a mi igazi valónk, a lélek, elrejtőzik előlünk.

De itt a magányban élénk áll. A testi ember nem szeret vele találkozni, mert igazmondó és kiméretlen. Elmondja nekünk, hogy mennyire elhanyagoltuk, hogy mennyire meggyaláztuk. A lelkiismeretvizsgálás szükséges.

a bölcs, a becsületes élethez. Azért ajánlotta már Pythagoras görög bölcs is minden tanítványának: „Gnóthi szeuton, Ismerd meg magadat.“ A lelkiismeret megvizsgáláshoz pedig szükséges a magány.

Mikor itt, a magányban megkérdezed magadtól: Hányadán is állok én lelkemmel, ne feledd elhozni magaddal a magány királynőjét. Szívesen segít neked megvizsgálnod lelkedet, mert ez neki való munka: Tudja, milyennek kell lennie a tökéletes kereszténynek. Hiszen maga előtt látta a mintaképet: Jézus Krisztust. Maga is az igazságnak, azaz az igazságosságnak, a szentségnek tüköre. Örömmel ellenőrzi, hogy megfelelünk-e ennek a két tükörképnek, mert ez az ellenőrzés anyai szerep. Ha egyszer felismerem, hogy melyik az én főhibám, vagy melyik erény gyakorlására volna legnagyobb szükségem, akkor ennek a hibának kiirtására, vagy ennek az erénynek elsajátítására *különös lelkiismeretvizsgálást*, ugynevezett examen particularé-t végzek mindennap. Ehhez kell nekem mindennap háromszor egy parányi magány, és ebben a magányban a Szüzanya segítsége. Beszéljünk csak róla.

Reggel, megébredéskor, csend vegyen körül. Oda-gondolom magamat Szüz Máriának oltára, valamely ismert képe, kedves szobra elé. Itt lélekben mindjárt letérdepelek és átadom magamat egészen Szüz Máriának: Tulajdonod vagyok, vigyázz reám . . . Azután felindítom magamban a jószándékot, a férfias elhatározást: Ma Szüzanyám iránti szeretetből tartózkodni fogok ettől a szokásos hibámtól. Elhatározásomhoz hathatós indítóokot veszek Szüz Mária rózsafüzéréből, vagy a loretoi litániából. Azt mondom pl.: A te látogatásod, a templomban bemutatásod, mennybeviteled, megkoronázásod stb. tiszteletére nem fogom ezt tenni a mai napon. Amikor erények gyakorlását fogadom meg, akkor tartok egy rövid elmélkedést arról, miként gyakorolta Szüz Mária az illető erényt, pl. kedvességet, béketűrést, önmeggyőzést stb.

Napközben, ha kísértés érne, kimenekülök azonnal a puszta. Szaladok a bűn alkalmától és megkeresem Szüz Máriát a magányban. Képe, szobra elé járulok, ha testileg nem lehet, legalább lelkileg, és aggódva mondom el neki: Óltalmad alá futok, Istennek szent szülője . . . Gyöngéden figyelmeztetem arra, hogy neki adtam át magamat ma reggel, tulajdona lettem, azért vigyázzon reám, mint tulajdonára és birtokára.

Este rendes esti imádságaim elvégzése után Szűz Mária elé képzelem magamat. Mintha csak ketten volnánk a világon, Mindenekelőtt kérem, adjon nekem világosságot, fedje fel nekem anyai őszinteséggel és jósággal hibáimat. Ehhez a kéréshez használhatom nagyon jól a loretoi litánia megszólításait: Nagy okosságu Szűz, könnyörögj érettem. Igazságnak tüköre, Bölcseségnek széke, Betegék gyógyítója, Bűnösök menedéke, Szomorúak vigasztalója, Jó tanács Anyja, könnyörögj érettem. Most aztán hogy Szűz Mária kegyét megnyerjem, minden más bűnöm megvizsgálása előtt, kutatom, hogy miképen viselkedtem ezen a napon Szűz Máriával szemben. Megtartottam-e buzgón az Urangyalát stb. Ha az itt tapasztalt hanyagságokért bocsánatot kérek, ezzel nagyon megnyerem a Szűz Anyát. Meg is fogadom neki, hogy hűséges szolgája leszek ezentúl. Erre a célra, – ha pl. kongregánista vagyok – megújítom a kongregációi fogadalmaimat. Majd, ha minden bűnömet megtaláltam, megbántam, értük büntetést is róttam magamra, ha megfogadtam a fokozott vigyázatot a következő napra, akkor következik el a napnak legédesebb magánya: ágyamhoz hívom a Boldogságos Szűz Máriát, jöjjön el, álljon mellettem, mint ahogyan szerető anyák szoktak kis gyermekük ágyánál állni, és vele kedvesen elbeszélgetve alszom el.

Szűz Mária társaságával fog jönni, hogy társaságával megédesítse az én önkéntes magányomat. Az egész menny meg fog nyilni előttem, és lelkem bátorítására megismétlődik velem Jákób létrájának csodája. A mennyországának királynője zajtalan léptekkel suhan alá a siralom völgyébe. Védőszentem, őrzőangyalom kísérik, angyalok szállják körül. Mikor nagyon szeret, elhozza ölében kicsiny Jézuskáját és karjaimba adja, mint szent Antalnak. Mert a magányban eszmélünk arra, hogy milyen közel van az Ur és hogy milyen édes az ő közelléte. Ilyenkor a nap is megállani látszik az égen; nem vesszük észre az idő suhanását. Ilyenkor társalkodunk az Istennel, pedig szó nem hagyja el ajkunkat. A szent arsi plebános, Vianney János azt kérdezte egy napon egy kovácstól: „Mit imádkozol te a templomban, amikor órákig ott térdepelsz mozdulatlanul a szentség ház előtt?” A kovács meglepődött. „Tisztelendő ur, nem imádkozom én olyankor semmit. Én tudom, hogy az Ur Jézus itt jelen van. És én nézem őt, ő meg néz engem, és ez nekünk tökéletesen elég.”

2. Pedig szól is az Isten, csak füllel nem hallani, de azért elhat a szivbe. Mert épen ez a magánynak második áldása: *ad bölcseséget*. Bölcseséget, amely az Istentől kijő. Csak a csendben jár az Isten.

Elhallgatok tehát. Nem beszél a nyelvem senkihez. Észreveszem, hogy értelmemmel még beszélek: közlök, kérdezek, vitázok. Lelki szemeim előtt állanak még az emberek, akikkel kellemes, vagy kellemetlen dolgom volt. Lassan elhessegetem őket: nem állok szóba velük. Ha szólnának hozzám, nem hallgatom meg. Most már aztán teljes a csönd, nemcsak a levegőben, hanem a lelkem körül is. Ez az Istenvárás boldog éjszakája, amikor semmibe merül az egész világ. Most kezd derengeni az isteni fény. Előbb Isten követői közelitének hozzám: a teremtmények. De nem úgy, mint máskor. Máskor célnak mutatták magukat, amelyekben meg lehet pihenni. Most mindnyájan csak utakká alázatosodnak Istenhez. Máskor napoknak mutatkoztak, amelyeknek saját melegük, fényük van. Most holdakként jelennek meg, amelyek az Isten fényében ragyognak. Rajtuk keresztül Isten fénye árad le hozzám. Nekem is azt mondják, mint szent Ágostonnak: „Nem mi alkottuk magunkat, hanem az Isten alkotott minket.” Nekem is, mint a zsoltárosnak, karban dalolják Isten szépségét. Így már elhiszem szent Bernátnak, hogy többet tanult az erdő bükkfáitól, mint minden tudós könyvéből. Itt a magányban, a természet nyitott könyvéből, amelyet Isten lelke hat át sugallattal, megtalálom mindennek a helyét. Pedig ez az igazi bölcsesség. Megtalálom a magam helyét a természetben, és az Isten helyét mindenben. Hazataláltam, otthon vagyok.

3. Es beteljesedik rajtam a magány harmadik ígérete: *béke* adatik nekem. A béke a sziv magányának jár ki. A béke megtalálásának az a titka, hogy oda legyen rögzítve a szivünk, ahol van a mi igazi kincsünk. A mi igazi kincsünk az Isten. Ha őt nem találtam meg és minden egyebet megtaláltam, békém nem lehet. Mert nem lelte meg szivem, amiért teremtvé van, ahová hajlva van a teremtő sorso kitűző Erőtől. Ha Istent megtaláltam, akkor már semmi sem hiányozhat nekem, mert őbenne minden benne van. Azért imádkozott assisii szent Ferenc egy egész éjszakán át csak ennyit: *Deus meus, et omnia*, Istenem és mindenem. A világ csak addig zavar, amíg azt hisszük, hogy valami. Amikor a magányban kivándorol-

~~ünk~~ belőle és meggyőződünk arról, hogy nincsen a világon semmi, csak Isten, meg én, akkor már nem fájhat a világ. Nem ver és nem vonz. Azt mondotta Seneca római bölcs tapasztalásból: In omni loco, si taciturnus fueris, requiem habebis. Minden helyen megtalálod a nyugalmat, ha csendben leszel. Krisztus Urunk többet követelt: nemcsak a szájjal való hallgatást, hanem a szívvél való hallgatást is. És ezért nem muló megnyugvást, hanem zavartalan békét ígért. Es ennek a békének megadta a legmélyebb magyarázatát, amikor a béke alapfeltételének mondta, hogy az embernek ott legyen a szive, ahol van a kincse.

A magány szerelmesének, szent Bernátnak van egy nagyon szép mondása: Mihi oppidum carcer, et solitudo paradisus est. Nekem a város börtön és a magány paradicsom.

Valóban börtön a város: leköti szememet és a szememen keresztül a szívemet. Sokszor balgán azt hiszem, hogy jó nekem keresni, és boldogság megtalálni, amit a nagyvilág kínál. Csak mikor odaadtam magamat neki, akkor érzem, hogy rab vagyok. Adott nekem valamit a világ, de amit adott, az csak bilincs. Ami egy pillanatra gyönyörködtetni látszott, az most fáj. Ami otthonnak látszott, az most idegen.

Gyógyulni szeretnék és haza akarnék menni. Sebemmel, mint a nemes vad, erdő sűrűjébe menekülök. Keresem az emberektől elhagyatott helyeket. Bujom a templom félhomályát, keresem a csendet, óhajtom az egyedüllétet. Érzem, hogy csak a magányban vagyok otthon.

Azért Szüzanyám, segíts nekem. Fogd meg szépen a kezemet és a te vezetésed mellett szökjünk ki ebből az idegen világból. Menjünk a magányba, menjünk haza.

VI.

SZÜZ MÁRIA SZÓRAKOZÁSAI

Szüz Mária szórakozásairól akarunk elmélkedni. Ki akarjuk bővíteni a rózsafüzért egy titokkal: „... áldott a te méhednek gyümölcse, Jézus, kivel te, szent Szüz, kedvesen szórakoztál.” És ki akarjuk bővíteni a loretoi litániát egy könyörgéssel: „Szüz Mária, a szép szórakozás Anyja, könyörögj érettünk.”

Meg ne ütközzék ezen senkisésem. Mert az Isten akarata, hogy munkánk mellett szórakozzunk is. Azért aki Istenért és Isten akarata szerint szórakozik, az épen olyan szent művet végez, mint aki imádkozik.

Isten akarata, hogy szórakozzunk. Először azért, mert a kinnak siralomvölgyében a szórakozást hagyta meg nekünk az Isten ama paradicsomkertnek, amelyből új erőt és új kedvet merítsünk a további munkára. Másodszor, a mi földi életünk előiskolája a mennyországnak, amely nyugalom és boldogság. Azért itt a földön is kötelességünk valamikor időt szentelni a nyugalomnak is, és gyakorolni magunkat az örömben. Harmadszor, az ember társas lény is: az Isten minden embert virágnak, dalnak, napsugárnak is szánt azoknak az embereknek felvidítására, akiknek körébe beléállította az ő megáldott életét. Virág, dal, napsugár különösen a hitves és az anya, aki férjének és

gyermekének számára szentelt gyertya a családban: emléke az elmúlt és ígérete az eljövendő paradicsomnak.

A szép szórakozás annyi erény virágából kötött csodálatos csokor, hogy bátran elmondhatjuk: **Mondd meg nekem, hogyan szórakozol, és én megmondom neked, ki vagy.**

De különösen *időszerű ma* erről a kérdésről beszélni. Az az örült hajsza a szórakozás után, amelytől valószínűleg lázban ég a világ, a legjobban bizonyítja, hogy a mai világ elvesztette az igazi szórakozást, mert mohó éhséggel keresi.

A szép szórakozást is atiól kell megtanulnunk, aki Krisztus Urunk után mindenben a legtökéletesebb volt az emberek között: a Boldogságos Szűz Máriától.

I. Mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogy **Szűz Mária szeretett szórakozni.**

1. Következik ez, először, abból, hogy az Ur Jézus Szűz Máriát *sz. János apostol* gondjaira bízta. Kétségtelenül azért választotta őt minden hive közül édesanyja gondviselőjének, mert kettejük között volt meg a legnagyobb lelki rokonság, és e két élet között volt meg a legnagyobb hasonlóság. — Mármost, szent János apostolról feljegyezte a hagyomány, hogy szeretett szórakozni. Már efezusi püspök volt és öreg ember, amikor fölkereste egy keresztény hívő, hogy benne Krisztus Urunk legkedvesebb apostolát tisztelje. A szent öregot játékban találta: Egy szelidített fogoly madárral enyelgett, hivatgatta, csalogatta és boldogan kacagott, amikor az felszállott a vállára és a fejére. A látogató, aki nyilván másképpen képzelte el Krisztus Urunk nagy apostolát, láthatóan megütöközött ezen a látványon. Akkor csak ennyit mondott neki a szent öreg: „Fiam, a hur is elpattan, ha mindig kifesztve tartják.”

2. Hogy Szűz Mária szeretett szórakozni, az benne foglaltatik a *szentírás* eme szavaiban is: „Jézus pedig növekedék bölcseségben és korban és kedvességben Istennél és az embereknél.” (Lk. 2, 52) De a gyermek csak akkor tökéletesen kedves, ha játékos. Tehát a kis Jézus is játékos gyermek volt. Azért az a Szűzanya, aki éltető napja volt ennek a kedves növekedésnek, lelke volt a gyermek játékaiknak is.

Szűz Mária játékos kedve cseng ki ezekből a sza-

vakhól is: „Engedelmes vala nekik.“ (Lk. 2, 51.) Mert kétségtelen, hogy ebben az engedelmisségben, amely a mintája lett minden engedelmisségnek, a szives engedelmisség minden eleme megvan. De a gyermek engedelmissége csak akkor igazán szives, ha az anyja neki mindenben kedves. Ám nem lehet kedves az az anya a parancsolásban, aki nem vesz szívvvel részt a gyermek játékaiban.

II. Mik voltak Szűz Mária szórakozásai? Ennek nyomait találjuk a szentírásban: szórakozott az Istennel, az emberekkel és a természettel.

1. Szórakozott az Istennel. Azzal az Istennel, akinek minden nagysága egy gyermekbe gyült és akinek minden méltósága kedvességgé enyhült. *A kis Jézus játékos gyermek volt, és Szűz Mária volt neki legmegértőbb, leghivebb, leggyermekdedebb játszótársa.* Hogy a kis Jézus játékos gyermek volt, azt elég világosan feltárja a szentírás. Amikor szülőföldjén mint Messiás lép föl, álmélgodva kérdik: „Nemde ez az ács fia? nemde anyja Máriának neveztetik? és atyjafiai Jakab és József, Simon és Judás? Es nővérei mind nálunk vannak? Honét vette hát mindezeket?“ (Mt. 13, 55, 56.) Ez más szóval annyit jelent: Ez az ember előttünk nőtt fel és épen olyan gyermek volt, mint a többi. Az Ur Jézuson tehát gyermekkorában nem volt semmi feltűnő. Ám a gyermek természeténél fogva vidám és játékos. Tehát olyan volt az Ur Jézus is.

Ha nem lett volna olyan, mint a többi gyermek, nem szerette volna annyira a gyermekeket, hogy magához édesgette őket nyilvános életében is és részt kívánt venni életükből, játékaikból.

Az Ur Jézus azokból meritette példabeszédeihez *a hasonlatokat*, amik legjobban megragadták gyermekkorában, és azért legmélyebben ültek a felnőtt embernek is az emlékezetében. Márpedig az Ur Jézus a gyermekek játékaiból veszi egyik legmélyebb hasonlatát. „De kihez hasonlitsam ezt a nemzedéket? Hasonló a piacon tanyázó gyermekekhez, kik társaiknak kiáltozva mondják: Furu-lyáztunk nektek és nem táncoltatok: jajgattunk és nem siránkoztatok.“ (Mt. 11, 16 – 17). Ennek a példázatnak ez az értelme: Amikor fellépett Keresztelő sz. János, az volt a zsidók kifogása, hogy tulságosan szigorú; amikor pedig az Ur Jézus lépett fel, akkor azt kifogásolták, hogy tulságosan enyhe. Valóban olyanok, mint az elégedetlen

gyermek, akik a piacon játszanak és amikor vidám lakodalmasdit játszottak, akkor sem akartak némelyek velük játszani, mikor pedig szomorú temetést játszottak, akkor sem akartak benne részt venni. Mi is lehetett egy olyan eldugott kis falunak, amelyen Názáret is volt, ki magasló eseménye, amely egy darabig foglalkoztatta a kedélyeket? A nászmenet furulyaszók mellett, avagy a síratók gyászdalaitól hangos temetés. Ezt a kettőt szerették utánozni a gyermekek, ez a kettő maradt meg élénk emlékezetében az Ur Jézusnak későbbi éveiben is.

Az Ur Jézus tehát játékos gyermek volt. És az ő játékaiknak a Bold. Szűz Mária volt a legmegértőbb, a leghivebb és a leggyermekibb résztvevője. A legmegértőbb: hiszen minden gyermek az első játékaikat édesanyjával játssza meg. A leghivebb, mert ez a játék élethivatás volt, szolgálat az Istennek, amiben Szűz Mária volt a leghivebb minden emberek közül. És a leggyermekibb játszótárs volt: Mert ha Isten gyermekké tudott lenni az emberért, hogynem tudna gyermekké lenni a leghálásabb ember az Istenért, ha hozzá az az ember anya, és az Isten az ő gyermeke?

Mit játszott Szűz Mária az ő gyermekével? Ki tudná itt kimeríteni az anyai szív találékonyságának mérhetetlenségét? Ki tudna itt tanácsot adni a legistenibb ösztönnek?

Mi csak egyet tudunk: hogy Szűz Mária minden kicsi játéka nagy imádság volt, mert a legkedvesebb szolgálatot tette vele az Isten gyermekének.

Mi reánk is várhat ilyen boldog feladat. Legyünk szülők, nevelők, vagy jóbarátok – mihozzánk is vezérelhet az Isten egy embert, hogy beborult egét felderítsük és visszaadjuk őt az életnek. Ez az ember is Isten gyermeke; és ezt az embert az Isten a mi humorunk talajába ültette, a mi kedélyünk naprendszeré alá helyezte. Ezzel nyilván anyai szerepet szánt nekünk, hogy azok legyünk az ő gyermekének, ami Szűz Mária volt a kicsi Jézusnak.

Itt meghatott hálával kell megemlékezni egy volt kispaptársamról. Valósággal éltető napja volt a mi kis társadalmunknak, és volt olyan társa, akinek megmentette hivatását, mikor az az emberi elbusálás fagyával küzdött. Amikor azután mint felszentelt pap elbucsuzott tőlünk, a következőket mondotta: „Kedves testvéreim, egy vallomással tartozom. Ugy látszott, hogy belőlem önként

csordul a jókedv és maguktól születnek meg bennem a tréfák. Nem úgy volt. Én mindennap épen olyan lelkiismeretesen készültem elő közös szórakozásainkra, mint leckéimre. Mert előttem egyformán szent cél: felvidítani az elbusultakat, és megmenteni a küzködő lelkeket." — Azt hiszem, értjük.

2. Szűz Mária, *szórakozott* másodszor, *az emberekkel*: a rokonokkal, a szomszédokkal, jóbarátokkal és ismerősökkel.

Szűz Mária emberszerető ember volt. Rokonát: Erzsébetet a távolban is meglátogatja, amikor ez szolgálátára szorul; szívesen vesz részt a kánai menyegzőn és megmenti a szegény embereket zavarukból. Amikor a 12 éves Jézus a templomban elmarad, kezdetben nem aggódik érte, mert azt hiszi, hogy a rokonok társaságában van, ahová ő is menni készül. Ott találjuk őt a rokonok társaságában, amikor ezek Kafarnaumba mennek, hogy az Ur Jézust onnan haza hívják. Rokonok és jó ismerősök körében van a fájdalmas keresztuton és a még fájdalmasabb Kálvárián is.

Hogyan viselkedett Szűz Mária a társaságban? Nem volt ott szóttalan, behunyt szemű asszony. A kánai menyegzőn elsőnek veszi észre a háziak zavarát. Ha pedig olyan éles szemmel látta meg a testi nyomort, még hamarább észrevette azt a nagy lelki nyomort, amit elbusulásnak nevezünk. Ha saját erején felül is kívánt segíteni a testi inségen, akkor bizonyos, hogy minden képességét mozgósította, hogy enyhítsen az emberek lelki inségén. Hogy pedig tudott napsugár, virág, dal lenni a társaságban, ki kételkedik abban? Hiszen az ő lelke egy nagy örömtől volt teli, és méltán nevezték őt el későbbi keresztények a mi örömünk okának.

Szűz Mária mégsem volt az a bőbeszédű asszony, aki meggondolás nélkül szárnyára ereszti minden gondolatát, minden érzését. Hiszen arról a nagy titokról, amelyet szívében hordozott, és amelyről olyan szívesen beszélt volna a női hiuság és az anyai boldogság, nem tudott. Názáretben senkisem, kezdetben maga sz. József sem.

Ez a titok csak annak a legboldogabb beszédnek tárgya volt, amelynek hangját elnyelték a názáreti kis háznak kövei. Ebben a körben ragyogott Szűz Mária legszebb napsugara, hogy felszárítsa a verejtéket annak homlokáról, aki kemény mesterséggel kereste a kis család

mindennapi kenyerét. Láttam egy képet: a názáreti ács-műhelyben fahulladékokkal játszik a kis Jézus és két darabot kereszt alakjában illeszt össze. Szűz Mária és József megrendülten, szomoruan nézik. Lehet, hogy igaza van a festőnek. Lehet, hogy ez is megtörtént a názáreti műhelyben. De hiszem, hogy sokkal gyakrabban szőtt a játszó gyermek motívumokat abból az eljövendő nagy dicsőségből és boldogságból, amelynek titkát hárman őrizték.

Nekünk mindnyájunknak kötelességünk, hogy szélesebb körben ragyogtassuk kedélyünk napsugarát. A kenyér, amelyet megeszünk, sok ember munkája. Nekünk is kötelességünk tehát, hogy sok emberrel osszuk meg azt a drága kincset, amelyet kedélynek, jókedvnek nevezünk. Este, mielőtt kenyerünkhöz nyulnánk, tartsunk egy kis elmélkedést: Ebben a kenyérben Isten napsugara, a kemence melege, annyi emberi szív vére van benne. Kérdezzük meg ilyenkor magunktól: Adtunk-e belőle vissza valamennyit? Adtunk-e embertársainknak kedélyünk napsugarából, lelkünk melegéből, szívünk jókedvéből?

3. *Szűz Mária szórakozott, harmadszor, a természettel.* Azzal a természettel, amely értelem nélkül is megért bennünket, beszéd nélkül is szól hozzánk és szív nélkül is tud minket szeretni.

Hogy Szűz Mária szerette a természetet, annak egyik kétségtelen jele az isteni Gondviselésnek az az intézkedése, hogy a kis családot nem a nagyvárosok hivságos forgatagába vezényelte, hanem Palesztina legbájosabb vidékére, egy virágos völgybe, Názáret falusi csendjébe, hogy az emberek művei helyett Isten alkotását csodálják: a természetet, és annak szépségeiben gyönyörködjenek. Erről elmélkedtünk már külön (III. elmélkedés), de hadd idézzük fel újra a főbb gondolatokat.

Ha volt valamikor ember, aki a természetet megértette és abban gyönyörködni tudott, az a Bold. Szűz Mária volt. Mert Isten a paradicsomban azt a hivatást adta a természetnek, hogy az embernek legteljesebb szolgálatára és gyönyörűségére legyen. A bűn azonban átkot vetett a természetre is, és megbomlott ember és természet között az az Istentől rendelt régi barátság.

De Szűz Mária nem volt részese az ősi bűnnek; azért méltó és igazságos, hogy vele szemben az Isten visszaállítsa a természetnek ősi kedvességét. Szűz Mária-ban a természet a maga sértetlen koronáját tisztelte és

szolgált; viszont Szűz Mária egy szülő tökéletes boldogságával nézett a világba. A názáreti kiskert, a virágos völgy, a napsugárban fürdő dombok a falucska fölött, a közeli Genezáret tavának paradicsomi partja sokszor csókolták meg a Szüzanya lábnyomát és sokszor hallották hozzájuk intézett becéző szavát.

Amikor valaki szívéből beszél, akkor képeit, hasonlatait, amelyekkel testet akar adni a neki kedves igazságoknak, szíve mélységéből meríti, azokból a dolgokból, amelyek legkedvesebbek neki. Az Ur Jézus pedig hasonlatait csaknem kizáróan a természet szépségeiből meríti. Ez az a világ tehát, amely legkedvesebb neki. Ám ezt a világot együtt szerették meg Szűz Máriával, együtt rajongták körül, mert ennek a gyermeknek, akinek csak anyja volt, teljesen az anyjával dobogott össze a szíve.

Milyen is volt az a világ, melybe olyan szívesen merült el Szűz Mária? A mezők liliomai, a gyümölcsfa, a fügefa, a szőlőtőke, a mező és annak minden munkája: a szántás, a magvetés, az aratás, a szőlőtőke, a homok és a szikla, a villám, az eső, az élő vizek forrása, a tó a maga halaival, a halász emberek munkájával, a fiait szárnyai alá gyűjtő tyúk, a veréb a háztetőn, a sas, a galamb, a bárány, de a farkas, a róka, a kígyó is, mind hozzátartozott.

Hajnalban, amikor Szűz Mária még nyoszolyáján pihent, ragyogó, kupolás dómot emelt háza fölé az ég, ablakán, mint szenteltvíz ült meg a harmat, az első napsugarak gyertyaként telepedtek meg nyoszolyája fölött, mintha ez oltár lenne, a szellő susogása volt az orgona, a fülemülék éneke a dicséret, az Ave Maria; a virágok is elküldték tömjének illatukat a nyitott ablakon át; és az egész természet nemsokára felajánlotta Istennek mint legdrágább ajándékát, az üde, a harmatos szemű Gyermeket, a kicsi Jézust, a nagy főpapot, a végtelen áldozatot, amely érettünk testté és vérré változott, és a Szüzanya az imádó természet ölén boldogan vette őt magához, mint az első misék első áldozója.

Valamit a természet varázsából nekünk is fenntartott az Isten. Minél inkább irtjuk ki lelkünkben a bűnnek legutolsó maradványát is, annál inkább feltámad bennünk a természet koronája, annak minden jogaival és kötelességeivel. A természet koronája vagyunk. Azért kötelességünk atyai gonddal szépíteni, építeni a természetet, amint

tette azt assisii sz. Ferenc, amikor megmentette a báránycsapat életét, amikor etette a hasznos madarakat, amikor gondozta a virágokat.

Viszont a természetből jogunk van meríteni vidámságot, mert azt a mi számunkra olyan bőségesen helyezte belé az Isten. Így tett sz. Ferenc is; és hogy fiai is minél teljesebben részesüljenek belőle, azt óhajtotta, hogy ne nagy városokban telepedjenek meg, hanem lehetőleg a természet ölében éljenek. Ez az élet eszménye az igazi keresztény életnek, ez a szentferences élet, ez a krisztusi élet, ez a máriás élet.

Ezek voltak Szűz Mária szórakozásai. Így kell nekünk is szentül, Isten akarata szerint szórakoznunk. Sajnos, ennek a nagy kötelességünknek néha nem akarunk, máskor nem tudunk eleget tenni.

Néha nem akarunk, mert lelkünk egét befelhőzi a méltatlankodás, az irigység, a harag, a dac, és nem akar keresztülsütni ezeken a felhőkön a megértésnek, a megbocsájtásnak, a jóakaró szeretetnek a napja. Ilyenkor gondoljunk a Szűz Anya példájára és mondjuk: „... áldott a te méhednek gyümölcse Jézus, kivel te szent Szűz kedvesen szórakoztál.”

Máskor meg *nem tudunk* eleget tenni ennek a kötelességnek. Mert vannak percek, amikor annyira letör bennünket az elbusulás, hogy nem tudunk neki többé parancsolni. Ilyenkor aztán emeljük fel esdeklő tekintetünket ahhoz, aki az életörömmek, a szép szórakozásnak a mennyből is forrása, és mondjuk: „A szép szórakozás Anyja, könyörögj érettünk”.

VII.

SZÜZ MÁRIA IMÁDSÁGAI

– „Mit imádkozott Szüz Mária?“ – ezt a fogós kérdést adták fel a papok Soubiours Bernadettenek, a kis tanulatlan lourdes-i pásztorleánykának, amikor ez elbeszélte, hogy a Gave folyócska partján a Massabielle-nek (öreg sziklának) nevezett barlangban megjelent neki Szüz Mária és vele együtt imádkozott.

– Mit imádkozott? – ismételte a leányka. Velem együtt imádkozta a rózsafüzért.

– A rózsafüzért? lepődtek meg a papok. És hogyan imádkozta?

A leányka közvetlen kedvességgel felelt:

– A Hiszekegyet velem együtt ő is imádkozta, a Miatyánkot is mondotta; de mikor az Üdvözlégyekre került a sor, akkor nem mozgott az ajka, hanem rám nézett, rám mosolygott, és aztán elgondolkodott.

A papok egymásra néztek: Így már lehet.

Mit imádkozott Szüz Mária és hogyan imádkozott, amikor szeplőtelen lábaival a földön, a siralom völgyében járt, ez az a kérdés, amelyet magunknak felteszünk; és megmondom miért kérdezzük ezt.

Az első ok, amiért ezt kérdezzük, az, mert tudjuk, hogy a Boldogságos Szüz Mária földi életében imádkozott.

Igaz, csak egy imádsága maradt reánk írásban, de ez is épen eleget beszél nekünk. Ez az imádság az ő hálaadó éneke, amely fölfakadt ajkán, amikor Erzsébetet meglátogatta, és Erzsébet a Szentlélektől ihletve Istennek anyját ismerte fel benne. Ez a hálaadó ének így kezdődik „Magnificat, Magasztalja az én lelkem az Urat és az én szívem örvendez az én üdvözítő Istenemben“. (Lk. 1, 46).

Magasztalja, ez nem óhajtás, hanem kijelentés. Ez jelenti a tényt, a Szüzanya imádságos szokását. Ez jelenti az ő életprogramját, legszivesebb foglalkozását.

Mert csak érthető, hogy az imádság igen-igen szives foglalkozása volt a Szüzanyának. Hiszen az imádság beszélgetés Istennel. Már pedig Szüz Mária olyan három vonatkozásban volt Istennel, amely a legédesebb és leginkább beszédre készítő: leánya volt az Atyának, anyja a Fiúnak és arája a Szentléleknek. Azért amikor az Ur Jézus később azt fogja mondani: „Imádkozni kell és soha meg nem szünni“ (Lk. 18, 1) – akkor ez úgy hangzik, mintha visszhang volna a názáreti házból.

De még egy ok van, amiért ma azt kérdezzük: Mit imádkozott Szüz Mária? és hogyan imádkozott Szüz Mária? És ez az ok bennünk van. Mi tudjuk, hogy aki jól imádkozik, az üdvözülni fog. De épen itt markol a fájdalom a szívünkbe. Hányszor kell éreznünk, hogy nem tudunk igazán, szívből imádkozni. Hányszor keresünk mi is valakit, akinek elmondjuk, amit az apostolok mondtak az Ur Jézusnak: Taníts meg minket imádkozni. És ilyenkor ki jusson más eszünkbe, mint a szent Szüz, akiről tudjuk, hogy szeretett imádkozni és aki iránt, bármennyire képtelenek legyünk is a szívből jött ájtatos imádságra, mégis éreznünk szívünkben valami édes gyermeki bizalmat, szeretetet?

Szeretnénk mi is, ha megtalálhatnánk a mi Massabielle barlangunkat, ahol leereszkedik hozzánk a Bold. Szüz Mária; ahol látnók őt imádkozni; ahol kegyes volna velünk imádkozni. Akkor hisszük, hogy mi is másképpen imádkoznánk.

Keressük fel az imádkozó Szüz Máriát.

I. Hol imádkozott Szüz Mária? Ha az imádkozó Szüz Anyát meg akarjuk találni, akkor a *magányba kell mennünk*.

1. Ez a magány először is a *názáreti kis ház*. Az

a fehérremeszelt, lapostetejű, féligmeddig a sziklába be-
leépített házikó, amelynek, – bármilyen kicsiny legyen is
– zsidó szokás szerint van egy külön kis szobácskája a
ház urnője számára. Itt találjuk meg Szűz Máriát. Itt volt,
amikor az angyal köszöntötte. Mert a szentírás elbeszéléséből nyilvánvaló, hogy egyedül volt, és az is nyilvánvaló, hogy lelki elmélyedésben volt, mert igen megijedt, amikor az angyalt meglátta.

Magányban imádkozott Szűz Mária. Hiszen az Ur Jézus azt a tanácsot adja később: „Te pedig, mikor imádkozol, menj be kamrádba és ajtóbetéve imádkozzál Atyádhoz a rejtekben.” (Mt. 6, 6).

Ez az utasítás úgy hangzik, hogy az ember önkénytelenül ki szeretné egészíteni: „Amint mi is cselekedtük azt Názáretben”. Az Ur Jézus is szeretett egyedül imádkozni. Hányszor van szó később róla: *Secessit solus orare*: Elment egyedül egy külön helyre imádkozni. (Mt. 14, 23; Lk. 6, 12 stb.)

Hogyan imádkozott Szűz Mária, amikor itt a magányban egyedül maradt Istenével? Bizonyára leginkább térdepelve. Hiszen ez lesz később a keresztények általános imádkozási módja. De a zsidók is ismerték: Salamon, amikor a templomot felszentelték, két térdére ereszkedve imádkozott. Szűz Mária is elkészítette itt a názáreti házban az Istennek nem kézzel épített templomát. Dániel a számkivetésben naponta háromszor bocsájtkozott térdre és úgy imádkozott. Nem érezte épen Szűz Mária legjobban, hogy a földi élet csak idegenben járás, csak száműzetés az égi hazából?

2. Máskor a názáreti kis háznak *kis udvarán* találjuk. Ez is magány még: falakkal van körülzárva, elkerítve a világtól. Egy-két virág, egy-két fa ékesíti a kis kertet. Egy darabka Isten földi paradicsomából. Épen elég ahhoz, hogy elmélkedésre hangolja Szűz Mária szívét. Hiszen ő nem volt részese az eredeti bűnnek: vele szemben nem volt lázadó a természet, hanem készségesen teljesítette azt a hivatását, hogy a Teremtőhöz emelje fel az emberek szívét. Krisztus Urunk egy ilyen elmélkedő zsidó ifjút hív meg később tanítványának. „Náthánál, láttalak téged a fügefa alatt.” (In. 1, 48.) Láttalak, amint elmélkedtél, és láttam gondolataidat, amelyek Istenhez szálltak. Így elmélkedhetett a Bold. Szűsz Mária is a kis kertnek fügefája alatt. És az Ur Jézus az Istennek mindent látó

szemével látta az ő gondolatait és gyönyörködött bennük.

3. De nem imádkozott-e néha Szüz Mária a *hegyen* is? Azon a napsütéses hegyen, amely körülövezi Názáret völgybe bujt kis faluját; azon a hegyen, ahol még ma is nyílnak az evangéliumi virágok, a Krisztus Urunktól olyan kedvesen emlegetett sárga, mezei liliomok? Bizonyára itt is imádkozott Szüz Mária. Hiszen az Ur Jézus későbbi életében szeret felkeresni egy magános hegyet, hogy ott távol a világ zajától, kedvére tudjon imádkozni. Hisszük, hogy ezt a szokást még Názáretből hozta. Hisszük, hogy Szüz Mária is kiment a hegyre egyedül, amikor már nagyocská volt az Ur Jézus és Szent József műhelyében, vagy talán valamelyik háznál a faluban dolgozott.

Akkor Szüz Mária künn imádkozott. Ugy imádkozhatott, ahogyan a zsidók legtöbbször imádkoztak: két tiszta kezét a szentély felé kitérve. Csakhogy ez a szentély őnála nem volt többé a jeruzsálemi templom, mint a többi zsidóknál, hanem az arca és a keze önkénytelenül is a názáreti ház felé fordult, mert az rejtette magába valóságosan azt a Megváltót, akinek csak reményét zárta magába a jeruzsálemi templomban őrzött frigyszekrény.

4. Magány volt neki a názáreti kis ház is, *ha együtt is voltak* benne mind. Csak egy oázis abban a nagy sivatagban, amely az akkori zsidó világ volt, amelyről az Ur Jézus ismételtén mondja, hogy nem terem gyümölcsöt. Csak egy sziget abban a nagy pogány világban, amelynek viharzó szenvedélyeit olyan borzalmas színekkel festi meg későbben szent Pál. Ez a szentély bizonyára a műhely volt. A falusi iparosnak ez a legtágasabb helyisége: a közös, családi élet itt folyik le. Az imádság megszentelt óráiban a gyalupad oltárrá lesz, rajta állanak a meggyújtott gyertyák és a szerszámok hallgatagon állanak fölötte, mint a mester angyalai, segítőtársai.

Ezzel a családi imádsággal kezdjük, amikor meg akarunk felelni arra a kérdésre, hogy mit imádkozott a bold. Szüz Mária. Mert az ilyen imádság az, amelyet legjobban magasztal az Ur Jézus: „Bizony bizony mondom nektek, ha ketten-hárman összejönnek az én nevemben, én közöttük vagyok.” (Mt. 18, 20.) Ez a kijelentés úgy hangzik, mint egy emlékezés a názáreti közös, családi imádságra.

II. Mit imádkoztak tehát ilyenkor?

A názáreti ház az ő és az ujszövetség mesgyéjén

volt. Annak a kis háznak a küszöbe volt az a mesgye, amely összekötött két világot; két világot, telve az Urnak nagy jóságával: kívül még az ószövetség birodalma virult, benne Isten nagy ígéretével; belül már felfakadt az újszövetség is, és benne bimbóba szökött Isten ígéretének teljesítése.

Ilyen kettős volt a szent család imádsága is. Felhangzott még ajkukon az ószövetség reménysége a zsoltárokban, a próféták jövendölésében, de ehhez hozzájárult a hálaadás azért a mindent felülmuló valóságért, amely megfért a názáreti kis házban.

1. Szent József *ószövetségi imádságait* előírta a törvény. Minden zsidó férfinak el kellett imádkoznia a „smá“-t reggel három, este pedig négy dicsőítéssel. Hétfőn, csütörtökön és szombaton lehetőleg a zsinagógában kellett ezt az imádságot elmondani, de ha akadály jött közbe, akkor bárhol, még a piacon is, arccal ilyenkor a jeruzsálemi templom felé fordulva. Ez a „smá“ rövid három szakasz Mózes negyedik és ötödik könyvéből (Móz. V., 6, 11, 13-21 és IV. Móz. 15, 37-41). Azért hívták „smá“-nak, mert ezzel a szóval kezdődött: Smá, halljad Izrael a mi Urunk Istenünk egyetlen Ur. Szeressed a te Uradat Istenedet teljes szivedből, teljes elmédből és minden erődből.“ És legyenek az igék, melyeket én ma neked parancsolok, a te szivedben, és beszéld el azokat fiaidnak.“

A kis Jézusnak tehát oda kellett figyelni az imádságra, amikor a családfő azt előimádkozta.

De csatlakozott hozzájuk Szűz Mária is. Egyetlen imádsága, amely írásban reánk maradt, a Magnificat ének: „Magasztalja az én lelkem az Urat...“ bizonyítja, hogy Szűz Mária jártas volt az ószövetségi szentírásban, hiszen a Magnificat gondolatmenetét, sőt egész mondatait majnem szószerint megtaláljuk a 112. zsoltárban, de még inkább a Királyok első könyvének második fejezetében, ahol Anna asszonynak hálaéneke van megírva, amelyet a jeruzsálemi templomban mondott el azért, mert Isten meghallgatta imádságát és öregségében fiugyermekkel ajándékozta meg a magtalan anyát és így megadta neki a zsidó asszonyok nagy reménységét, hogy fiában, vagy annak ivadékában feltámad az Istentől megígért Megváltó.

Különben is, az egész ószövetség egy ujjmutatás

volt az eljövendő Megváltó felé, ennek vágya, magasztalása volt: hogynem figyelt volna fel rá egy anya?

Azért ez a „smá“, illetőleg annak lényege, a parancs: „Szeressed a te Uradat Istenedet teljes szevedből, teljes lelkedből és minden erődből“, amikor azt később Krisztus Urunk főparancsolatnak állítja oda, nemcsak idézet az ószövetségi szentírásból, nemcsak abban áll a varázsa, hogy Krisztus Urunk ezt főparancsolatnak jelentette ki, sőt egyetlen parancsnak, amelyben a többi mind benne foglaltatik; nem is azzal lett csupán új, hogy kiegészült a felebaráti szeretet garancsával, amelyet Krisztus Urunk vele hasonlónak, sőt vele azonosnak mond; hanem azzal lett nekünk kedves ez a parancs, mert átsűrődött az imádkozó szentcsalád szívére, felhangzott ajkán a názáreti kis házban, ezen rajta ül szent József műhelyének fűrészporillata, és a len illata Szűz Mária guzsalyáról.

Lessük csak el ezt az imádságot. Szent József, mint családfő, imaköpenyébe burkolva a biblia fölé hajolva mondja az imádság szavait, és a gyermek és anyja vele együtt mondják. Elmondják Mózes ötödik könyvének 11. fejezetéből azokat az áldásokat, amelyeket Isten a zsidó népnek ígért, ha megtartja az ő parancsolatait: „Korai és késői esőt ad földetekre, hogy begyűjtsétek a gabonát és bort és olajat, és a szénát a mezőkről a baromok táplálására, hogy magatok is egyetek és megelégedjétek.“ (V. Móz. 11. 14-15).

Igy kellett a földies zsidóknak ígéretet tenni földi javakból, hogy hűségesek maradjanak az Istenhez. A szentcsaládnak nem volt szüksége ilyen ígéretekre, Hanem igenis nekik szólt, és egyedül rajtuk teljesedett be az Istennek az az ígérete, amelyet a „smá“ imádság legvégén mond: „Hogy a te és fiaid napja megsokasodjanak a földön, melyről megesküdött az Ur, atyáidnak, hogy nekik adja, míg az ég a föld felett lesz.“ Ezek az ígék csak Jézuson teljesedtek be és az ő országán, az anyaszentegyházon, amelynek napja nem fog lemenni sohasem.

Most következett a „smóne ezré“, a 19 dicsőítés.

Ezekhez az imádságokhoz járultak a „pásará“-k, vagyis részletek a szentírásból, és a „háftárák“, vagyis részletek a próféták jövendöléseiből. Ezeket a szentírási részleteket hozzáértő rabbik magyarázták a zsinagógákban szombati napokon. Itt, a názáreti házban a próféták

ihletője, a gyermeki ajkon csacsogó isteni bölcseség beszélt a próféták jövendöléseiről és magyarázta azokat, amint tizenkét éves korában későbbben magyarázni fogja a jeruzsálemi templomban az írástudóknak.

Ezek a jövendölések egészen más értelmet kaptak a názáreti házban, mint a tudósok könyveiben, vagy a rab-bik fejtegetésében a zsinagógában.

A pap a szent misében megcsókolja az evangélium kezdetét; itt is, amint jámborul szabad elgondolni, a bold. Szűz Mária mindannyiszor megcsókolta azt az édes piciszájat, az evangéliumok eleven forrását.

Talán kelleténél tovább is időztünk Szűz Mária ószövetségi imádságai mellett De azért tettük, mert sokan vannak, akik ma is imádkozzák a zsoltárokat, ezeket az immár háromezer éves énekeket. És bizony ezek gyakran ezeken az énekeken csak annak a lefolyt háromezer évnek ódonosságát, vagy akár unottságát érzik. Ilyenkor érdeklődjenek a zsoltárok mélyebb értelmé felől, amint azt Szűz Mária is tette; tudják meg, hogy melyek voltak azok a zsoltárok, amelyeket Szűz Mária különösen kedvelt. Melyekben csendül meg az ő Fia utáni vágyakozás, vagy melyek azok, amelyekben őrá is van valami vonatkozás, amiért az egyház az ő ünnepeire rendelte el őket, hogy a hivek velük magasztalják boldognak a Szüzanyát. Csatlakozzanak ilyenkor a zsoltárokat éneklő Szűz Máriához, és nem fogják a zsoltárokon csak a háromezer évnek ódonosságát érezni, hanem rajtuk lesz azokon a názáreti kis kert virágainak illata, Mária ajkának édes dallama.

2. Most pedig nézzük meg, hogy melyek voltak azok az *ujszövetségi imádságok*, amelyek kedvesek voltak Szűz Máriának.

Ilyen imádság mindenekelőtt a *Miatyánk*.

A Miatyánkot az Ur imádságának nevezzük, mert az Ur Jézus tanította meg reá az apostolokat. Bizonyos, hogy az Ur Jézus nem akkor találta ki a Miatyánkot, hanem ezelőtt is imádkozta azt. Hiszen, amikor az apostolok előadják az ő kérésüket, hogy: „Uram, taníts meg minket imádkozni“, akkor ez annyit jelent az ő ajkukon, hogy: mondd el nekünk azt az imádságot, amelyet magad is imádkozol, amikor elvonulsz a világ zajából és olyan elmélyedéssel imádkozol. Erre a kérésre válaszol az Ur Jézus: „Mikor imádkoztok, mondjátok: Mi Atyánk . . .“

Ezt az imádságot méltán tekintjük az Ur Jézus leg-

kedvesebb imádságának. Bizonyos, hogy erre legelső sorban a Bold. Szűz Máriát tanította meg. Ahogyan a boldog anya, akinek papfia van, szokta azt kérni, hogy tanítsa meg őt imádkozni, így kérhette a bold. Szűz Mária is az ő pap-fiát még a názáreti házban, hogy tanítsa meg őt imádkozni, és akkor hangzott fel először a Mi Atyánk a mi édesanyánk ajkán.

Ez már igazán ujszövetségi imádság. Mindjárt a legelső szaván végigvonul egy új fuvalom: „Miatyánk . . .” Vegyétek kezetekbe a Bibliát és nézzétek meg, hogy az egész ószövetségen keresztül az Isten mindenütt Ur, egyedül Jézus ajkán csendül meg először az Istennek új címe, amellyel megközelítheti a megváltott, vele kibékült ember: Mi Atyánk.

És ujszövetségi vonás az is, hogy ebben az imádságban első sorban azt kérjük, ami Istennek érdeke, s nem az emberé: „Szenteltessék meg a te neved, jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod, miképpen mennyben, azonképpen itt a földön is.” Az ószövetségi ember nem így imádkozott. Hanem kért az Istentől esőt és terményt, boldogulást, áldást, hogy teljesejék a maga akarata.

Ezek után, igen, felhangzik, szinte bátortalanul az a kérés is, hogy: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma . . .” De ez is egészen más imádság, mint az ószövetség kenyérkérő könyörgése; és pedig két okból.

Az első ok az imádkozó személye. Az, aki a Mi Atyánknak ezt a könyörgését először kiejtette ajkán, a kis Jézus, az a hatalmas Isten, aki teremtője a kenyérnek, aki táplálja a varjufiókákat az erdőkben és a mezők liliomait, aki ad mindenkinek kenyeret és maga nem kér senkitől. És mégis itt kér, alázatosan kér, mint alattvaló ember: kér, mint éhes, evő, kenyeret igénylő ember. Mert a kenyérnek Ura szolgává lett, emberré lett és imádkozó lett. Ez az ujszövetség lényege, ésszel fel nem érthető titka, a kenyérkérő Istenember a Mi Atyánkot igazi ujszövetségi imádsággá teszi.

És ujszövetségi imádság ez más szempontból is. Figyeljük csak meg a Mi Atyánkot imádkozó Ur Jézust és a vele imádkozó Szűz Máriát, és meg fogunk döbenni. Igen, ezek így imádkoznak tovább: „És bocsásd meg nekünk a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsájtunk az ellenünk vétkezőknek, és ne vigy minket a kísértésbe . . .”

Hogyan, édes Istenem, hogyan imádkozhatott így az

Ur Jézus és Szüz Mária? Hiszen ők ketten voltak minden emberek között, akiknek nem volt soha bűnük és nem volt soha belső kísértésük sem. Akikben nem volt meg az a bűnre-csábítottság, az a veszedelmes ingadozás mennyország és pokol között.

Hogyan imádkozhatják ezek, hogy: „Bocsásd meg nekünk a mi vétkeinket és ne vigy minket a kísértésbe?”

Ennek az a magyarázata, hogy ezt az imádságot nem csupán a maguk nevében mondják el, hanem más emberek nevében is, minden embernek nevében. A Miatyánk társadalmi imádság, szociális imádság, és ez ad neki ujszövetségi jelleget.

Az ószövetségi ember a maga nevében imádkozott. Csak magának kérte a mindennapi kenyeret, de nem másoknak is, nem az idegeneknek is. Csak az ujszövetségben fonja a felebaráti szeretet egyetlen koszoruba az összes embereket. Csak az ujszövetségben lakik benne szivünk imádságában a másik ember.

Ebből két dolgot tanulunk meg.

Az első, hogy imádkozzuk el Szüz Máriával a Miatyánkot; a másik, hogy úgy imádkozzunk el, ahogyan ő: embertársainkért is.

Imádkozzuk Szüz Máriával a Miatyánkot. Hányszor kell éreznünk, hogy ez az imádság, amely a mi lelki életünknek mindennapi kenyere, mennyire unalmas lesz, mennyire elfakul, mennyire elpenészedik a mi ajkunkon. Ilyenkor menjünk Szüz Máriához: lessük meg, hallgassuk ki, amikor ő imádkozik, amikor mondja ájtatosan, lelke mélyéből, gondolkodva a Miatyánkot és mondjuk neki: Anyám, engedd meg, hogy én is veled maradhassak, veled imádkozzak.

~~Azután imádkozzunk úgy, ahogyan Szüz Mária:~~ *minden emberért.* Amikor mondjuk: „Mindennapi kenyereinket add meg nekünk ma . . .” akkor gondoljunk a munkanélküliek millióira, gondoljunk azokra az apró gyermekekre, akik sirva kérnek kenyeret, és nincsen, aki törjön nekik, és akkor mindjárt bensőségesebb lesz a mi eget ostromló imánk: „Mindennapi kenyereinket add meg nekünk ma.”

Amikor mondjuk: „Ne vigy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól, vagyis: szabadíts meg a bajtól”, akkor gondoljunk azokra a milliókra, akik testi és

lelki veszedelmekben forognak. Gondoljunk a gyárakban, bányákban dolgozó munkásokra, gondoljunk a tenger viharaiban, a levegő viharaiban utazó vándorokra, akiket csak egy lépés választ el a testi halál szakadéktól. És gondoljunk azokra a lelki szakadék előtt állókra, akik már-már engednek az ádáz kísértésnek, amely talán örökre eldönti halhatatlan lelküknek a sorsát.

Gondoljuk meg, hogy az Isten kész megsegíteni őket, de azt akarja, hogy a szeretet mentse meg őket. Az a szeretet, amely minden embert összefűz a Miatyánk fonalával. Az Isten segítő jósága csak még azt a piciny hamatcseppet várja talán, amelyet a Miatyánkunk jelent, hogy az ő könyörületének serpenyője lebillenjen, mentésére a testi, vagy lelki bajban szenvedőknek.

Ha így imádkozunk, mennyire más lesz a mi Miatyánkunk!

A Miatyánk után mi rendszeren Üdvözlégy Máriát szoktunk imádkozni. *Imádkozott-e a Szüzanya Üdvözlégyet?* Erre a kérdésre megfelelt már a lourdesi pásztorleányka, amikor azt mondotta, hogy a szent Szüz az Üdvözlégyet nem imádkozta, hanem rámosolygott, majd mélyen elgondolkozott.

Rámosolygott. Mert kedves volt nagyon a boldog-ságos Szüznek az Üdvözlégy. Kedves volt két okból is. Először azért, mert a legmagasabb helyről jött *dicséret* volt benne. Isten dicsérete angyali ajaktól tolmácsolva. Vajjon melyik emberi szívnek nem okoz örömet, ha felebbvalója megdicséri? Ennél a dicséretnél nincsen munkájának, becsületességének szebb jutalma. Ezek a szavak, mint az üdítő harmat a virágra, olyan jótékonyan esnek rá a szívére. Ezeket a szavakat, mint drága gyöngyszeme-
ket, fel szokta fogni az ember és megismétli magában gyakran, mint jutalmát a multnak, vigasztalást a jelenért és erőt a jövőre. Szüz Mária is gyakran boldogan gondolkozott el ezeken a szavakon. Engedte, hogy végigsimogassák a lelkét: „Üdvözlégy Mária, malasztal teljes, az Ur van teveled, áldott vagy te az asszonyok között“. Mária különben is elmélkedő lélek volt. Az Ur Jézusnak ama szavairól is, amelyeket a jeruzsálemi templomban mondott neki és szent Józsefnek, fel van jegyezve, hogy „meg-
őrzé azokat lelkében“.

De kedves volt Szüz Máriának az Üdvözlégy egyébért

is. Kedves volt azért a *jövőért*, amelyet ez az imádság meg fog érni, és amelyet a Boldogságos Szűz világosan és gyönyörűségesen látott. Látta azt a számtalan Üdvözlégyből font virágcsokrot, amelyeket a hivek le fognak tenni majd az ő szeplőtelen lábaihoz, hódolatul, amíg csak az ég a föld fölött lesz. Látta az Üdvözlégyeket fölfakadni papok ajkán a szentmisék után, a papi zsolozsmákban, látta kinyilni ártatlan gyermekek ajkán. Elhozták hozzá a déli és esti harangok, amelyek Urangyalára hívták a keresztényeket. Látta a rózafüzérek gyöngyszemein kivirulni a megszámlálhatatlan sok Üdvözlégyet.

Isten megmutatta Szűz Máriának nemcsak azt a történetet, amely a jövőben szívét át fogja szűrni, hanem megmutatta neki azt a dicsőséget is, amellyel a keresztény világ körül fogja övezni. Ez méltányos is volt. És hogy így történt, mutatja a Magnificat, amelyben Szűz Mária így énekel: „Ime mostantól fogva boldognak hirdetem engem minden nemzedék.” Ezt a szüntelen boldognak hirdetést végzik el a hivek az Üdvözlégyben, amikor azt mondják: „Áldott, azaz boldog vagy te az asszonyok között”. Ezek az Üdvözlégyek számosak, mint a fövény a tenger partján és a csillag az égen; ezek dalba csendülése Szűz Mária látomásának.

Ez a későbbi lelkes Üdvözlégy megcsendül már annak a galileai asszonynak ajkán, aki Krisztus Urunkat magasztalva az ő anyját áldottnak mondja: „Áldott a méh, amely hordozott és az emlők, amelyeket szoptál.” (Lk. 11, 27.) De vajjon nem csendül-e fel még korábban, még hivatottabb, kedvesebb ajkakon?

Hihetjük, és hisszük, nem tévedünk, amikor azt állítjuk, hogy az Üdvözlégyet az Ur Jézus is elmondotta az ő anyjának tiszteletére. Hiszen a jó gyermek kedves szavakkal köszönti, hizelegve dicséri anyját. Már pedig voltak-e szavak, amelyek kedvesebbek voltak Szűz Mária szívének, mint az angyal: köszöntő szavai? A kis Jézus tudta ezt és azért így szerette köszönteni anyját. Gondoljuk csak el, hogy a kis Jézus szent Józseffel együtt a mezőn volt (lehet, hogy mezei munkát is kellett dolgozniok) és este, amikor hazajöttek, hoztak magukkal egy-egy csokrot a mező virágaiból, hogy kedveskedjenek velé a nekik vacsorát készítő családanyának. Ilyenkor olyan jólesik azt hinnünk, hogy a szent Szűz már a kiskapuban állva várta őket; és ők megérkezve és a virágot átadva így

köszöntek annak, akiben a kenyeret készítő Gondviselést tisztelték: „Üdvözlégy Mária, malaszttal teljes, az Ur van teveled, áldott vagy te az asszonyok között.“

Mi is gyakran imádkozzuk ezt a köszöntést, de sajnos, nem mindenkor elegendő bensőséggel. Ilyenkor, amikor érezzük szívünk körül a sivárságot, gondoljunk az Üdvözlégyet imádkozó kis Jézusra és szent Józsefre. Gondoljuk el, hogy ott találkozunk velük valahol Názáret háttárában, amikor este virággal kezükben hazafelé térnek. Kérjük tőlük engedélyt, hogy mi is csatlakozhassunk hozzájuk. Vigyünk mi is egy szál virágot. Legyen ez valamely, bármily apró kis erény, amelyet aznap gyakoroltunk: egy szemernyi szeretet, figyelem embertársaink iránt, egy kis önmeggyőződés és egyéb. Vagy ha nem találunk napi viselkedésünkben egy szál virágot sem, akkor ígérjük meg egy kis erénygyakorlatot, de mindenesetre vigyünk virágot. Képzeld el mi is, hogy látjuk a kis kapuban a minket váró Szüzanyát és a szentcsaláddal együtt mondjuk neki, amikor átadjuk a virágot: „Üdvözlégy Mária, malaszttal teljes, az Ur van teveled, áldott vagy te az asszonyok között.“ Ha így fogjuk elmondani az Üdvözlégyet, egészen másképen fog az a szívünkből jönni.

Igy tehetünk minden más imádsággal is, amelyet Szüz Mária tiszteletére mondunk. Az Ur Jézus tudta előre, hogy milyen imádságokkal fogják megtisztelni a keresztények az ő anyját. Tudta pl. a loretoi litániát, az Urangyalát, a rózsafüzért, Szüz Mária karénekeit, az ő népszerű énekeit. És bizonyos, hogy ezeket is elmondotta neki kedveskedésül. Amikor ezeket mondjuk, csatlakozzunk hozzá, merítsünk az ő bensőségéből, kérjük az ő kegyelméből melegséget és szíves fogadtatást Szüz Mária részéről.

A bold. Szüz Máriának további imádsága volt a *Hiszekegy*. Ezt apostoli hitvallásnak is nevezik és az a hiedelem róla, hogy annak tizenkét ágazatát a tizenkét apostol adta össze. Ha ez nem is igaz ilyen gyermeki módon, annyi mindenesetre való, hogy ez a hitvallás, ha nem is egészen szavaiban, de tartalmában megvolt már az apostolok idejében. Itt nem is számítanak annyit a szavak. Hiszen ez az imádság nem is olyan mint más imádság. Ezt elsősorban is nem az Istenhez intézzük, hanem, hogy úgy mondjuk, a magunk lelkének valljuk meg, hogy hiszek...

Bizonyos, hogy tartalma szerint a Bold. Szüz Mária is elmondotta gyakran a Hiszekegyet. Amikor guzsalya

mellett ült és előtte a deszkadarabokkal játszott a Gyer-
mek, akkor elmerülve annak szemléletében mély benső-
séggel mondotta szívében úgy, hogy csak az Isten hal-
lotta meg: „Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában,
mennynek és földnek Teremtőjében . . . És a Jézus Krisz-
tusban, ő egy Fiában, mi Urunkban, ki fogantaték Szent-
lélektől, születék Szüz Máriától . . .“

És itt merül fel lelkünkben mindjárt egy megdöb-
bentő gondolat: Szüz Máriának könnyü volt hinni, ha
figyelembe vesszük azt a kegyelemet, amely lelkét eltöl-
tötte; viszont, ha tisztán emberi szempontból, lélektanilag
nézzük a dolgot, akkor neki nehezebb volt hinni, mint
bárkinek másnak. Mert a hitnek nehézsége nem abban áll,
hogy hinni kell az Istennek nagyságát, hanem ott kezdő-
dik, amikor hinni kell az Istennek kicsiségét, velünk való
rokonságát, hozzánk való közelségét, lealacsonyodását,
amit Szüz Mária közelebbről látott, mint bárki más.

„Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, menny-
nek és földnek Teremtőjében“ – érzem, hogy ez olyan
könnyü még nekem. Hiszen az ember nagyon is érzi,
amikor testi-lelki gyarlóságainak tudatára jut, hogy ő nem
pont még a világon levő lények végén; ő még nem a be-
fejezett és lehető legtökéletesebb valóság. Érzi, hogy van
nálá hatalmasabb, magasabb valóság. Érzi, hogy van fö-
lötte törvény, amelynek nem ő a szerzője. Elég nyomo-
ruságunk mélységébe tekinteni, hogy meglássuk Isten
magasságát.

De a nehézség ott kezdődik, amikor hinnem kell a
keresztény hitigazságokat, amikor tovább kell mondanom
a Hiszekegyet és állitanom, hogy: „Hiszek a Jézus Krisz-
tusban, ő egy Fiában, mi Urunkban, ki fogantaték Szent-
lélektől, születék Szüz Máriától, kinzaték Pontius Pilátus
alatt, meghala és eltemették . . .“ Ott van a nehézség,
hogy ez az Isten még ma is eltemetve van a tabernáku-
lumban, az ember kezére van adva, megosztja a mi sor-
sunkat, rabunkká lesz, lakója minden szegény templom-
nak, eledele minden koldusnak, türelmes elviselője minden
közönyösségnek és megbántásnak.

Ehhez a nehézséghez kell nekünk erőt keresni. Ehhez
a hithez kell nekünk társat keresni. És megtaláljuk azt a
Hiszekegyet elrebegő Istenanyában. A Magnificat bizo-
nyítja nekünk, hogy Szüz Mária volt az első, aki hitte a
maga istenanyaságát, az Istennek emberrélevését; aki hitte

az örök Istent a tőle születő Gyermekben, aki hitte az élet Urát a kereszten élettelenül függő halottban.

Előtte a fürészporban játszik a Gyermek. Olyan, mint minden más: beszéde gügyögés, élete önfeledett játék. És míg Szűz Mária nézi, lelke eltelik imádással az ő méhének magzata iránt, és ismétli magában a Magnificatot.

Megdöbbentő jelenet ez. Hozzámegyünk Szűz Máriához és megkérdezzük tőle: „Anyánk, hát te valóban hiszed, amint hogy a Magnificat-ban mondod, hogy ez a Gyermek az, akiről ígéretet tett Isten Abrahámnak, a te atyáidnak és az ivadékainak mindörökké? Te valóban hiszed, hogy ez a Gyermek az, akiről tudomást fog venni az egész világ, amíg csak fenn fog állani, és aki miatt téged boldognak hirdet majd minden nemzedék? Te valóban hiszed, hogy ennek a kis Gyermeknek adományozása az Istennek legnagyobb cselekedete, amellyel megmutatta erejét és irgalmasságát nemzedékről-nemzedékre? Te valóban meg vagy arról győződve, hogy te ezzel a Gyermekkel megáldva gazdagabb lettél minden királyoknál és hatalmasabb minden hatalomnál? Te valóban úgy tudod, hogy a világ legnagyobb trónjainál magasztosabb trónra kerültél azzal, hogy ennek a porba hajolt Gyermeknek anyja vagy?

És ő mindezt hiszi, bár elmével ő sem érti fel az Isten nagy leereszkedésének titkát.

Most már könnyű lesz nekünk is hinni, ha csatlakozunk a mi hitünkkel Szűz Máriának hitéhez. „Anyám, ha te hiszed, akkor én is hiszem, szívesen hiszem, lelkesen, „Hiszek egy Istenben . . . És a Jézus Krisztusban . . . ki születék Szűz Máriától, kinzaték Pontius Pilátus alatt, meghala és eltemették . . .“

Voltak még Szűz Máriának más imádságai is. Bizonyos, hogy a *Dicsőséget* is ő imádkozta legelőbb. Hiszen az ószövetségben nem volt kinyilatkoztatva világosan a Szentháromság, nehogy az értelmetlen zsidók, akik amugy is igen hajlamosak voltak a többisten-hivésre, félremagyarázzák. A Szentháromságnak első világos kinyilatkoztatását Szűz Mária kapta, amikor megjelent neki az angyal és beszélt az Atyáról, a Fiuról és a Szentlélekről. Valahányszor Mária gondolata visszaszállott erre a perdöntő jelenetre, amely az újszövetség hajnala volt, Szűz Mária sorsának örökre eldöntője, boldogságának kezdete,

akkor mindannyiszor hálatelt szívvvel mondhatta magában: „Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek“.

Minden kereszténynek vannak olyan imádságai, amelyek *nincsenek szöveghez kötve*. Ezek gyakran a legbensőségesebbek. Amikor szabadon szállhat az embernek a szíve és keres magának szót, a legmegfelelőbbet szíve érzelméhez, vagy egyenesen szavak nélkül imádkozik.

Ilyen imádságai Szűz Máriának is voltak. Mit imádkozott ilyenkor Szűz Mária? Erre világot vet a Magnificat, amelyben fel vannak sorakoztatva azok a kedves gondolatok, amelyek eltöltötték Szűz Mária lelkét, és amelyek bizonyára számtalanszor tértek vissza imádságaiban. Ezek: Isten nagysága, az ember kicsisége, Isten igazságossága, amellyel szétszórta a gonosz kevélyeket és megjutalmazta az alázatosakat; Isten jósága, irgalmassága, amely nemzedékről-nemzedékre száll; Isten bölcs gondviselése, amellyel mindent a legjobban intéz. Ime, ezek azok az isteni tulajdonságok, amelyek kiváltják lelkéből az imádnak, e hálaadásnak szent érzelmeit. Ezekhez járul a megemlékezés a szegényekről, a megemlékezés Izraelről. A szegények, az elhagyatottak bizonyára sokszor szerepeltek Szűz Mária imádságaiban, amint látjuk a kánai menyegzőn tett közbenjárásából is. Az új Izrael, az új szövetségi zsinagóga, az új választott népnek boldogulása, üdvössége, vagyis az egyháznak java, felmagasztaltatása szintén ott lakott benne Szűz Mária imádságában.

Ezek a gondolatok fognak találkozni a mi imádságainkban is, ha úgy akarunk imádkozni, mint Szűz Mária.

És most térjünk vissza Lourdes-be. Amikor a kis Bernadette elbeszélte a plebánosnak, hogy megjelent neki Szűz Mária és vele imádkozott, akkor azt ajánlotta neki a plebános, hogy ha megint meg fog jelenni Szűz Mária, akkor kérje tőle, hogy az a vadrózsatő, amely a barlang falára kuszott, a jeges pireneusi tél dacára is zöldüljön ki és fakadjon virágba. Ha ez megtörténik, akkor biztos, hogy Szűz Mária az a mennyei jelenés.

A jelenés ismétlődött. És a kislány hiven az utasításhoz előadta a maga kérését. Akkor a Szüzanya mosolygott, mint ahogyan mosolyogni szokott a jéságos édesanya, amikor kis csacsi gyermeke olyasvalamit kér tőle, aminek nincsen semmi értelme; amiből nincsen semmiféle haszon.

Hanem tetszett neki más jellel megmutatni, hogy

csakugyan a mindenható Istennek Édesanyja. Azt mondta egy napon a gyermeknek: „Kapard meg ujjaddal a földet“. És megkaparta. Nyomában pár csepp víz bugygyant ki. A cseppek összegyűltek és kis forrássá szaporodtak, amely kifolyt a barlangból és beleömlött a közeli Gave folyócskába. Ez a kis patak világhírű lett. Százezrek és százezrek jöttek el ide, ittak a vizéből és számtalan beteg meggyógyult csodálatosan testi-lelki nyavalyájából.

Ha mi is, mikor imádkozunk, felkeressük a magányában imádkozó Szüz Máriát és az ő imádságához csatoljuk a mi imádságunkat, lehet, hogy nem fogja nekünk mégsem kivirágoztatni, a mi lelkünk hideg telében, a vadrózsafát. Azaz lehet, hogy nem fogjuk mégsem érezni az imádságnak édességét, illatos boldogságát.

De egy dologban biztosak lehetünk: Ha Szüz Máriával imádkozunk, akkor mindenkor fel fog fakadni imádságunkból a kegyelmeknek az a forrása, amelyben Szüz Mária jósága buzog, és amely testi-lelki javára lesz sokaknak, azoknak, akikért imádságunkat felajánljuk.

Menj tehát, és ezentul így imádkozzál.

VIII.

SZÚZ MÁRIA, A MENNYORSZÁG ÓHAJTÁSÁNAK VÉDŐSZENTJE

Urunk mennybemenetelének ünnepén minden esztendőben az apostolokkal együtt mi is mindnyájan felmegyünk az Olajfák hegyére, és fölnezzünk a megnyílt mennyország felé a mi drága Üdvözítőnk után.

Az apostoloknak ott angyal jelent meg és azt mondta nekik, hogy ne nézzenek az égre. Nekünk pedig megjelenik a mi földi őrzőangyalunk, a katolikus anyaszentegyház, és mondja minékünk, hogy nézzünk az égre.

Mert olyan szépen köti a lelkünkre azon ünnep szentmiséjének könyörgésében: „Add meg nekünk, kérünk, mindenható Uristen, hogy akik ma a te egyszülött Fiadnak, a mi Megváltónknak mennybemenetelét hisszük, elménkkel mi is mindenkor a mennyben lakjunk.“

Ez egy egész életprogram. *Elménkkel mindenkor a mennyben lakni*, milyen örömdetes dolog ez! Hanem az egyház nem azért köti annyira a szivünkre, mert örömdetes, hanem azért, mert szükséges. Jól jegyezzük meg: ha igaz, hogy aki életében elméjével nem száll alá gyakran a pokolba, az halála után egészen biztosan eljut oda, akkor még bizonyosabb, hogy *aki életében elméjé-*

vel nem száll fel gyakorta a mennybe és nem óhajtja a mennyországot, az halála után nem fog oda eljutni.

Óhajtani a mennyországot, nem mindenkor könnyű feladat. Mert mikor jól megy dolgunk, olyan közel van hozzánk az elbizakodás, amelynek nem kell semmi; ha pedig szenvedünk, olyan közel férkőzik hozzánk az elkeseredés, amelynek minden hiányzik, de amely nem vár már semmit.

Ilyenkor segítőt keresünk, aki megtanítson bennünket arra, hogy fel a szivekkel.

Ez a segítő pedig a Boldogságos Szűz Mária, *élete alkonyán*, akit mint látni fogjuk, egészen különösképen lehetne így elnevezni: a mennyország óhajtásának védőszentje.

I. Szűz Mária nagyon óhajtotta a mennyországot. Gondoljuk csak el egy pillanatra, hogy a szent Szűz, aki az apostolokkal együtt jelen volt Krisztus Urunk mennybemenetelénél az Olajfák hegyén, gondokba merülve ment onnan haza Jeruzsálembe, és amikor egyedül volt abban a kis szobában, melyet vendéglátó gazdája kijelölt neki, arcát tenyerébe temette és sirt keservesen. Ez az anyai szív törvénye; de ez volt az isteni gondviselés akarata is. Mert a mi megváltásunk műve egy fájdalommal csordultig megtöltött kehely, melynek kiivására ketten együtt válalkoztak: az Ur Jézus és az ő édesanyja. Az isteni gondviselés pedig úgy akarta, hogy ebből a kehelyből Szűz Mária igya ki az első és az utolsó keserű cseppet. Az első keserű cseppet Mária Betlehemben itta ki, az utolsót Krisztus Urunk mennybemenetele után. Én nem tudom, hogy melyik volt keserűbb, az-e, mikor gyermekét találta hajlék nélkül, vagy az, mikor a hajlékot találta gyermek nélküli?

Hol volt az a hajlék gyermek nélkül, amelyben Szűz Mária leélte életének a végét? A hagyomány tudni véli, hogy Efezusban, a nagy pogány város fölött egy magános helyen, egy kis házban. Sz. János apostolnak, Efezus püspökének a fiui gondjaira bízva élt Szűz Mária. A hagyomány azt is tudni véli, hogy Szűz Mária 15 évig élt még a földön és öreg korában szenderült el, hogy felvitessék a mennybe.

Hogyan folytak itt el a Szüzanya évei? Mondottuk már: Ez volt a pohár utolsó keserű cseppje. Az ő szívé-

nek, amely a Fia után sóvárgott szüntelen, mi lehetett egyéb a földi lét, mint sivatag, amely meghúzódott ott az efezusi hegyen két paradicsom között: az egyik a bűnök földi paradicsoma volt ott a nagy, a fényes, a bűnös pogány városban, lenn a völgyben; a másik pedig az erények örök paradicsoma fenn a felhők felett.

És vajjon *miért* rendelte az isteni Gondviselés a serlegnek ezt az utolsó cseppjét Szűz Mária számára; miért élt még látszatra céltalanul a földön, mikor nem volt már gyermeke? Erre a kérdésre egészen bizonyosan tudunk felelni. Többi gyermekeiért, az első keresztényekért maradt Szűz Mária még a földön. A szentatyák mind egyértelműen mondják, hogy Szűz Mária további életének két célja volt: hogy megvigasztalja a hiveket és erőt adjon nekik.

Ez a két rendeltetése teszi meg Szűz Máriát a a mennyország óhajtasának védőszentjévé.

Szűz Máriának vigasztalni kellett. De csak az tud vigasztalni, aki maga is szenved. Tehát ez az első következtetés, amit már egyébként tudunk: Szűz Mária szenvedett. De tegyük hozzá, hogy csak az tud vigasztalni, aki szenvedésében vigasztalást talált. Tehát Szűz Mária az ő nagy szenvedésében vigasztalást talált; az ő nagy sivatagjában oázist talált. Megmondjuk mindjárt, hogy ez az oázis a mennyország. Emmerich Katalin az ő látomásaiban elmondja, hogy Szűz Mária ott az efezusi magányban készített magának egy keresztutat és legkedvesebb foglalkozása volt, hogy végigjárta fáradt testével ennek a tizennégy állomásnak minden élményét. Akármint is legyen, egy bizonyos: Szűz Máriának elméje és szive minden állomásról csak egy helyre szállott: a mennyországba, ahol Fiát tudta, kinek emlékét megszentelte.

Hol is lakhatott máshol az ő elméje és szive, mint a mennyországban? Élt-e valaha ember a földön, lehetett-e egyáltalában ember a földön, aki annyit időzött volna elméjével, vágyódó szívével az égben?

Ime ezért lett ő a mennyország óhajtasának védőszentje.

II. Nekünk is óhajtanunk kell a mennyországot az anyaszentegyháztól kapott életprogramm szerint: óhajtanunk kell örömeinkben és szenvedéseinkben. De mivel nekünk az életben több jut a szenvedésből, mint az

örömből, azt fogom bemutatni, *hogyan lakjunk elménkkel a mennyországban, mikor a szenvedés sivatagja fog körül bennünket.*

Négy örömtelen sivatag van az emberi életben: a kényszerű munka, a betegség, vagyis a kényszerű nyugalom, a csüggedés és az öregség.

1. *A kényszerű munka*, a robot, a mindennapi szünetlen iga; ki ne ismerné? Amikor mindenki velünk beszélnünk kell, csak magamagunkkal nem tudunk beszélni, amikor az elménk szeretne elszállni a robot megunt egyhangu sivatagából és foglalkozni kénye-kedve szerint; mikor a szív szeretne szabadulni, mint a kalitkába zárt vándormadár ősszel, hogy gyönyörködjen az élet szépségeiben, melyek tőle messze távol csalogatóan virágzanak. A tehetetlen rabság ilyenkor könnyen elbusítja az embert s nagy a veszedelem, hogy csak *egy* vággyal töltöd el szivedet, amely vágy nincsen szive szerint: szabadulni már itt a földön a munkától, az igától.

Ilyenkor ezen vágy helyett a mennyország óhajtsáival tölsd meg a szivedet; küldd fel tehát elmédet, hogy hozza le a te sivatagodba az eget. Gondold meg, hogy ha te nyugalmat óhajtol, ime itt van az örök nyugalom, amely mindenkinek elérhető: csak egy első föltétele van elérésének: hogy óhajtsuk.

Ha pedig nem tudsz a szivednek parancsolni, hívd meg a mennyország óhajtsáinak védőszentjét, hívd meg Máriát. Ő is húzta a vigasztalan munka, a robot nehéz igáját. Igaz, addig, amíg a Fia élt, minden munkája áldott, boldog volt, hiszen Fiának boldogsága fakadt belőle, de aztán annak mennybemenetele után lett olyan sivatag-sivár minden földi munka. Szűz Mária le tudta mégis hozni ebbe a sivatagba az eget, s megvigasztalódott. Segítsen neked, szállítsa le hozzád lejjebb az eget s emelje fel a te fáradt szivedet.

2. Máskor ellenkezőleg, *a kényszerű nyugalom* a sivatagunk. Ki ne ismerné? Mikor a betegség ágyunkhoz szegez, az a betegágy valóságos kereszt, melynek nem a testi, hanem a lelki fájdalma a nagyobb. A magány, a tehetetlenség, a leszegzettség keserű gondolatokkal tölti el a lelket s könnyen megesik, hogy ilyenkor a szívünket csak egyetlenegy vággyal töltjük meg, amely nincsen mindig Isten akarata szerint: meggyógyulni minnél hamarább

a betegségből és visszamenni oda, ahol lázas sietség, munka, élet folyik.

Ilyenkor hozzuk le betegágyunk sivatagába az eget: gondoljuk meg, hogy a mennyország élet, tevékenység, világkormányzás, amelyet szabad, amelyet kell is óhajtánunk s amely elérhető Isten akarata szerint.

Ha pedig nem tudnánk a szívünknek parancsolni, hívjuk segítségül Szűz Máriát. Gondoljuk meg, hogy ő is volt beteg. Ha talán nem is volt az ágyához leszegezve sohasem (ezt nem tudjuk), mindenesetre az Ur Jézus mennybemenetele után betegágy volt az ő számára az egész világ, amelyhez le volt szegezve s kizárva abból a mennyei nagyszerű életből egy időre.

Es ő mégis le tudta hozni a világ sivatagába a mennyet és vigasztalást talált benne. Tudod e tehát mi legyen a betegszobád? A mennyország előcsarnoka, ahol a mennyei gyöngykapukat megnyitja számodra a mennyország óhajlásának védőszentje, Szűz Mária.

3. De csodálatos az, hogy az élet ellentétes utain is szenvedés terem. Néha épen azért szenvedünk keserűen mert keresnők a magányt, de nem találjuk. *A csüggedés* napjaiban van ez. A csüggedés a csalódás gyermeke; ki ne ismerné ezt a sivatagot? amikor hálátlansággal fizetnek azok, akikkel jót tettünk; amikor megcsalnak azok, akikben megbiztunk; amikor sikertelenség ér ott, ahol becsületesen dolgoztunk; amikor megnemértés vár reánk azok részéről, akiktől joggal elismerést várunk. Ki ne szenvedte volna már el ezt a szenvedést? ki ne lett volna már életében megsebzett vad, amely a nyíllal szívébe az erdő mélyébe fut keresve a legteljesebb magányt s meg nem találja?

Ilyenkor nagy a veszedelem, hogy szívünkbe nem tudunk beköltöztetni semmi vágyat, semmi reménységet. Akinek pedig nincsen sem öröme, sem reménye, az nem lehet Isten gyermeke; az már itt a földön elkárhozott lélek.

Hozzuk le ilyenkor szívünkbe a mennyországot. Legyen az nekünk örömünk s reményünk.

Ha pedig nem tudnánk parancsolni a szívünknek, akkor forduljunk a Boldogságos Szüzhöz, aki boldogságos volt a csüggedésben is. Mert amikor meg akarta környékezni ez a nagyon is emberi érzelem, akkor lehozta az

élet sivatagába a mennyországot, s volt mindjárt minek örülni, miben remélni.

4. Végül sivatag az emberi életben az *öregség* is, mert ez betegség is, amelyből nincsen gyógyulás; csüggedés is, amelyből nehéz a kiszabadulás.

Az öreg kornak legnagyobb veszedelme az, hogy az öreg nem talál mást csak fájdalmat a multjában; csak ok az neki az elbusulásra, mert elmúlt; nem talál örömet a jelenben, mert a jelen világ már nem az ő világa, és csüggeteg szive nem talál reményt a jövőben sem.

Ilyenkor hozza le szívébe a mennyországot. Gondolja meg, hogy a mennyország élet, ifjuság, örök lét, amely minden nappal közeledik feléje.

Ha pedig nem tudna parancsolni a szívének, hívja segítségül Szűz Máriát. Szűz Mária is átélte az öreg kort, amikor gyengülő szívünk előtt hunynak el az élet fényei, amikor hülő szívünkből menekülnek el az élet örömei. De neki ez csak ok volt az öröme, a reményre, mert a földi élet sivatagába lehozta a mennyországot s amelyen mértékben távozott el tőle a föld, olyan mértékben közeledett feléje az ég.

Azért az öregség vigasztalanságában hívjuk segítségül Szűz Máriát, hogy segítsen óhajtani a boldogság mennyországot.

És most végezetül még valamit: Megesik nem egyszer, hogy nem tudunk semmiképen parancsolni a szívünknek, s a vigasztaló Szűz Mária sem jön el azon az uton, amelyen hívjuk. Ilyenkor keressük őt meg egy másik uton:

Mondottuk, hogy Szűz Mária életének második feladata volt a jó példaadás. Az erényes, az igazán krisztusi élet.

Látod: ha nem tudod óhajtani a mennyországot, tégy jót s meglátod, meg fog ébredni benned a mennyország vágya.

Mert örök törvény, amelyet utoljára Krisztus Urunk szentesített, hogy: *ahol van a kincséd, ott van a szived is.* Mármost ha jót teszel, ezzel érdemeket szerzel, kincseket gyűjtesz az örök életre, a mennyországra, s ezért ennek a törvénynek erejénél fogva, oda fog törekedni a te szived is. Mert a szívet nem lehet elválasztani a kincs-

től: aminek érdekében dolgozik a kezed, ahhoz van növe a szived is.

Ne mondja hát senki, hogy a mennyországot nem tudja szeretni. Mert igaz lehet, hogy a szivednek nem tudsz parancsolni, hogy tisztán lássa meg a mennyet. De az nem igaz, hogy a kezednek nem tudsz parancsolni. Végezzél el tehát elvből mindennap valamely jócselekedetet, akármilyen kicsiny, apró, látszatlan legyen az, az Isten meglátja s kincset épít belőle számodra. Azért tapasztalni fogod, hogy észrevétlenül új irányt vett a szived, hogy betartottad az anyaszentegyháztól adott életprogramot, hogy elméddel a mennyben lakozol.

Kérjük azért a Boldogságos Szüz Máriát, hogy annak a jó példának is, melyet adni hivatva volt, áldását, hatását terjessze ki mireánk is, hogy jót cselekedve a kezünkkel, emeljük a szivünket az égbe.

Mert mindenáron szeretni akarjuk a mennyországot, hogy az is szeressen bennünket.

IX.

SZÜZ MÁRIA, MALASZTTAL TELJES

Csak az égiek tudnak olyan egyszerűen beszélni, amilyen egyszerűen jellemezte az angyal Szűz Máriának páratlan kiváltságát: „malasztal teljes“ (Lk. 1. 28). — Most ennek a két kicsiny szónak nagy mélységeibe akarunk leszállani.

I. Mindenekelőtt mondjunk egy szót arról, hogy **mi a malaszt**, vagy kegyelem.

1. Kegyelem, legtágabb értelemben, *minden olyan adomány, amellyel nem tartozott az adományozó.*

Ilyen értelemben kegyelem mindjárt az életünk, mert az Isten, az élet adója, nem tartozott azzal, hogy annyi milliárd lehető ember közül éppen nekünk adja meg a napsugarat és ezzel együtt a lehetőséget az örök üdvösséghez.

2. Még inkább kegyelem az Istennek minden olyan adománya az életünkben, *amelyet nem adott meg minden embernek.* Istenfélő családban születni, derék nevelők kezébe kerülni, jó emberekkel jönni összeköttetésbe, olyan események sodrába jutni, melyek szerencsésen visznek bennünket az örök élet révpartja felé — mindez nem érdemeinknek kijáró bér, mert hiszen azokat megelőzi, hanem az Istennek ingyenes adománya: kegyelem.

Mindezek *természetes* és *külső* kegyelmek. Természetesek, mert természetünk igényeit, lehetőségeit nem mulják felül. Hogy mindezeket megkaphassuk, nem kell egy magasabb világba ragadtatnunk.

Külső kegyelmek, mert – az élet kivételével – nem bennünk vannak, hanem rajtunk kívül álló körülmények.

3. *Külső, de nem természetes* kegyelme az Istennek a kinyilatkoztatás, és mindaz, ami vele összefügg: a szentírás, az egyház, minden kegyszereivel.

4. Végül vannak az Istennek *belső és természetfölötti kegyelmei*. Ilyenek: a megszentelő kegyelem és a segítő kegyelem.

a. *A megszentelő kegyelem* belső adomány: Istentől lelkünkben létesített valóság, amely azt szentté, széppé, Isten előtt kedvessé teszi. Kegyelem, mert nem jár ki természetünknek, semmiféle körülmények között. Épen ezért természetfölötti, nekünk, embereknek. De természetfölötti minden teremtménynek is: egy magasabb, egyenesen isteni rendbe ragad bennünket. Az isteni tanításnak megint végtelenül egyszerű szavai szerint Isten fogadott gyermekeivé és örököséivé tesz. (Róm. 8, 17). Ez a menyegzős ruha, amely szükséges és elégséges ahhoz, hogy a mennyei lakodalomba bemehessünk. (Mt. 22, 11).

b. *A segítőkegyelem* Istennek rendkívüli, muló mozditása bennünk: értelmünk megvilágosítása, hogy az üdvösségünkre szükséges jót megismerhessük, akaratunk megerősítése, hogy az üdvösségünkre szükséges, megismert jót megtehessük; Istennek természetfölötti indítása és velünk való közreműködése ez abból a célból, hogy a megszentelő kegyelmet megszerézhessük, növelhessük és megőrizhessük.

Az összes kegyelmek között a megszentelő kegyelem a cél, amelyért mind a többi van; a királyné, akinek minden szolgál. Azért, amikor a Boldogságos Szűz Máriának kegyelemmel teljességéről beszélünk, főleg erre vagyunk figyelemmel.

II. Nézzük tehát, hogy milyen értelemben mondhatjuk a Boldogságos Szűz Máriát az ő megszentelő **kegyelmében teljesnek**.

1. Nem lehet teljes olyan értelemben, mintha az ő lelkében levő megszentelő kegyelem *végtelen* volna; hi-

szen a megszentelő kegyelem is, akármilyen érthetetlen is legyen minden teremtettség előtt, mégis csak Isten alkotása, tehát teremtmény. Teremtmény pedig nem lehet végtelen.

2. Szűz Mária *nem* lehet kegyelemmel teljes olyan értelemben sem, hogy az ő lelkének megszentelő kegyelme *a lehető legnagyobb*. Mert a kegyelem véges lévén, még lehetne nála nagyobb is: hiszen minden véges lény-nél lehet még egy nagyobb.

3. Olyan értelemben sem a *legnagyobb*, mintha a legnagyobb volna azon kegyelmek között, amelyeket Isten tényleg valaha adott, vagy adnifog. Mert Krisztus Urunknak, mint embernek, a megszentelő kegyelme, amely emberi lelkében ragyog, természetesen felülmulja a Boldogságos Szűz Mária kegyelmét.

4. Hanem igenis *legnagyobb* a Boldogságos Szűz Mária kegyelme *Az Ur Jézusé után*, úgyhogy Isten senkinek másnak, semmiféle teremtménynek nagyobbát nem adott és adni nem fog. Tekintve az Istennek ezt az elhatározását, most már csakugyan nem is lehetséges, hogy valaki nagyobb kegyelmet kapjon.

A szentatyák és hittudósok tovább mennek és azt mondják, hogy a Boldogságos Szűz Máriának a kegyelme olyan nagy, hogy az összes teremtmények kegyelme együttvéve sem teszi ki azt. Talán a Szűz Máriáért rajongó jámbor lélek tulzásának lehetne ezt az állítást tartani. De mindjárt érthetővé válik, ha megszivleljük azt a magyarázatot, amelyet erről adott egy kiváló hittudós. Azt mondotta ugyanis, hogy a Boldogságos Szűz Máriának adott kegyelem *másfajta*, mint a többi teremtményeké; azért bármennyire is összegeznők azokat, sohasem adják azt ki, mint ahogyan bármennyire is halmoznók egymásra az élettelen hegyeket sohasem adnák ki a legparányibb élőlényt sem. – Az pedig természetes, hogy a Boldogságos Szűz Máriának a kegyelme másfajta, hiszen ő azt egyedülálló címen kapta: az istenanyaságért, amiben páratlan a világmindenségben.

III. Álljunk meg egy pillanatra és **gyönyörködjünk** ebben a páratlan kegyelemben. Szép a harmatcsepp, mikor a virág kelyhében reácsókolja csókját a napsugár, de szebb a virág, mert élet van benne. Szép a virág, mikor tudattalan és érzésnélküli életével szövögeti remekbe szirmait, de szebb a rajta sürgölődő méh, mert ismeret, ér-

zés, törekvés van benne. Szép a méh, amikor ösztönszerűen csodálatos szabályok szerint építi meg sejtjeit, de szebb az ember, mert esze van, amely megérti ezen szabályokat, és akarata, amely törekszik még kiválóbb alkotások felé. Szép ez ember nagy törekvéseivel, de mégis testvére az alantasabb, enyésző világnak; azért szebb az angyal, mert sokkal magasabb értelmét és akaratát nem veri béklyókba a hervadó test: egészen szellem és halhatatlan. Szép az angyal szellemi fenségével, de ha Isten megszentelő kegyelem nélkül hagyná, szebb volna nála egy megkeresztelt gyermek, mert Isten természetének részese. A gyermek pitymallat, a szent hajnal, a megszentelő kegyelemmel ékes angyal vakítóan sugárzó dél; de hogy mi Szűz Mária, arra szó nincsen. Hordjatok össze minden szépséget, ami volt, van és lesz, természetben és lélekben és tiszta szellemekben, mindezek fölött messze magasan ragyog Szűz Mária csillaga. Lehetnek az Istennek miriád teremtett szépségei, de anyja csak egy. És az az egy szebb kell, hogy legyen mindeneknél.

IV. Ennek a kegyelemnek paradicsomában **tartsunk most egy sétát.**

Az Isten a közönséges embereknek a megszentelő kegyelmet két uton adja meg: a *hét szentségnek* útján, és amikor az ember felindítja magában az Isten *tökéletes szeretetének* indulatát. Ha Szűz Mária a szentségek felvételében és a szeretet felindításában különb volt mindenkinél, akkor megértjük, hogy az ő kegyelme nagyobb is volt, mint bárkié.

1. De Szűz Mária nem vette fel a **szentségeket**. Nem vette fel a *keresztséget*, mert ez az eredeti bünt van hivatva eltörölni, ami nem volt meg Szűz Máriában. Nem vette fel a *bérmálást*, a megerősítés szentségét, mert Isten őt amugy is kezdettől megerősítette a kegyelmenben. Nem vette fel a *bűnbánat* szentségét, mert neki nem volt bűne. Nem vette fel a bűn maradványait eltörlő *utolsókenetet* sem, épen ezen oknál fogva. Nem vette fel az *egyházirendet*, mert nem volt férfi. Nem vette fel a *házasság szentségét*, mert szent József és Szűz Mária frigye szent volt ugyan, de még nem lehetett szentség. Szűz Mária tehát a hét szentség közül mindössze az **oltáriszentséget** vehette fel. És azt bizonyára fel is vette mindenkinél nagyobb buzgósággal, szent Fiának mennybemenetele után, azzal a nekünk megfoghatatlan

vágyódással és szeretettel, amelyel a legjobb anya a legjobb gyermekkel egyesülni kíván.

Mégis, ha a Boldogságos Szűz Mária nem is vette fel a hét szentséget, az ő megszentelő kegyelmének dicsőségére legyen mondva, az *már eleve sokkal különbségen és mértékben* tartalmazta mindazt, amit a hét szentség adhat az embernek. Vándoroljunk hát végig a hét szentségen:

I. A keresztség.

1. *Eltörli az áteredő bünt:* – Szűz Mária egy pillanatig sem volt áteredő bűben. A tisztán maradt tisztább, mint aki tisztává lett.

2 *Isten fogadott gyermekévé tesz.* Az örökbefogadó akaraton, és annak zálogán, a megszentelő kegyelmen nyugvó életközösséget létesít Isten és ember között. – Ennél az életközösségnél sokkal mélyebb az, amely Isten és Szűz Mária között van. Hiszen ő az Isten Anyja.

3. *A mennyország örökösévé tesz.* – Isten a mennyországát mindenekelőtt az édesanyjával osztja meg, mert képzelhető e erre méltóbb örökös Jézus Krisztus szent Anyjánál?

4. *Az egyház tagjává tesz.* – Szűz Mária különül tagja az egyháznak, mint szent Fián kívül bárki más, hiszen az ő testéből való az egyház feje, az Ur Jézus Krisztus.

II. A bérmálás.

1. *Megerősít hitünkben,* hogy azt nehéz körülmények között is valljuk. – A hitre nem lehet nehezebb körülmény, mint a Boldogságos Szűz Máriáé volt. Hinnie kellett, hogy az a gyermek, akinek törékeny teste az ő méhéből vétetett, az az örök Isten, és az a gyermek, akinek gyöngeségét az ő emberi karjai támogatják, az Isten, akinek kezei fönntartják a mindenséget. És ő hitt, nagy, boldog hittel: „Ime, mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék. (Lk. 1,48.)

2. *A bérmálás megerősít,* hogy hitünk szerint élünk, bármennyire nehéz körülmények is sujtanak le ránk. – Lehetett-e emberre nehezebb körülmény, mint anyának lenni és a fiának keresztje alatt állani? A kereszt

alatt állani és látva ártatlan és szent és szelid fiának keserves kinját, csufos halálát, és mégis azt mondani: Legyen meg a te akaratod. Az anya régen összeroppant volna, de a hívő, a hős — állta a kereszt alatt.

III. Az Oltáriszentség

orvossága a mi lezüllött testünknek, amely lehuzza magasbanéző értelmünket és jóra törő akaratunkat. Az át-eredő bűn miatt a test rossz alanya lett a mi lelkünknek.

Az oltáriszentség közelit Krisztusnak romlatlan, paradicsomi, átszellemült testéhez. Azért a belőle buzgó kegyelmeknek olyan hatásuk van, mintha a testet gyógyítanák meg, hogy legyen készséges szolgája a léleknek. Ne huzza le, hanem fogadja be készségesen:

1. *ad magasba néző értelmet*, amely az isteni dolgokban gyönyörködik,

2. *ad jórahajló akaratot*, amely az erényt óhajtja és könnyen, szeretettel gyakorolja.

Szűz Mária nagyobb közelségben volt az Ur Jézus testéhez és véréhez, mint amelyet az oltáriszentség adhat, és azért annak hatása is — nélküle is, — gyökeresebben megvolt benne. Ő minden embernél és angyalnál szive-
sebben foglalkozott az istenes dolgokkal, hiszen gyerme-
kében találta meg az Istent. És akarata is jobban hajlott a jóra, mint bárkié, mert akit Fiának becsületéért vétek nélkül alkotott az Isten, abból a bűn gyökerét, a rossz hajlamot is ki kellett gyomlálnia.

IV. Bűnbánat

nem lehetett Szűz Máriában, hiszen bűne sem volt soha. A csunya mult, amit a bűnbánat feltételez, nem volt meg nála, de ami tiszta, szép, fölemelő, megváltó elem van a bűnbánatban, megvolt Szűz Máriában is, olyan fokban, hogy ebben csak az Ur Jézus multa őt felül. Sőt bizonyos értelemben a bűnbánat szégyene, a büntudat is megvolt benne — mihelyettünk. Gondoljuk csak meg, hogy az Ur Jézus volt az Isten Báránya, a bűnbak, aki magára veszi az emberiség bűneit. Ezekért a bűnökért ugy kellett neki szégyenkeznie, bánkódnia, bocsánatot kérni, elégtételt adni, mintha azok a saját bűnei lettek volna. Ez az a csodálatraméltó, titokzatos megváltói munka, amelyhez Szűz Máriának is köze volt, mert nemcsak a bűnünkért feláldozott test vétetett az ő véreből, hanem a megváltás

művét kívánó akaratból is ki kellett vennie a részét, amikor mondotta: „Legyen nekem a te igéd szerint.“ (Lk. 1, 38.) Amikor a Mater dolorosa gyászt öltött, nemcsak a Fiát siratta, hanem értünk is vezekelt.

V. Az utolsó kenet

eltünteti a *bűnt*, ha még van, azután a *bűnnek maradványait*: a bűnért járó ideigtartó *büntetésnek* legalább egy részét, és a bűnből eredő *gyengeséget*, mikor ad erőt a végső kísértésekben a győzelemhez, és eltünteti a bűnből eredő *gyávaságot* is, mert ad bátorságot, megnyugvást az Isten akaratában, békét. Ugy is mondhatnók, hogy az utolsó kenet a mennyország kapujába helyez, hogy onnan könnyen bevihesseenek az angyalok.

Szüz Mária nem vehette fel ez utolsó kenetet, de neki nem is volt reá szüksége. Ő ugyanis a mennyország kapujában állott, hiszen Isten a mennyország ajtajává tette. Neki nem árthatott semmi kísértés, mert az Isten bűn nélkül akarta látni életét. Neki legkevésbé árthatott az a kísértés, mely zugolódásra készít az Isten akarata ellen. Hiszen neki csak jót akart az Isten. A földön a megváltás kapujának tette meg. A másvilágon tehát a mennyország kapujának kell lennie, mert ez ugyanegy kapu két más oldalról nézve: a földről nézve megváltás, az égből nézve mennyország.

VI. Az egyházi rend

csak férfiaktól vehető fel érvényesen. De Szüz Mária nélküle is papi, sőt püspöki volt.

Papi volt abban a mélységes értelemben, mert papot szült. Ő volt az egyetlen anya, aki papot hozott a világra. Minden más papi anya közönséges gyermeket szül, aki csak később lesz pap a szentelés által. Az Ur Jézusnak papi szentsége, hatalma megvolt öröktől fogva az istenségében. Mégsem volt pap, mert a papság emberi méltóság. Az Istennek emberré kellett lennie, hogy pappá legyen. Bizonyos, hogy az Ur Jézusnak emberi lelkében volt meg az a kegyelem, illetőleg a vele kapcsolatos jeleg és hatalom, mely őt pappá tette. De testen kívül Isten nem teremthet emberi lelket. Azért a testnek is közre kellett működnie abban, hogy az Ur Jézusnak emberi lelke és annak ékességei Isten kezéből kerüljenek ki.

Ezért mondhatjuk, hogy Szűz Mária *püspöki*, mert részt vesz Jézus Krisztus pappá-, püspökké levésének, szentelésének művében. Azzal, hogy testét adja, emberré és pappá teszi.

Azonfelül a papság *hatalmában* is kiválóbb része van Szűz Máriának, mint bármely papnak. Valóban, a papság hatalmat ad:

1. *Krisztus valóságos teste fölött*, hogy a pap a kenyeret és bort Krisztus valóságos testévé változtassa. — Krisztus valóságos testét pedig először a Boldogságos Szűz adta a világnak. Minden átváltoztatás csak újra megjelenítése ennek az első testnek.

2. A papság hatalmat ad még Krisztus *titokzatos teste*, vagyis az egyház fölött. Ezt az egyházat van hivatva a pap megszentelni és üdvösségre kormányozni. — A megszentelés és üdvözítés munkájában jóval nagyobb szerepe van Szűz Máriának, mint az összes papoknak együttvéve, mert eltekintve attól, hogy ő adta a világnak minden kegyelmek forrását, a Megváltót, a hívők egyetemesnek mondható hite szerint ma is ő eszközöl ki minden kegyelmet, amely bármely uton — a papok útján, vagy más uton — az emberek lelkéhez jut.

VII. Házasság

volt Szűz Mária és Szent József között, szent és törvényes, de nem volt szentség. Ebben a tiszta, szüzi frigyen benne volt mégis a házasság szentségének minden kiváltsága, fokozott mértékben.

1. A házasság hűséges és szerető *együttélés*. Itt a hűségnek legfőbb biztosítéka az Istentől sugallt és fönn-tartott kölcsönös szüzesség volt. A szeretetnek kapcsa pedig az isteni gyermek, az örök szeretet.

2. A házasság *gyermek-nevelés* Istennek. — Itt jobban megvolt ez, mint bárhol másutt lehetett, mert a Gyermek, akit neveltek, lényegileg és megváltoztathatlanul az Istennek Gyermeké volt.

A paradicsomban négy folyó volt. A földi anyaszentegyházban, hét titokzatos forrás van, a hét szentség. Amint a most mondottakból is láthatjuk, nemcsak megszentelő kegyelem fakad belőlük, hanem segítő kegyelmek is, lelki hatalmak, jelleg, jogok és kötelességek, maradandó lelki bélyeg is némelyikben. De mindezek a meg-

szentelő kegyelemért vannak, ez a kutfejük, ez a gyökereük. Mindezek az egyes szentségek megszentelő kegyelmének köteles kísérete.

A közönséges ember a neki szükséges kegyelmet több forrásból kénytelen meritgetni, míg Szűz Mária egyetlen, ki nem apadó forrás-kutban talál meg mindent. Ez a kut az ő malasztal teljessége.

V. Aki a hét szentség forrásait el nem érheti, szerezhethet üdvösségre szükséges kegyelmet rövidebb, de egyben jóval nehezebb uton is: az **Isten tökéletes szeretetének** indulatával.

Istent tökéletesen szeretni annyit jelent, mint őt szeretni, nem csupán azért, mert jót tett, hanem ettől függetlenül is: azért, mert ő jó. Ez a szeretet (amely a bűnös embernél okvetlenül bünbánattal jár), eltörli a bűnök sokaságát (I. Pét. 4, 8). Aki megteszi üdvösségére, amit tud, legyen az pogány, eretnek, vagy szentséget felvenni nem tudó katolikus, annak Isten megadja a segítőkegyelmet arra, hogy felindítsa magában a megszentelő kegyelmet meghozó tökéletes szeretet indulatát. Az üdvösség szükölködőinek eme végső menedéke kiváló mértékben volt meg a bűnösök menedékénél, Szűz Máriánál.

Isten szeretetében nem lehetett teremtmény tökéletesebb Szűz Máriánál. A szeretetet a közelség szüli. Az Ur Jézus után, aki az istenséget személyében hordozta, legközelebb állott Istenhez Szűz Mária, aki anyja volt az Istennek, mint embernek. De mert az Isten és az ember a megtestesült Istenben egy személy, azért az anya, mikor gyermekét szerette, Istenét találta meg benne; és a teremtmény, mikor Istenét kívánta szeretni, gyermekét találta meg benne.

A két legnagyobb közelségből fakadó két legnagyobb szeretet: a szülői és gyermeki szeretet még sohasem volt azonossá téve. Ehhez az Istennek kiváló nagy csodája kellett, amelyet Máriában tett meg, hogy ezuton is legyen malasztal teljes.

Szent Bernátnak van egy megszivlelendő intelme a paphoz. Legyen a pap — ugymond — medence és nem csatorna. A csatorna a vizét mind átbocsájtja, mind másnak adja és maga üres marad. Ellenben a medence előbb maga megtelik és csak a fölöslegét önti ki másnak. A pap is teljék meg előbb maga kegyelemmel, mielőtt másnak közvetitené a kegyelmet. Es hozzátehetjük: Nem kell

attól félni, hogy így kevesebb jut másnak. Mert a kegyelmet a pap nem a magáéból adja, hanem az Istenéből. Az Isten pedig szivesebben ad továbbítás végett annak a papnak, akinek már magának is van: „Akinek van, adatik neki és bővelkedni fog.“ (Lk. 8, 18).

Ilyen áldott medence Szűz Mária. Ő előbb maga malasztal teljes, mindenkinél inkább. De aztán ő többet is ad mindenkinél. Mert ő eszközöl ki minden kegyelmet. Az Ur Jézus termi a kegyelmeket, mikor megváltói munkájával kiérdemli azokat Istentől, de a Boldogságos Szűz Mária rázza a lelkek kosarába. Ezt a kedvtelést megadta neki az Isten, mert Isten után ő is úgy szeretett minket, hogy egyszülött Fiát adta érettünk. Így lesz őróla is igaz: „Mi mindnyájan az ő bőségéből vettünk és pedig malasztért malasztot.“ (Jn. 1, 16).

X.

AZ ÜDVÖZLÉGY MÁRIA.

Most sorban a három legelterjedtebb Szüz Mária-imádságról fogunk elmélkedni; ezek: az Üdvözlégy, az Urangyala és a Rózsafüzér. Ez utóbbi kettőnek is a lelke az Üdvözlégy.

A Miatyánk után semmi más imádság nem hangzott annyit e siralom völgyében; semmi más imádság nem keltett olyan nagy és olyan édes visszhangot az emberi szivekben, mint az Üdvözlégy Mária.

I. Elterjedettségére hadd vessünk egy futó pillantást:

Imádkozzuk reggel, délben és este, amikor megkondul a harang az Urangyalára.

Imádkozzuk minden reggel a templomban a csendes mise után, XIII. Leó pápa parancsából.

Imádkozzuk, szüntelenül, amikor a rózsafüzért mondjuk el.

Imádkozzuk, valamennyi Mária-ájtatosságon.

Imádkozzuk minden litánia végén, szóljon az bár az Ur Jézus szentséges nevéről, szentséges Szivéről, vagy a Mindenszentekről. Imádkozzuk mikor az Oltáriszentséget imádjuk.

Imádkozzuk csaknem minden Miatyánk után. Magunk-

ban nem tudunk elmondani egy Miatyánkot, hogy mindjárt utána ne mondanánk az Üdvözlégyet is. De az egyház hivatalos szertartásaiban is legtöbb helyen felhangzik már az Üdvözlégy a Miatyánk után. Így a keresztség szertartásánál, az utolsó kenet feladásánál, a temetésnél, a Liberánál.

Imádkozzuk egyszóval életünkben: most, — és halálunk óráján.

És ki csodálkoznék azon, hogy az Üdvözlégy mindenütt ott van lelki életünkben, mint testi életünkben a víz, a levegő, a napsugár?

II. Mert mi nekünk az Üdvözlégy?

Nekünk az Üdvözlégy az első napsugár az ősi bűnnek többezeréves tele után.

Nekünk ez az első jóhir, mely az égből ered.

Nekünk ez az első rügy, Jessze vesszején, és az első bimbó, az ő gyökeréből.

Nekünk ez az első angyal, aki átlépi az ujszövetség küszöbét.

Nekünk ez az isteni ígéretek teljesevése.

Nekünk ez az alázatosság felmagasztalása.

Nekünk ez a szüzesség és anyaság szent szövetsége.

Nekünk ez az imádság tömjénfüstje és a tisztaság liliuma.

Nekünk ez az imádságos magány megszentelése.

Nekünk ez az ember értékének kinyilatkoztatása, mert angyal jó hozzá, és Isten születik tőle és hal meg érte.

Nekünk ez az engedelmisség és az áldozat legszebb példája.

Nekünk ez örömeink oka.

Nekünk ez: Isten lakozása velünk: az Ur van teveled.

Nekünk ez a legkönnyebb imádság.

Nekünk ez új kedv az életre.

Nekünk ez a legszebb kép, amelyet nem győzünk eleget festeni festékekkel, márvánnyal, arannyal, lélekkel.

Nekünk ez az utravaló az életre.

Nekünk ez bizalom és remény.

Nekünk a Miatyánk után ez az utunk az Istenhez.

III. De **szabad-e** nekünk Üdvözlégyet imádkozni, amikor annyi keresztény néma marad erre az imádságra? Ki tanított bennünket erre az imádságra, hogy ajkunkra

merjük azt venni, és tisztelni vele valakit, aki nem Isten. Nemde, csak az Isten az, akihez imádkozni szabad?

Igen, *imádni* csak az Istent szabad. Csak őt szabad legfőbb lénynek tartani. De nem minden imádság imádás. Van imádság, amely csak köszöntés, üdvözlés, tisztelet. Ilyen az Üdvözlés is. Benne Szűz Máriát nem mondjuk legfőbb lénynek, Istennek, hanem csak köszöntjük, tiszteljük, előtte hódolunk Istennel való kapcsolatáért.

Kérni is, legfelső fokon, csak Istentől lehet. Minden javaknak végső forrása ő. De kérni, nem mint forrástól, hanem mint közvetítőtől, mint kieszközlőtől, azt lehet más-tól is Istentől kívül, akinek az Isten közvetítését meghallgatja. És így kérjük az Üdvözlésben Szűz Máriát is: „Imádkozzál érettünk, bűnösökért . . .“

Csak az a kérdés, lehet-e valakinek Istennel olyan kapcsolata, amelyért őt imádsággal tisztelni szabad és tőle mint kieszközlőtől valamit kérni lehet?

1. Szűz Máriát *szabad így tisztelni*. Ezért felel az angyal, még helyesebben az Isten maga.

Az angyal mondotta el legelőször az Üdvözlésnek első részét, amelyben a tisztelet, a magasztalás, a hódolat van. „Üdvözlés, Mária, malasztal teljes, az Ur van teveled, áldott vagy te az asszonyok között.“

„Üdvözlés“ – azaz légy megtisztelve,

„Malasztal teljes“ – ime, megtisztelt téged az Isten, mert felékesített kegyelmekkel, úgy mint senkit még soha. Ime, a tisztelet címe.

„Az Ur van teveled“ – te már nem vagy egyedül, nem maradsz alacsony emberi sorsban, hanem veled együtt van az Isten. Veled van, előbb kegyelmeivel, amelyekkel felékesített, hogy hajléka lehess a megtestesülendő Igének; majd veled van személyesen, mert emberi teste magzatja a te méhednek olyan egy veled, mint a gyümölcs a fával, amely érleli.

„Áldott vagy te az asszonyok között“ – ilyen kiváltságot csak asszonynak adhat az Isten, és te vagy az egyetlen az összesek között. Azért jár neked hódolat minden teremtménytől, mert minden teremtmény Urának anyja vagy.

Az angyal ismerte Istennek szándékait. Amit mi homályos hittel tudunk csak megfogni, azt az angyal világos látással tudja az égből. Ha tehát ő elmondhatta Szűz

Máriának az Üdvözlégyet, legyünk nyugodtak, hogy mi sem tévedünk, ha utána megyünk.

Az angyal fönségben, lényének dicsőségében mondhatatlanul magasan áll az ember fölött. És mégis ez a magasztos angyal hódol a Boldogságos Szüz előtt. Akkor nekünk, szegény embereknek, nem kell attól tartanunk, hogy méltatlanul alázzuk meg magunkat, vagy tulontul felmagasztaljuk Szüz Máriát, mikor az angyal után elmondjuk az Üdvözlégyet neki.

De az angyal nem is a maga nevében köszöntötte Szüz Máriát csupán. A köszöntés nem az ő találmánya volt. Ő csak követségben járt. Az, aki az üdvözlégyet küldi, *maga az Isten*. Az Üdvözlégy tehát az Istennek szava, az Istennek első köszöntése ahhoz, akit ezután örökké tisztelni fog, mint édesanyját. Ez is, mint a Miatyánk, az Ur imádsága; és ha az urnak szabad Szüz Máriát így tisztelni, akkor szabad lesz az a szolgának is.

2. Szüz Máriától *kérni is szabad*, amint az az Üdvözlégyben történik. Ezért felel az egyház. Mert az Üdvözlégynek második részét az egyház adta hozzá az angyali üdvözléhez. Az egyház mondja régidők óta: „És áldott a te méhednek gyümölcse, Jézus. Asszonyunk, Szüz Mária, Istennek szent Anyja, imádkozzál érettünk, bünösökért, most és halálunk óráján. Amen.“

Ez a toldás benne van már jórészt az angyali üdvözlésben, és annak folytatásában, az istenanyaság világos megmagyarázásában. Benne van az angyal üzenetében, hogy az Ur Jézus Szüz Mária méhének gyümölcse; benne van, hogy Szüz Mária Istennek anyja és következésképpen a mi „asszonyunk“, vagyis urnőnk.

Csak egy új elem van benne az egyház betoldásában: a kérés, hogy a Boldogságos Szüz Mária imádkozzék érettünk, bünösökért.

Az egyszerű keresztény lélek sohasem kételkedett abban, hogy Szüz Mária imádkozhat értünk, bünösökért; hogy Isten adja meg nekünk a megtérés kegyelmét. Hiszen ehhez csak öt kellék szükséges, amelyeknek mindenike bőségesen megvan. Kell hozzá: 1. hogy Szüz Mária ma is éljen, 2. összeköttetés a földdel, hogy meghallja a mi könyörgésünket, 3. szeretet Szüz Máriában, hogy részvétellel legyen irántunk és könyörögjön értünk, 4. összeköttetés az Istennel, hogy a jó Istenhez beszélni tudjon, 5. sze-

retet a jó Istenben, hogy ezt a kérést meghallgassa. — Ezek a feltételek mind bőségesen megvannak.

1. *Szüz Mária él*, — különben hogyan mondhatná őt boldognak minden nemzedék?

2. *Szüz Mária összeköttetésben áll a földdel*, meghallja sóhajtásinkat — különben hogyan lenne ő malasztal teljes, ha ezt a kegyelmet sem adná meg neki az Isten, hogy megértse gyermekeinek szavát?

3. *Szüz Máriában van szeretet*, hogy megszánjon minket és kész legyen tolmácsolni a mi kérésünket — különben hogyan lenne vele az Ur, aki maga a szeretet?

4. *Szüz Mária tud beszélni az Istenhez* — különben hogyan volna ő áldott az asszonyok között, ha Fiához beszélni nem tudna?

5. *Istenben van szeretet*, hogy ezt a kérést meghallgassa — különben miért lett volna testté az Isten Igéje?

IV. De talán mégis meg nem engedett **tulzásba** megyünk az Üdvözléggel? Talán mégis tulzásba megy, aki minden Miatyánk után Üdvözlégyet imádkozik, mert úgy tűnik fel, mintha egyenlő rangba állítaná a két imádságot; mintha egyenlő mértékben várna segítséget Istentől és Szüz Máriától. Aki pedig épenséggel több Üdvözlégyet imádkozik, mint Miatyánkot, az helyettesíteni látszik az Istent a teremtménnyel. Ugy hat ez, mintha valaki letaszította volna trónjáról az Istent és odahelyezte volna Szüz Máriát. Ugy tűnik fel, mintha a tulzott anyatisztelet mellett elvesztettük volna az Istent, aki Atyánk nekünk és neki. Nem áll-e közel a bálványimádáshoz, ha egész vallási életünk: imádságunk, hódolatunk, kérésünk, hálaadásunk egy teremtmény körül forog, és gondolatunk alig emelkedik az Istenhez, szivünk pedig épen hideg marad iránta? Nem tévesztjük így össze a közbenjárót az adományok forrásával, az utat a céllal?

Ezek a sötét gondolatok merülhetnek fel annak a lelkében, aki hallja az Üdvözlégyet zengeni a Miatyánk után, vagy épen a Miatyánk helyett. — De ezek a gondolatok csak azokat tarthatják fogva, akik nem imádkoztak még Üdvözlégyet. Azok félnek az Üdvözlégy tulzásaitól, akik nem adták meg az Üdvözlégynek a maguk imádságos életében még azt a helyet sem, amelyet — mint láttuk — biztosan megérdemel. Azok féltik olyan

nagyon az Atya elvesztését, akik régen elvesztették már az anyát.

Mert az Üdvözlégység nem ellensége a Miatyánknak, hanem annak prófétája. A Miatyánk Ura küldte ki az Üdvözlégységet az égből, hogy legyen kulcs a Miatyánk mélyebb megértéséhez, evangéliumi gyertya annak megvilágítására, adalék annak bizonyítására, gyakorlati alkalmazás annak elméletére. Az Üdvözlégység a Miatyánk Istentől épített folytatatása és betetőzése. A Miatyánk az Üdvözlégységben éri el tökéletes értelmét; itt teszi meg teljes hatását. Menjünk csak végig a Miatyánkon, és meggyőződünk erről:

„Miatyánk, Isten“ – kezdjük az Ur imádságát. Az „Ur“ imádságát? Jó szó ez: csak az *Ur* imádsága, csak az Urhoz való imádság lehetett ez az Üdvözlégység előtt. Miben volt nekünk Atyánk az Isten az Üdvözlégység előtt? Atyánk volt abban, hogy ő alkotott minket. Teremtett, fenntart és gondviselésével kormányoz. Függsünk tőle, mint a fazekastól az ő műve (Róm. 9, 11). Ezt a viszonyt is lehet atyaságnak nevezni, de nem a szónak szivbeli meleg értelmében. Azért Istennek az ember nyelvében az ószövetségben nem is Atya volt a neve, hanem Ur. Meglepő ujdonság volt, hogy Krisztus Urunk az ujszövetségben Atyának kívánja szólítani az Istent. Miért? Az Üdvözlégységért! Mert az Üdvözlégység magyarázza meg nekünk, hogy most új atyaságba került velünk az Isten, háromszorosan is. Először, mert az ő egyszülött Fia a mi vérszerinti testvérünk lett: test a mi testünkből és vér a mi vérünkből. Másodszor, mert ennek a megtestesülésnek célja volt, hogy Isten visszaadja nekünk a megszentelő kegyelmet. Ez a megérthetetlen, felséges isteni adomány pedig valami titokzatos módon, amely felülhalad minden teremtett értelmet, Isten természetének részeseivé (II. Pét. 1, 4). Isten fiaivá, az Istennek örököséivé, Krisztusnak örökös-társaivá tesz (Róm. 8, 17). – Harmadszor éppen ezzel mutatta meg Isten hozzánk való egészen érthetetlenül nagy, tökéletes, forró, áldozatos, tehát atyai szeretetét. Az Üdvözlégység hozza meg nekünk a jóhírt, az ujszövetség boldogságát, hogy az Isten, az ószövetség nagy Ura, Atyánk lett a *természetben*, a *kegyelemben*, és a *szeretetben*.

„Ki vagy a mennyekben“ – Istennek mennyei felséges uralkodását is az Üdvözlégység nyilatkoztatja ki nekünk.

A bennünket környező teremtmények, még a magas égen ragyogó csillagokat sem véve ki, nem adnak nekünk felvilágosítást az Isten lakóhelyéről és annak dicsőségéről. De ime, leszáll egy angyal, elmondani az Üdvözlégyet, és mi egyszerre bepillantunk az Isten lakóhelyére: szellem az Isten és szellemek Ura, értelmes, fényességes és dicsőséges. Nem ez a sár minden, hanem van szellemi világ is, ahonnan igazgatják a mi sorsunkat. A mindentudásnak, a mindenhatóságnak, de egyben — ezt mondja az Üdvözlégy — a mérhetetlen jóságnak is székhelye, trónja. Csak egyszer nyílik meg, egy pillanatra a menny, és angyal száll le belőle és Isten ölt testet, és megváltozik a föld színe. Isten, igaz, megközelíthetetlen fényben lakik (I. Tim. 6, 16), de mégis van valami, ami ámuló lelkünknek egy sejtést ad a mennyekről, és ez az Üdvözlégy!

„Szenteltessék meg a te neved“ — imádkozzuk tovább. Mi lehetett eddig ok arra, hogy az Isten nevét megszenteljük, azaz tiszteljük, szeressük, áldjuk, magasztaljuk? A teremtés, hogy életet adott nekünk, a fenntartás, hogy táplál bennünket. A zsidók hozzátehették az Istennek különösen kedvező gondviselését: hogy megáldotta atyáikat, hogy kivezette őket az egyiptomiak rablásából, hogy fakasztott nekik forrást a pusztában, manna-t adott az éhezőknek az égből, hogy tejjel-mézzel folyó Kánaánt adott nekik országnak. A jobbak áldhatták Istent a prófétákért, akiket elküldött Izrael fiaihoz fenntartani köztük az egy Isten hitét. Az írástudóknak eszükbe juthatott az Istennek ősi jótette, mikor paradicsomot adott az embereknek. Ha tudta volna valaki, Isten legnagyobb jótéteményének mondotta volna a megszentelő kegyelmet, amellyel Isten felékesítette ősszüleinket.

De mik mindezek az üdvözlégyben kinyilatkoztatott jótéteményekkel szemben?! — Itt nem teremt bennünket az Isten, hanem belőlünk vesz testet. Itt nem manna-t ad nekünk az égből táplálkozásunkra, hanem valóban égből leszállt kenyeret: az ő testét. (Jn. 6.) Itt nem prófétát küld oktatásunkra, hanem az ő Fiát. Itt nem paradicsomot ad, hanem mennyországot. Itt nem csak kegyelmet ad, hanem Fiának életét is adja a kegyelemért. Most, hogy az Üdvözlégyet elimádkoztuk, most van igazán okunk arra, hogy Isten nevét mindörökre áldva megszenteljük!

„Jöjjön el a te országod.“ – Hogyan is várták a zsidók az Isten országának eljövetelét? Földi világuralmat alkotó Messiást vártak. Embert csupán, de aki a világ ura lesz, telve hatalommal, dicsőséggel, gazdagsággal. Milyen istenországát várták a nem-zsidók? Talán a regebeli aranykor visszaállítását: Istennek barátságos köztünk-lakozását; vele bölcseséget, békét, bőséget.

Az Üdvözlégy után egészen másképpen látjuk Istennek országát – ezerszer szebbnek mindezekenél. Az Isten országát meghozó Megváltó nem volt csupán ember, mint a zsidók hitték, és nem volt csupán Isten, mint a pogányok gondolták. Nem volt csupán ember, azért az Isten országa nem étel és nem ital, hanem igazság, béke és öröm a Szentlélekben. (Róm. 14,17.) Es nem is volt csupán Isten, hogy nagyobb bizalommal emelkedjünk fel hozzá, miután leszállt hozzánk nyomoruságunkba. „Mert nem olyan főpapunk van, aki nem tudna részvétellel lenni gyöngeségeink iránt, hanem olyan aki mindenben hasonlóképpen kísértést szenvedett, a bűnt kivéve. Járujünk azért bizalommal a kegyelem trónja elé, hogy irgalmasságot nyerjünk és kegyelmet találjunk alkalmas időben való segítségre.“ (Zsid. 4,15–16.) Az Isten emberré lett, emberi természetével, hogy az embert Istenné tegye, isteni kegyelmével.

„Legyen meg a te akaratod, miképpen mennyben, azonképpen itt a földön is.“ – Az Üdvözlégyben szereplő angyal a bizonyosága annak, hogy Istennek akarata mennyire teljesedik a mennyben, ahol a boldog szellemek is engedelmeskednek neki; és ugyancsak az angyal hirdeti, hogy milyen nagy és felemelő dolgokat hoz nekünk az Isten akarata a földön. Azért ha eddig csak Isten villámain volt okunk várni Isten akaratától az égből, az Üdvözlégy most megtanít arra, hogy kívánjuk az Isten akaratát teljesedni a földön.

„Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.“ — Ez az imádság zengett legtöbbször a pogányok templomaiban, a zsidók zsoltáraiban, mert a kenyér volt a legkézenfekvőbb kapocs, amely összekötötte mindenkor a földet az éggel. Énekelték ezer éveken át, ezer nyelven, ezerféle bizalommal. De soha olyan bizalommal nem kérhették az Istent a mindennapi kenyérért, mint most, mikor annak a földi mindennapi kenyérnek fogyasztói közé került a kenyeretadó Istennek kedves kicsi Fia. Az Üdvöz-

légy tanít meg arra, hogy mostantól kezdve, mikor nekünk kérünk, neki is kérünk, és tudjuk, hogy neki nem tagadhatja meg az Atya.

És bocsásd meg nekünk a mi vétkeinket, miképen mi is megbocsájtunk az ellenünk vétkezőknek.“ – Mintha ennek a kérésnek eddig, az Üdvözlégy előtt, nem is lett volna értelme, hiszen most van az alkalmas idő: most szól hozzánk az intés: „Tartsatok bünbánatot, mert érkezett hozzátok az Isten országa“ (Mt. 3, 2). – És sohasem lehet az ember sem olyan hajlamos arra, hogy megbocsásson az ellene vétkezőknek, mint most, mikor látja, hogy az Isten, csak hogy megbocsásson, a szolga alakját vette fel, hogy rab-ruhában vezekeljen értünk.

„És ne vigy minket a kísértésbe“. – Igen, ne vigyen bennünket Isten olyan kísértésbe, amelyben, látja, hogy elesnénk. Intsen, óvjon, tartson vissza minket. Mindenáron őrizze meg büntől a lelkünket. Mert csak most értjük, az Üdvözlégy után, hogy mibe került Istennek a mi bününk.

És szabadíts meg a gonosztól.“ – Szabadíts meg minden testi-lelki bajtól. A pogányok úgy hitték, hogy a boldog istenek nem érezhetnek részvétet az emberek bajai iránt. De az Üdvözlégy megtanított arra, hogy az Isten emberré lévén kóstolni kívánta a mi nyomoruságunkat, hogy emberi szívével is érezze a részvétet irántunk. Ezóta nagyobb bizalommal kérjük az Istent, különösen, mivel nemcsak magunknak kérünk szabadulást a rossztól, hanem amikor könyörgünk, hogy „minket“ óvjon meg az Isten, ebben mostantól fogva benne van az ő kicsi Fia is, akinek minden lépését atyai áldással vigyázza.

„Amen“. Ugy van. Ugy legyen. Ugy maradjon. Ugy van tehát, hogy az Üdvözlégy ad csak tökéletes értelmet a Miatyánknak. Azért mi inkább azon csodálkozunk, hogyan lehet, hogyan szabad ma, az ujszövetségben, Miatyánkot imádkozni Üdvözlégy nélkül.

Végére értünk. Ha a mi okoskodásunkat valaki meg nem értené; ha még mindig megtiltaná a mi szívünknek, hogy vele született keresztény ösztönével fiui gyöngédséggel tisztelje az Istennek Anyját, akkor szólaljon meg az Üdvözlégy mellett maga az Isten.

Csodát művelni, kétségtelenül, csak az Isten tud. Isten pedig csodákat művelt az Üdvözlégy kedvéért. Csodákat megkérgezedett szívek belsejében; csodákat gyó-

gyithatatlan testekben; csodákat világot meghódító mozgalmakban.

Egyet mégis megengedünk: Az Üdvözlégyet csak egy teremtményhez, csak egy asszonyhoz imádkozzuk. De ez az asszony anya. És mi nem tehetünk arról, ha a jó Isten az ő hatalmának, bölcsességének és jóságának legnagyobb csodáit ezen anya köré szőtte koszoruba; mi nem tehetünk arról hogy őt állította ujszövetségi ki nyilatkoztatásának középpontjába; mi arról sem tehetünk, hogy az Isten maga mondatta el az első Üdvözlégyet.

De mert megtette, mondanunk kell mély hódolattal:
– Üdvözlégy Mária!

XI.

AZ URANGYALA

A Boldogságos Szüz Máriának életéből talán egyetlenegy mozzanatot sem örökítettek meg a művészek annyiszor és annyi nagy szeretettel, mint az angyal megjelenését a názáreti kis házban. De sem a vászon, sem a márvány, sem az arany, amiből kidolgozták a názáreti jelenetet, nem adott annak annyi dicsőséget, mint a harangok, amelyek mindennap háromszor szárnyukra veszik az angyal üdvözlését és viszik . . . viszik hegyeken és völgyeken által, minden házba és minden szivbe. De a halott harang sem tud neki annyi dicsősséget adni, mint mikor visszhangja kél az élő emberi ajkakon, a palotákban ugy, mint a kunyhókban. Ám az emberi ajkak zengő zsoltáránál is nagyobb dicsőséget ad ennek az áldott eseménynek az, hogy újra életre ébred emberi szivekben; hogy ott legszebb érzelmeink szineivel fessük meg a képet, és ékesítsük fel vele, mint oltárképpel, szivünknek szentélyét.

Értjük, hogy az *Urangyaláról* akarunk elmélkedni. Mondjuk el röviden a történetét, azután a jelentőségét.

I. Az Urangyala imádságának rövid a **története**: A középkorban már a XIII. században szokásban volt az esti harangszó. Ezzel jelt adtak a hiveknek, hogy a napi munka elvégeztetett; immár ideje van az esti imádságnak,

amely után befödik a tűzhelyeken a parazsat, és mindenki szépen nyugovóra tér.

A XIV. században szokássá lesz, hogy a hivek az esti harangszóra három Üdvözlégyet mondanak el. A pápák dicsérik ezt a szokást, ajánlják és bucsukkal tüntetik ki. — Az esti harangszó mellett reggel is kezdenek harangozni, hogy jelezzék a felkelés, a reggeli imádság, a munkakezdet idejét. A reggeli harangszó Magyarországon kezdődött és nemsokára meghódította a világot. Innen veszi kezdetét a déli harangszó is.

A XV. században III. Callistus pápa elrendeli, hogy az egész földkerekségen délben harangozni kell, hogy a Magyarországon a törökök ellen küzdő keresztényeknek adjon az Isten győzelmet.

A XVI. század óta mindahárom harangszóra az Urangyalát imádkozzuk. — Mivel a hajnal, a dél és az alkony 24 óra alatt utazza körül a földgömböt, gyönyörű elgondolni, hogy a napnak minden idejében szólnak valahol az Urangyalára hívó harangok. Gyönyörű elgondolni, hogy a Szüzanyának égi képe előtt állandóan, kiapadhatatlanul ég az örökmécses — emberi, imádkozó szivekből. Boldogok az angyalok, mert nézhetik az égből az Urangyala imádságnak földünket felövező szépségét; de boldogok vagyunk mi emberek is, akik élvezhetjük az Urangyalának áldásait itt a földön.

II. Az Urangyala **jelentőségét** nem lehet emberi szóval elmondani. Mi is lenne, ha nekünk Urangyala-imádságunk nem lenne?

Az Urangyala mindenkinek áldás, de leginkább áldás a munkásoknak és a betegeknek. A harang szavával beszürodünk ennek a két szánandó ember-osztálynak lakásába, beletekintünk a szivükbe, hogy megértsük, mekkora jótétemény nekik, szegényeknek, ez az imádság. És akkor tudni fogjuk azt is, hogy micsoda ez az imádság édes mindnyájunknak. Hiszen ahányan vagyunk, valamilyen formában mindnyájan huzzuk a munka igáját és hordozzuk a szenvedésnek terhét.

Az Urangyala jelentkezik életünkben reggel, délben és este.

1. **Reggel** a munkást a gyárak gongja, a műhelyek szirénája szokta ébreszteni. Mit érez az édes álomból megébredt munkás, mikor meghallja ezeket a hangokat,

amelyek emlékeztetik arra, hogy magára kell vennie megint az igát, és előtte áll egy napnak robotos feladata? A gong, a sziréna a kérlelhetetlen kapitalizmus harangjai. Mit is zugnak ezek? Mi csendül ki belőlük? Mit hall a munkás füle? Mit érez a lelke? — „Igába, igába“ — zugja a kolomp. „Gyorsan, gyorsan“ zengi a gong.

A beteget is felkelti, vagy sokszor ébren tartja a szenvedés. Az ő hajnali harangja a láz, a szivverés, a nyilalás, a fejugás, a velejébe hasító fájdalom. Milyen keserves tudni, hogy ismét előtte áll egy kinnal, gyötrellemmel, unalommal, undorral teli nap.

A munkásnak a kényszerű tevékenység, a betegnek a kényszerű tétlenség fáj keserűen.

És most megszólal mindkettőjüknek a hajnali harang. Nem a gyárak poklából, nem a fájdalmak bányájából jön, hanem a templomból. Milyen egészen más ennek a hallgatása! Hangja szelid, szépséges, szent, áhitatos. Mint angyalok szárnya-suhogása, úgy száll széjjel az ég alatt, a föld fölött.

A munkás is, a beteg is megilletődötten vet magára keresztet. Észre sem veszik, hogy máris milyen nagy művet hajtottak végre, milyen csodálatos dolgot intéztek el: keresztet vettek magukra, lényüknek mind a négy égtáját: homlokukat, mellüket, két kezüket megterhelték vele, és mégis milyen könnyű volt ez a keresztvetés! Milyen könnyű a kéznek, amely veti, és milyen könnyű a homloknak, vállnak, szivnek, amely vállalja! Milyen másképen, milyen könnyedén, milyen édesen köszönt be a hajnali harang keresztje!

És most valami imádságot rebeg el a munkás és a beteg. Az egyik érdes, a másik vértelen kezét összekulcsolja. Tekintetük elfordul a műhelytől, a kórágytól és valami boldog látomásban messze révedezik.

Látnak egy kis házat, amelyet csend szentel meg, amelyet napsugár csókol meg, amelyet imádság tömjén-illata tölt be. Látnak egy tavaszt, amely minden idők tavaszává lett; egy kikeletet, ahonnan fakad minden áldás, mert tőle könnyebbült meg a terhünk és tőle enyhült meg a szenvedésünk. De csend legyen, mert imádkoznak:

„Az Urangyala köszönté Szüz Máriát és méhében fogadá Szentlélektől szent Fiát. Üdvözlégy Mária, ma-

laszttal teljes, az Ur van teveled, áldott vagy te az aszszonyok között.“

Itt is munkát kért az Isten Szüz Máriától: mindennapi, kicsinyes, robotos *munkát*. Vért szívó, veritéket facsaró munkát. Gondokban és aggodalmakban fogant munkát. Munkát, amelynek nappal a szegénység, éjjel a virrasztás lesz a társa, az élet után pedig a felelősség lesz Isten elé kísérelője. Gondot, virasztást, felelősséget jelent egy anyánál a saját gyermekének ellátása is. De hátha még az a gyermek az Isten gyermeke?!

Mit kíván még az Isten Szüz Máriától? *Szenvedést*. Ő már most tudja, hogy az angyal üzenete hét tört hoz neki. Ő már most látja a keresztutat, amelyet egykor végig kell járnia. Ő már most érzi a gyalázatot, amelyet Fia oldalán el kell majd szenvednie. Amit az Isten tőle kér, az nem egyéb, mint hogy Mater Dolorosa, Fájdalmas Anya legyen a neve.

És mit mond Szüz Mária mindezekre? Hallgassuk csak tovább az imádságot: „Ime, az Urnak szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint.“

Szolgálni a munka árán is, a szenvedések árán is. Mert az Urnak szól ez a szolgálat.

De nemcsak az Ur személyének szolgálat ez, hanem az Ur terveinek is. Ez a szolgálat közreműködés az emberek megváltásában. Olyan nagy szó, hogy nem is merjük elemezni: Minden nemes gondolat, minden fennkölt érzés, *minden jó cselekedet* ezen a világon ennek a megváltásnak eredménye. Belőle fakad minden szent élet, amely valaha elbűvölte az embereket a földön és jó illatot küldött fel az Istenhez az égbe. Minden ártatlanság, amely megőrződött, minden bűnbánat, amely bünt töröl el, minden lelki béke és minden kibékülés; minden mélységes hit és minden hősiesség szeretet innen fakad. Mert mindehhez segítő kegyelem kell, az pedig a megváltásból ered.

Ebből a szolgálatból jó ki minden *boldogság*. Az Istennek csak egy boldogsága van: a mennyország. Minden örömet, amely nem mennyország, előlegképen ad Isten a mennyországból. Mert mindent a mennyországért alkotott az Isten; tehát minden örömet is. A mennyországot pedig a megváltás hozza meg nekünk. Azért ez hoz létre minden más örömet is. A kis gyermekek mosolya a megtérő bűnösök lelki békessége, a szomorko-

dók megvigasztalódása, családok megelégedett derüs élete, mind innen sugárzik.

De még áldottabb ez a szolgálat. Mert ez előmin-tája minden szolgálatnak, amelyet magára vesz az ember szívesen, azért, mert ez az Isten igéje, az Isten akarata. Szűz Mária szolgálatán akarta megmutatni az Isten, hogy mindenkitől hasonló szolgálatot kíván, munkából és szenvedésből; de ha ugyanugy vesszük magunkra, hasonlóképen áldja is meg azt. Így szaporodik, sokszorozódik Szűz Mária szolgálatának áldása. Mert minden más emberi szolgálat, amelyet Istenért vállalunk magunkra, szintén közreműködés a megváltáshoz: ez az a rész, amelyet nekünk teljesíteni kell, hogy a magunk és a reánk bízottak lelkén foganatos legyen a Jézus Krisztus megváltása.

Ez az, amin elgondolkodott a munkás és a beteg, amíg imádkozta a hajnali Urangyalát. Be kell állaniok a napi szolgálatba és vinni egy nappal tovább a megváltás keresztjét. Mert a megváltás keresztje lesz, ha nem emberekért viszi, hanem az Istenért; ha nem kényszerűségből türi, hanem szíveségből.

A kereszt utja pedig, ha keserves is, mégis édes, mert Jézus és Mária társaságában járjuk meg, és az égbe vezet.

Most már nem irtózik a munkás semmitől; most már nem fáj a betegnek semmi. Megkönnyebbülten sóhajtnak: „Ime, az Urnak, szolgája, szolgálója, legyen nekem a te ígéd szerint.“

Reggel így ad az Urangyala *erőt*.

2. **Délben** megszólal megint a harang. Vajjon hozzá tud-e most férkőzni a munkásnak sötét lelkéhez? Mert sötét lehet a lelke, mikor kibontott tarisznyája mellett olyan sötét a nézése. Nagy vihar dulhat odabenn a lélek tengerén, ha annak partján, a munkás szemében is vilámok cikáznak. Mi izgatta fel a munkást? A gyár déli gongja, és mellé egy gondolatja.

Az a gong a kapitalizmusnak déli harangszava. Pi-henőt, ebédet jelent, de a munkások – látni – mégsem örülnek neki. Ebédül csak egy piszkos gyárudvar jutott nekik, ebédül csak tarisznyájuknak szegényes tartalma. Ők a világ számüzöttei és szegényei. Ezt a kis időt is elvonnák tőlük, és ezt a falat barna kenyeret is megtagadnák tőlük, ha enélkül is bírnák a munkát. De ezt mégis megadják nekik, ahogyan az ígát húzó barmot is ki-

fogják néha, megetetik, megitatják, hogy új erőre kapjon. A kapitalizmus elméleti tudósai mondják is, hogy annyi bért kell adni a munkásnak, hogy a munkában elnyűtt erőit helyrehozhassa. Szerszám lett hát ő kapzsi emberek kezében, amelyet, ha kicsorbult, megköszönülnek; és ha nem lehet többé, eldobnak. Kezében már a kés, amellyel evésre készül, érzi, hogy egy pillanatra erősebben találta megszorítani, mintha valami sötét gondolat sugallt volna neki valamit. Pokoli kedvet érez, hogy gyilkoljon: mást, vagy magát.

Ekkor megszólal a templom harangja. Az első ütésre kiesik a munkás kezéből a kés. Mint a büntetlen ért gyermek, szégyenli most magát, és leveszi gépiesen a kalapját. A déli harang eszébe hozza a hajnalit. Észre sem veszi, máris messze benn van az imádságban. „És az ige testté lőn és miköztünk lakozék“.

Mig ezeket mondja, megelevenedik előtte a názáreti műhely, ahol csakugyan ott lakozik az Isten Igéje, a kis Jézus. Szűz Mária megterit a gyalupadon, szent József leteszi szerszámát, megtörli verejtékes homlokát, aztán imádkoznak és vidáman fognak hozzá a szegényes ebédhez. Kevés a pihenő, szerény az ebéd, de ők mégis örülnek az életnek. Örülnek, mert látják, hogy csakugyan az Isten igéje testté lőn és miköztünk lakozék.

Kétféleképen is testté lőn az Isten igéje. Az első igéje, amelyet a teremtéskor mondott, hogy: legyen! és meglett minden. Meglett a napsugár, meglett a harmat, meglett a termőföld, meglett a buza, a kenyér, meglett a virág, meglett az énekes madár . . . és mindez miköztünk lakozik. Mindez Isten ajándéka nekünk, Isten követe hozzánk. Mindez biztosít bennünket arról, hogy kenyérünket megadja az Ég. Isten feles jóságát jelenti a virág, a madár és a természetnek más szépsége, amelyet gyermekeinek gyönyörködésére teremtett az Isten.

Ennél a gondolatnál aztán a názáreti kis házban felocsudik a szívük a robottól, hálás szívvel költik el az Atya küldeményeit és gyönyörködnek a műhely előtti napsugaras világban, amely mint az Isten becéző, atyai keze simogatja meg arcukat.

De másképen is testté lőn az Isten Igéje. Nemcsak tervező gondolata, teremtő akarata, mint az idők kezdetén, amikor a világot alkotta, hanem az Ő egyszülött örök Fia, aki vele egylényegű, a második isteni Személy,

a Fiu Isten is testté, emberré lett, és közöttük lakozik. Ime, megjelent az ő embersége és kedvessége (Tim. 3, 4). Ha Dávid király trónjának dicsőségéből Názáret magányába is számüzte őket a sors, mégisincsenek. Ők számüzve, hiszen köztük van Izrael Királya. Ha szegények is, mégsem szegények, mert ők táplálják és ruházzák azt az Istent, aki táplál mindent: az ég madarait is; és ruházza minden jószágát, a mezők liliomait is. Áldott nekik ez a munka, mert minél nagyobb a fáradsága, annál érdekesebb, és épen azért annál nagyobb a boldogsága.

A munkás egyszerre érzi, hogy a maga munkájára is elmondhatja: „Az Ige testté lőn és mi közöttünk lakozék“. Amíg falatozik, hozzászegődik a természet, füttyent neki egyet a madár, hozzáédesedik egy szál fű, egy kis virág; de mindenesetre bekacag a gyár udvarára is egy darab ég, reámosolyog a napsugár. Mindezekben pedig az Isten teremtő igéjének megtestesülését látja. Mindez egyben a jó Istennek követe hozzá, aki biztosítja arról, hogy a jó Isten neki is szánt egy darab kenyeret.

De testté lett az Isten Igéje másképpen is: a munkásnak eszébe jut az ő kis ártatlan gyermeke otthon. Lám, ez is Isten gyermeke, akinek emberségét és kedvességét reábizta a jó Isten. Az egyiket, hogy azért dolgozzon, a másikat, hogy annak örüljön. Ez a munka az élet érdeme, ez az öröm a mennyország előlege.

Délben így hoz az Urangyala örömet.

8. **Estére** megszólalnak megint a gyárak szirénái. Mit jelentenek ezek? Jelentik egyszerűen a robot végét. Milyen boldogtalan az a munkás, akinek nincs más harangszava, melyre felfigyeljen. Mert a robot vége még nem boldogság, legfeljebb valamelyes szünése a fájdalomnak. Jelenti talán a hazát, az otthont, a családi fészket, a tűzhelyet, ahol megmelegszik a szive hidegsége, ahol édesre változik minden keserősége. De a lelketlen munkásnak nem paradicsom az otthona. Talán hidegség, talán hűtlenség, talán csak panasz, talán csak nyomor, talán csak betegség fogadja.

Milyen egészen más, akinek van esti harangszava! Milyen szomjasan szívja magába munkás és beteg! A világ legszebb zenéje a legalkalmasabb időben, amikor legfogékonyabb a szív. Amint megcsendül, mintha mondaná: „Hála Isten, este van megint’ — mával is fogyott a földi kin.“ Igen, ez már egészen másképp. n mondja, mint a gyár

szirénája. Hálaadással, a lélek felemelésével az Istenhez. Hálaadás nemcsak azért, mert elmúlt a földi kin, mert már nincsen, hanem főképen azért, hogy *volt*, hogy megtétetett a munka, a béketűrés. Csak a kinja mult el, de nem az érdeme.

De miért is áldás a munka, a kin, amely elmúlt? Figyeljük csak meg: a meggyötört ember keze, lelke felszabadul. Leveszi kalapját és így imádkozik: „Imádkozzál érettünk, Istennek szent Anyja, hogy méltók lehessünk a Krisztus ígéreteire.” És mik a Krisztus ígéretei? – Azt is megtudjuk az imádság folytatásából: „Könyörögjünk. Kérünk, Uram, öntsd lelkünkbe a te szent malasztodat, hogy akik az angyal üzenete által a te szent Fiadnak, Jézus Krisztusnak megtestesülését megismertük, az ő kinszenvedése és keresztje által a föltámadás dicsőségébe vitesünk. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által Amen.”

Nem érzed, hogy ezekre a szavakra az örök javak reménysége csendül meg a szived mélyén? Ez már begyógyít minden fájást! Ez már meghozza a kívánt megnyugvást! A szivünkbe béke száll. Mert Isten ígérete már kész ajándék az ő részéről. Csak nekünk is legyen szivünk magunkhoz, akkor fel fogunk vitetni a föltámadás dicsőségébe. A mi Urunk Jézus Krisztus által, az ő kinszenvedése és keresztje által. Természetesen a mi érdemünk is szükséges hozzá. De most tűnik ki, hogy ez az érdem nem más, mint egy rész a Krisztus kinszenvedéséből és keresztjéből. Az Isten akaratának igája, amely alatt görnyedünk, az élet kinja, amely alatt szenvedünk, mindez nem a mi kinünk, nem a mi keresztünk. Mi csak Krisztus keresztjén emelünk. Utunk a kereszt útja ugyan, de a Krisztus útja. Ez nem vezethet máshová, mint feltámadásba és életbe.

Ezt zengi nekünk az édes, a szent eszi harangszó. Hangja mint a bölcsődal, amellyel egy szerető szülő nyugtat el bennünket. Szava mint a szférák zenéje, mint a mennyország muzsikája.

Érezzük, hogy egyik tövis a másik után huzódik ki szivünkéből; megbékélünk Istennel, emberrel, sorssal, szenvedéssel, küzdelemmel. Mintha az Isten karjaiba tettük volna le magunkat, elpihenünk egy édes sóhajjal, amely sóhaj szóttalan kifejezése *az örök élet reménységének*. Ez a reménység drágává teszi nekünk a multat, könnyüvé a jelent és kívánatosá a jövőt.

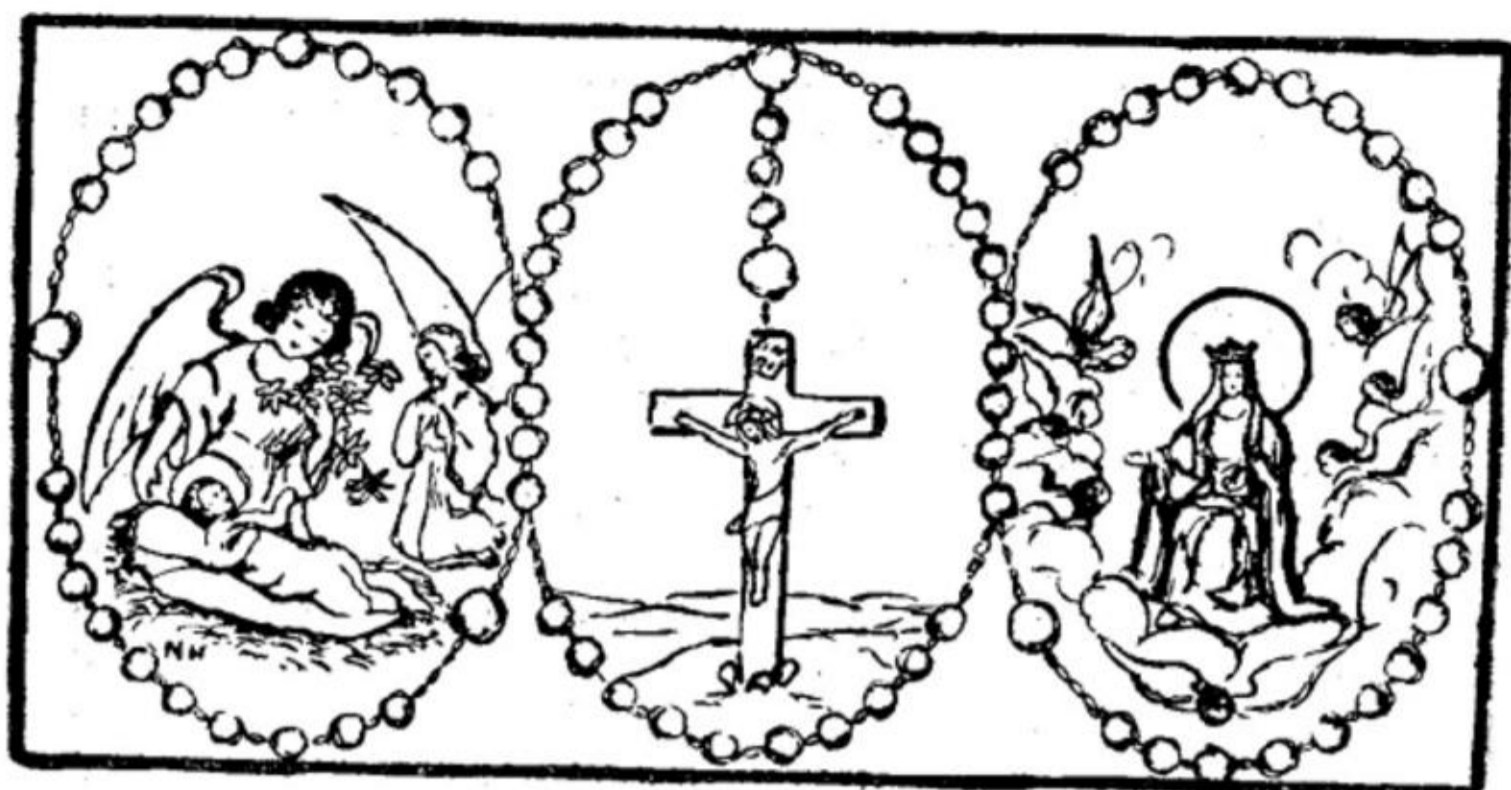
Az estharangszó utolsó konditása mintha már az angyalok harsonája volna . . .

A régi népek hiedelme szerint ott, ahol most az Atlanti Óceán van, valamikor, a történelem előtti időben volt egy boldog, paradicsomi világ; egy egész nagy földrész, amelynek Atlantisz volt a neve. Ez a világ egy mondhatatlan nagy csapás alatt elsülyedt minden szépségével és gazdagságával, minden tudományával és boldogságával. Azóta halálba merevülten hallgatnak ennek a világnak városai és falvai, színházai és templomai.

De egyszer egy évben – így tartja a hajósok hite – karácsony éjszakáján megszólalnak a tenger mélyén az elnémult harangok és zugnak – zugnak csodálatosan, szivbemarkolóan. A hajósok, akik az elsülyedt világ fölött eveznek hajóikkal, megdöbbenve hallgatják és kérdik: Vajjon mit jelent ez a harangszó? Mi ez? *segélykérés? öröm? remény?* Talán segélykérés azokhoz, akik fenn az áldott napvilágon élnek, hogy meg ne feledkezzenek eltemetett testvéreikről, mert a segíteni kész szeretet, amely a szentek egyességét összetartja, át tud hatolni tengeren és halálon. Talán öröm, jelzése annak, hogy ha mindenük is elveszett: tudomány, művészet, gazdagság, valami, ami több mindennél, nem tudott elveszni, és ez a karácsony, a megváltás hite. – Talán reménység is ez a harangzugas, amely azért vár bizton segítséget tőlünk, mert nekünk is van, mint nekik, karácsonyunk,

Mi is egy elsülyedt világban élünk. A mi világunk is egy elveszett paradicsom, amely a könnyek tengerének fenekére merült. Mi tudjuk, hogy fölöttünk van egy nap-sugaras világ, ahol az Isten ragyog napként, ahol az örök virágzás hazája van, ahol az örök élet dalait éneklik. Azért sirunk mélyéről naponta háromszor: reggel, délben és este mi is meghuzzuk a harangot. Ez a harang a felülvalóknak szól. Ez is a karácsonyról beszél, amely egyedüli kincsünk itt alant. A paradicsom elveszett ugyan mindenestül, de megkaptuk helyébe a karácsonyt. Eljött hozzánk az Ur angyala. Azóta minden reggel segítséget kérünk, minden délben elzengjük a mi örömünket, minden este kifejezzük a mi reménységünket.

Az Ur angyala mondta: Az Ige testté lőn és miközöttünk lakozék . . . Ez nekünk öröm, ez nekünk remény ez nekünk segítség.

XII.

A RÓZSAFÜZÉR

Most egy közismert Mária-imádságról fogunk még beszélni. Nem is imádság ez, hanem valóságos imádságos könyv. Már a neve is költemény: rózsafüzér.

I. **A rózsák**, amelyekből össze van füzve, imádságok: Miatyánkok, Üdvözlégyek, Dicsőségek; és mindezek elején egy Hiszekegy. Az Üdvözlégyek után egy-egy titok jön: egy imádandó mozzanat az Ur Jézus életéből, egy-egy különös figyelmünkre érdemes részlet a Szüzanya sorsából. De a rózsák nemcsak ezek, hanem: hit, remény, szeretet, sóhajok és könnyek, melyeket a föld terem; és áldások, melyek az égi rózsasövel hullnak le reánk, hogy koszoruba szedjük.

II. **Szerzői** a rózsafüzérnek:

1. *Az Ur Jézus*, a ki a legszebb, örök imádságnak, „az Ur imádságának“, a Miatyánknak szerzője.

2. *Az angyal*, aki megjelent Názáretben a Szüznél, hogy köszöntse az „Üdvözlégy Máriával“.

3. *Az apostolok*, akiktől származik az „apostoli hitvallás“, a Hiszekegy.

4. *Az egyház*, amely ősrégi időktől imádkozza a Dicsőséget a Szentháromság imádására.

III. **Könyvkötője** ennek az imádságos könyvnek:

Szent Domonkos, aki a délfranciaországi eretnekek ellen leghatalmasabb fegyverként adta ezt az imádságot a hithű katolikusok kezébe.

IV. Jóváhagyói:

1. *A pápák* egész serege, akik nagy buzgósággal imádkozták, csodálatos hatását maguk tapasztalták és a híveknek a legmelegebben ajánlották. Ilyenek voltak főképen: V. Pius, IX. Pius, XIII. Leo.

2. Jóváhagyója maga a Boldogságos *Szüz Mária*, aki 1858 ban tizennyolcszor jelent meg szent Bernadettának rózsafüzérrel a kezében, és mosolygó jósággal fogadta a kis pásztorleánynak rózsafüzérimádságát. Itt fakasztotta fel a szent Szüz azt a forrást, amely csodálatos módon gyógyította meg ezer meg ezer embernek lelkét és testét. Azóta minden rózsafüzérre tapad egy-egy harmatcsepp ebből a forrásból, hogy folytassa csodát művelő munkáját az emberek között, a világ végezetéig.

V. Felosztása igen egyszerű: van benne:

1. *Örvendetes* rész: az Ur Jézus földi gyermekségének története: A megtestesülés hirüladása, Szüz Mária látogatása Erzsébetnél, a kis Jézus születése, bemutatása és megtalálása a templomban.

2. *Fájdalmas* része az Ur Jézus szenvedésének meg-
rázó fejezeteit adja: vérrel veritékezését, megostorozását, tövissel megkoronázását, a keresztvitelét és keresztre feszítését.

3. *Dicsőséges* része az Ur Jézus és Szüz Mária diadalát állítja elénk: az Ur Jézus feltámadását, mennybemenetelét, a Szentlélek elküldését, Szüz Mária égbevitelét és a mennyben megkoronázását.

VI. **Vevői**, akik leglelkesebben keresik és leghálásabban imádkozzák:

1. *A vakok*, akik lehunyt szemmel csodaszép dolgokat látnak, mikor rózsafüzérüket veszik kézbe. Látják a napsugárban mosolygó názáreti kis házat, a szép szelid királyleányt, aki pedig elrejtőzött imádságos szobájába az emberek szemei elől. Látják az angyalt, akit pedig egyébként egészséges szem sem láthat meg. Látják megnyilni az eget és lejőni belőle Betlehem virányaira az angyalokat. Látják az egyszerű pásztorokat nyájaikkal és hozzájuk csatlakoznak ők is Megváltót nézni. Látják a napkeleti királyok pazar pompáját, amellyel a kis Jézushoz hódolni jönnek. Látják a Gyermeknek minden örömteli lé-

pését . . . de majd látják a véres keresztutat is, a Kálváriát, a keresztet, a sirt. Látják husvét hajnalának harmatában sétálni a feltámadt Üdvözítőt, és rajongva kísérik diadalmas utján az égbe, hogy tanui lehessenek ott a Boldogságos Szűz Mária megdicsőülésének is. Mit adhat szebbet a föld, és mit láthatunk többet az égből?

2. *Az öregek.* A jelen világ már nem érdekli őket. Érzékszerveik eltompulnak, és lassan elvételik tőlük minden, mi körülöttünk folyik. Szivük is kihül minden számára, ami környezi őket. Lábuk nem viheti már őket messze tájakra új varázsok után. Csak emlékeik utjain járnak, és azok új fényel és új gyönyörűséggel támadnak fel előttük. Az ózsafüzér utjai, eseményei is gyermekkoruk legszebb emlékei közé tartoznak. Most ujult erővel támadnak fel. A tehetetlen öreg járhat, bolyonghat, csaponghat bibliai helyeken, vakuló szeme a fiatalokénál is többet láthat meg a bibliai eseményeken, csüggedő szive tüzet foghat a mennyei boldogság reményén, amely annyira elsáppad azoknak, akik még maguk előtt érzik a földi életet. — De ez a rózsafüzér feltámasztja elsülyedt földi életüket is: megjelenik előttük régen meghalt édesanyjuk, akitől tanulták, akivel együtt imádkoztak. A templom, régi látogatóival, akik jórészt nincsenek már, a kis Mária-kápolna, amely annyiszor hallotta morajlani a rózsafüzér imádságát. A rózsafüzér az öregeknek így még utoljára megmutatja a földet, azután fellebbenti az eget.

3. *A betegek* is vevői a rózsafüzérnek. Nem csoda, hiszen a betegnek keresztutja ezekből áll: az egyedüllét, az unalom, a tehetetlenség, a fájdalom, az irtózás a haláltól; már pedig mindezekre gyógyító olaj csepeg a rózsafüzérből.

Az *egyedüllét* varázsütésre megszűnik, és a betegszoba elhagyatottsága egyszerre benépesül. Régi kedves arcok: a kis Jézus, Szűz Mária, szent József jelennek meg. Jönnek sorban a jámbor ismerősök: Szent Erzsébet, az agg Simeon a jeruzsálemi templomban, az apostolok a Getszemáni kertben, a jámbor asszonyok a keresztuton, a megnyilt sir körül . . .

Az *unalom* is elrepül. Hiszen a rózsafüzér nyomán egész világ jelenik meg: városok, puszták, utak, emberek, események. Látok hétköznapiakat, ünnepeket, zsidókat, pogányokat, megfigyelem mindegyiknek arcát, taglejtését, kihallgatom beszédét, bepillantást akarok nyerni a szívébe.

Dicsérem, korholom, megintem, bátoritom. Ezer módon tudok belekapcsolódi az eseményekbe. Ha akarom, hallgatagon, csendes elmélkedésbe merülve, végigjáróm a szent helyeket. Ha akarom, nyomon követem mindenütt az Ur Jézust, bárhová menjen, mint meghatott zarándok, akit észre sem vesznek, nem háborgatnak. Ha akarom, beállok a szereplők közé: leszek pásztor Betlehemben, rokon Erzsébetnél, szolga a templomban, hogy mindennek tanuja legyek a közelből. Leszek apostol a szenvedéstörténetben, jámbor asszony a keresztuton. Vagy leszek, — ha bűneimre gondolok — Krisztus ellen acsarkodó zsidó, áruló Judás, tagadó Péter, elfogató, elítélő, kinzó, keresztrefeszítő. Csak azért látom magamat ilyennek egy pillanatra, hogy aztán mellemet verjem, sirjak keservesen, kérjem az Ur Jézust, hogy országában emlékezzék meg rólam kegyesen. Aztán leszek angyal az égben és boldog tanuja kívánok lenni az Ur Jézus és Szűz Mária mennybeérkezésének és ottani dicsőségének. Elmélkedéseimben kényemre-kedvemre szedhetem széjjel az összetett eseményeket: helyek, idők, személyek, cselekvések, szavak, érzelmek, hatások, eredmények szerint. Közben megállok, ahol a lelkem sugallja; nem megyek tovább, amíg csak meg nem telik a szívem.

Mindez cselekvés — és ha hozzávesszük, hogy nagyon is érdemes cselekvés, — akkor nagy vigasztalás ez a betegnek az ő tehetetlenségében. Gondolja csak meg, hogy mindezt az imádságot felajánlhatja családjáért, a gondjaira bizottakért, és többet tett értük, mintha kezével keresett volna kenyeret.

A testi fájdalom is szűnik, mert a lélek el van foglalva; azután azért is, mert ennek a testi fájdalomnak van most már résztvevője, szenvedésünkben van mostmár társunk; és végül mert ennek a szenvedésnek igen édesek lesznek a gyümölcsei, igen nagyok a jutalmai. És mindezt a rózsafüzér hozza közelünkbe.

A haláltól sem fog irtózni a beteg, ha a sir mögött megnyílik a menny, ahol a szeretetből kiállott szenvedésekért koronát nyert Jézus és Mária, hogy minket is oda várjanak.

4. *A szegények* is lelkes vevői a rózsafüzérnek. Ez a legolcsóbb imádságos könyv, de egyben a leggazdagabb is: egész könyvtárat pótol egymagában. Nekik ez a legérdekesebb regény és a legvigasztalóbb oktatás. Mond-

hatni, az egész rózsafüzér nem egyéb, mint a tisztesszegénység felmagasztalása. Ebből látja, hogy az istenes szegénység szent dolog, mert az angyalok is megtisztelik az égből. Boldog dolog, mert lehet benne boldogan élni és vele másokat is megváltani. Dicsőséges dolog, mert korona jár ki neki az égből.

5. Ezeket tehát a leglelkesebb vevői, de örömmel veszi ezt az imádságos könyvet *minden ember*. Mert kielégíti minden ember minden igényét.

Az embernek nem lehet több igénye, mint tudni: honnan vagyunk, mik vagyunk, és hová megyünk – és megnyugodni benne. Aki ennyit tud, mindent tud, amit érdemes tudni. És akinek élete alkalmazkodik ehhez a tudásához, az meg is fog nyugodni.

Erre a három főkérdésre ad feleletet a rózsafüzér és ezt a feleletet életünké teszi.

Honnan vagyok? Erre a kérdésre nekem is feleletet ad a názáreti kis házban leszállt angyal. Én is, mint a kis Jézus, égi eredetű vagyok. Halhatatlan lelkem a mennyei Atya közvetlen műve. Születésem, templomba-vitelem, megszentelésem iránt érdeklődnek az ég angyalai és érettem dicsőséget hirdetnek az égnek, és békességet a földnek. Mivel az égből jövök, az öröm hazájából, azért lelkemben hozom az anyajegyet: a hivatást az örömrre. Ezt mondja el nekem az örvendetes rózsafüzér.

Mi vagyok? Minden örömrre való hivatásom mellett is mégis itt a földön a siralom-völgyének vándora vagyok, – teszi hozzá a fájdalmas rózsafüzér. Eredeti nagyságból kiesett, számkivetett, bűnért büntetett, mint a szenvedő Krisztus – ime, ez magyarázza meg a szenvedés létezését az Isten gyermekében. De vándor, zarándok, uton a megváltás felé – ez hozza meg a szenvedés vigasztalását, adja meg a földi élenek egész értelmét. Az élet Kálvária két paradicsom között. Kálvária, büntetés, amiért az első elvesztettük. Kálvária, kin, hogy a másikat megérdemelhessük.

A dicsőséges rózsafüzér aztán mindent végleg megmagyaráz: Föltámadás, élet, örök boldogság – ez lesz örömrre hivatottságunknak kielégítője, Istennel viselt szenvedésünknek tulcsorduló bére.

Betlehem, Kálvária, Olajfák-hegye – ez a három fejezete van Krisztus Urunk életének, ez a három fejezete kell, hogy legyen minden ember életének is. Milyen

szépen megvolt ez assisii szent Ferenc életében: A Betlehem Greccióban, ahol az erdő közepén a jászolból karjaiba vette a gyermeket. A Kálvária az Alverna hegyén, ahol megkapta Krisztus Urunk sebeit, Az Olajfák hegye a Porciunkulának nevezett kis templom, Szűz Máriának, az angyalok királynéjának temploma, ahonnan elfáradt testéből angyalok vitték fel az égbe a lelkét.

Ezek után alig hihető, hogy:

VII. **Ellenségei** is vannak a rózsafüzérnek. Azt mondják, hogy egyhangu, unalmas, gépies, lelketlen. Felleljünk meg ezeknek röviden, mielőtt elbucsuznánk a kedves rózsafüzértől:

1 *Az első tekintet* elárulja, hogy nem lehet unalmas. Hiszen a legszebb imádságok változata; Miatyánk, Üdvözlégy, Hiszekegy, Dicsőség. Ezen imádságok közé pedig 15 élőkép van ékelve. Mindenikben, ha úgy tetszik, egész sereg, legkülönfélébb szereplő. Itt ugyan tevékenykedhetik az egész ember: az ujjak, a száj, az emlékezőtehetség, a képzelet, az elme, a kedély.

2. *Akik imádkozzák, tanusítják*, hogy ugyancsak nem unalmas. Nem lélekölő az, amit lelkesen szeretnek. Lelket csak az hódít meg, amiben lélek van. Akik soha a kezükbe sem vették, nem lehetnek tanuk. És kik ezek? a) *a hitetlenek*, akik nem keresztények. Aki Krisztusban nem hisz, annak unalmas lehet állandóan egy uton járni vele. b) *Ellenségei még az anyátlanok*: a nem katolikus keresztények, akik nem tisztelik Szűz Máriát. Ezeknek nem lehet kedves az a sok Üdvözlégy. c) Végül *ellenségei még a bűnös katolikusok*, akik megtérni nem akarnak. Ezeknek kellemetlen vád a Szűznek ártatlansága, a Megváltónak szenvedése, a jók üdvözülése, a gonoszok kárhozata. — De szeretik a hívők: a tiszták és a megtérő bűnösök. Ezek azt mondják:

3. Igaz, a rózsafüzér telve van *ismétléssel*. Számталanszor mondjuk el benne az Üdvözlégyet. Ez igaz, de viszont az is igaz, hogy a szerelmes szív sohasem unja meg magasztalni kedvesét. Az is igaz, hogy mikor az ember szive egyetlen nagy dologgal van telve, akkor egyre ezt ismétli. Az is igaz, hogy a kellemes játék is visszatérő mozzanatokból áll. A szentek, mikor legbuzgóbban imádkoztak, mikor el voltak ragadtatva a földtől és boldogságban fürdött a lelkük, nem sok szóval imádkoztak. Tehát egy dologra mindig visszatértek. Assisi szent Fe-

renc – amint meglesték – egy egész éjszaka szüntelenül csak ezt imádkozta: Deus meus, et omnia, Istenem és mindenem. Nem csoda, hiszen az Istentől megihletett imádkozó, Dávid próféta is 27-szer mondja el a 135. zsoltárban: „mert örökkévaló az ő irgalmassága“. Amikor pedig a szentírás a menny lakóinak énekét emberi nyelvre fordítja le, azt állítja, hogy ezek Isten színe előtt szüntelenül így imádkoznak: „Szent, szent, szent az Ur“ (Jel. 4, 8).

Az igaz, hogy a rózsafüzér *egyszerű*. Egyszerű, mint a Miatyánk, egyszerű, mint az Üdvözlégy . . . egyszerű, mint az Istennek minden nagy alkotása, amellyel boldogítani akarja a legegyszerűbb szívet is. „Olyan egyszerű a rózsafüzér – mondotta Triernek jámbor püspöke, Eberhardt, hogy egy gyermek is megérti, . . . mégis olyan nagyszerű, hogy a legtudósabb hittudós is merithet belőle. Ilyen nagyszerűnek találta a tudós pápa, XIII. Leo, aki lateráni síremlékén úgy van ábrázolva, amint egy előtte térdeplő munkásnak rózsafüzért nyújt. Ilyen nagyszerűnek találta a sokat szenvedett szent pápa, IX. Pius is, aki egyszerűen azt mondotta róla: A rózsafüzér a Vatikán kincse.

Egy nagy magyar ember is kincsnek találta a rózsafüzért. Eszterházy Miklós herceg, országbiróról van szó. Ennek volt egy nagyreményű fia, Pál, a későbbi nagyhírű nádor; hős a harcban, bölcs a kormányzásban, szent az imádságban. Amikor ez a fiú tizenhatéves lett, akkori szokás szerint nagykorúsították. Az apja, aki rendkívül szerette, sokat gondolkozott azon, milyen nevezetes ajándékot adjon neki ezen az emlékezetes napon. Végül megállapodott valamiben. Maga elé hívta a fiát és azt mondotta neki: „Fiam, sokat gondolkoztam azon, hogy mivel ajándékozzalak meg ezen a te nagy napodon, mikor életed fordulóhoz ért. Először azt véltem, legjobb lesz, ha rád bízom immár legszebb uradalmamat. Majd magas hivatalt szántam neked . . . és sok más egyebet. De mégis, most azt hiszem, hogy mindezeknél sokkal értékesebb ajándékot adhatok neked. Fogadd ezt a rózsafüzért. Azon a napon vettem, amikor te születted, és azóta minden nap elmondottam azt érted. Vedd most, és imádkozd tovább magad. Megáld az Isten.“

Vedd tehát te is, kedves testvérem, a rózsafüzért és imádkozd magad. Meglásd, megáld az Isten.

TARTALOM

	Oldal
I. Mi nekünk Szüz Mária?	3
II. Szüz Mária, Anyánk	10
III. Szüz Mária és a testi munka	17
IV. Szüz Mária és a természet	25
V. Szüz Mária és a magány	33
VI. Szüz Mária szórakozásai	41
VII. Szüz Mária imádságai	49
VIII. Szüz Mária a mennyország óhajlásának védő- szentje	65
IX. Szüz Mária mnlasztal teljes	72
X. Az Üdvözlégy Mária	82
XI. Az Urangyala	92
XII. A Rózsafüzér	101

